

provincie Utrecht

Staat van Utrecht

Duurzaamheidmeting 2010

Samen maken we Utrecht mooier

Provincie Utrecht

Duurzaamheidmeting 2010

telos brabants centrum voor
duurzame ontwikkeling

Inhoud Staat van Utrecht

Voorwoord	4
Inleiding	6
De Telosmethode	9
Vergelijking t.o.v 2008	16
De Staat van Utrecht	
People, <i>Sociaal-cultureel kapitaal</i>	18
Overzicht	90
Planet, <i>Ecologisch kapitaal</i>	94
Overzicht	144
Profit, <i>Economisch kapitaal</i>	148
Overzicht	190
Conclusie	192
Duurzaamheiddriehoek	198

Staat van Utrecht

Voorwoord

Hoe houden we Utrecht in balans? Dat is de belangrijkste vraag die het provinciebestuur zich elke dag moet stellen. Bij al het beleid dat we maken en bij alle plannen die we uitvoeren. Streven naar de juiste balans tussen wat goed is voor onze prachtige natuur, onze sterke (kennis)economie en het welzijn van onze inwoners.

We hebben in 2008 de eerste Staat van Utrecht laten opstellen zodat we in cijfers en kaarten konden zien hoe onze provincie ervoor stond. We noemden het een röntgenfoto, een zichtbare bijna tastbare dwarsdoorsnede van Utrecht. Het hielp ons bij het formuleren van onze strategie: bij het bepalen van onze focus. In 2010 willen we opnieuw weten hoe we ervoor staan zodat we waar nodig kunnen bijsturen en waar mogelijk de ingeslagen weg kunnen voortzetten.

In twee jaar is er veel gebeurd. Een kredietcrisis die uitmondde in een wereldwijde economische crisis, in groeiende werkloosheid en in gedwongen bezuinigingen. We zagen de gevolgen van de ecologische crisis zichtbaarder worden. En steeds groter werd het besef dat, als we alle kwaliteiten willen behouden en de bedreigingen willen omzetten in kansen, er grote samenhang moet zijn tussen alle terreinen waarop we beleid maken.

De gevolgen van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren zien we terug in deze Staat van Utrecht. Hoewel Utrecht er nog steeds goed voor staat, zijn er punten die nog meer onze aandacht vragen. Ons ecologisch kapitaal staat onder druk. En we moeten ons nog meer inzetten om onze ambitieuze lange termijn doelen op het gebied van energie en klimaat te behalen.

Utrecht is onlangs in een onderzoek van de Rabobank verkozen tot meest duurzame provincie van Nederland. Dat bewijst dat prettig wonen, werken en recreëren heel goed samen gaan en dat investeren in natuur, cultuur en milieu niet strijdig is met economische belangen. We mogen trots zijn op dat resultaat, dat we samen met al onze partners - bedrijven, instellingen en gemeenten in het Utrechtse - bereikt hebben.

Het betekent echter niet dat we achterover mogen leunen: de grootste uitdaging is om de balans te behouden. En dat moeten we ons elke dag realiseren op onze duurzame weg naar het mooist denkbare Utrecht.

R.C. Robbertsen,

Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht

Inleiding Staat van Utrecht

Voor u ligt de tweede Staat van Utrecht, samengesteld door Telos en de provincie Utrecht. De eerste is samengesteld in 2008.

De Staat van Utrecht geeft een inventarisatie van het economische, ecologische en sociaal-culturele 'kapitaal' van de provincie Utrecht. Het document probeert een samenhangend beeld te produceren van de ontwikkelingsgang van Utrecht als provinciaal grondgebied. Dit doen we aan de hand van eisen en normen die aan het Utrechtse beleid zelf zijn ontleend. Met andere woorden de Staat van Utrecht meet het ontwikkelvermogen aan de hand van het eigen ambitieniveau. Dat maakt de Staat van Utrecht tot meer dan zomaar een duurzaamheidmonitor. Het is een meetinstrument dat voorkomt uit en betrokken is bij lopend beleid. Inhoud en proces zijn zo optimaal op elkaar afgestemd.

Bovendien is het van belang om vast te stellen hoe in dit instrument elk van de kapitalen op zijn eigen merites wordt beoordeeld. Anders dan in bijvoorbeeld een maatschappelijke kosten-baten analyse worden de verschillende kapitalen niet herleid tot een eenduidige monetaire grootte. Elk kapitaal blijft in zijn eigen waarde. Dit past volgens Telos beter bij de doelstelling van de Staat van Utrecht als monitoring-instrument voor de langere termijn en als inspiratiebron voor het maatschappelijke debat. Ook over de onderlinge weging van de uiteenlopende kapitalen blijft voor de langere termijn immers het politieke debat van belang. Die onderlinge weging valt uiteindelijk niet wetenschappelijk kort te sluiten.

Ook deze Staat van Utrecht is weer in nauwe en enthousiaste samenwerking met de Utrechtse provinciale organisatie samengesteld. Uiteraard bewaakt Telos daarbij zijn onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid. Maar gelukkig werkt het integraal bouwen aan een kennisinstrument als deze Staat van Utrecht naar de omgeving toe aanstekelijk. Telkens weer komen wij in organisaties het nodige enthousiasme tegen om over eigen kennisdomeinen heen te kijken in een poging een meer integrale kijk te krijgen op de stand van de ontwikkeling van het eigen grondgebied. Dat maakt het mogelijk om de nodige data op korte termijn te verzamelen en in het juiste perspectief te plaatsen.

De Staat van Utrecht is een instrument in ontwikkeling. In vergelijking met die van 2008 zijn een aantal indicatoren verder verfijnd. Daarmee wordt de vergelijkbaarheid niet aangetast. In deze Staat van Utrecht vindt de lezer een langs dezelfde lijn gecorrigeerde Staat van Utrecht van 2008 terug in de resulterende duurzaamheidddriehoek. Uitspraken over ontwikkelingen in de tijd blijven daardoor zuiver.

De resultaten zijn duidelijk: het gaat Utrecht relatief voor de wind. Een hoog opleidingsniveau, een hoog voorzieningenniveau, een aantrekkelijke ligging en een aantrekkelijk landschap (zowel in de stad als in het buitengebied) leveren samen een aantrekkelijke positie. Maar tegelijkertijd levert die goede ontwikkeling zijn eigen druk. De populariteit van de regio is zo groot dat de kip met de gouden eieren makkelijk van de leg is te halen. En op met name ecologisch vlak doen zich nog de nodige opgaven voor. Bovendien is er aandacht nodig voor het feit dat niet alle bevolkingsgroepen evenredig kunnen meegaan in de dynamische ontwikkelingsgang die de provincie doormaakt. Hoe kunnen we naar de toekomst toe de economische en infrastructurele

druk zo accommoderen dat deze niet ten koste gaat van de aantrekkelijkheid van het woon- en leefgebied, maar deze juist extra versterkt. Dat is meer dan ooit een integrale en regionale opgave, waarbij nog intelligenter dan voorheen economische, ecologische en sociaal-culturele waarden en belangen op een onderling stimulerende in plaats van belemmerende manier met elkaar in verband moeten worden gebracht.

De provincie Utrecht heeft deze uitdaging opgepakt in het ontwikkelingstraject Utrecht 2040. Hieruit spreekt de ambitie om Utrecht nadrukkelijk te gaan positioneren als een regio waarin duurzame ontwikkeling speerpunt vormt van beleid. Niet alleen als een 'regulier' onderdeel van voortgaand beleid, maar veeleer als een strategische asset waarmee de provincie zich wil onderscheiden. Utrecht huisvest kennisinstellingen die bij uitstek iets kunnen zeggen over de ecologische, de sociaal-culturele en de economische ontwikkeling van regio's en die daar mede vorm aan kunnen geven. Zo komen doel en middel op een mooie manier samen. De uitkomsten van deze Staat van Utrecht kunnen helpen om aan die gecombineerde kennis- en ontwikkelagenda mede richting te geven. Bovendien stimuleert het onderliggende integrale perspectief tot het bij elkaar brengen van het daartoe benodigde ontwikkel vermogen. Overheid, onderwijs en ondernemerschap zullen het samen moet doen.

Prof. Dr. Ir. Hans Mommaas
Directeur Telos

Staat van Utrecht

De Telosmethode

Er bestaan vele definities over wat duurzame ontwikkeling is. In het heden-daagse denken over duurzame ontwikkeling wordt meestal gerefereerd aan het werk van de commissie-Brundtland, de World Commission on Environment and Development, die in 1987 het rapport *Our Common Future* publiceerde. Daarin wordt duurzame ontwikkeling als volgt omschreven: ‘Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te kunnen voorzien te beperken.’

Centraal in deze definitie staat de mens of, beter gezegd, de behoeften van de mens. Telos volgt de commissie-Brundtland in haar definitie van het begrip duurzame ontwikkeling. Het betreft echter een zeer algemene omschrijving. Om het begrip verder te kunnen operationaliseren maken we gebruik van een zogeheten driekapitalenmodel waarin een onderscheid gemaakt wordt tussen het economische, ecologische en sociaal-culturele kapitaal.

Volgens Telos kan duurzame ontwikkeling worden opgevat als een ontwikkelingsproces gericht op het bevorderen van een evenwichtige groei (in balans) van de veerkracht en kwaliteit van de natuur (het ecologisch kapitaal), van het lichamelijke en geestelijke welzijn van mensen (het sociaal-cultureel kapitaal) en een gezonde economische ontwikkeling (het economisch kapitaal).

Om te kunnen spreken van duurzame ontwikkeling moet in het verlengde van de gedachtegang van de commissie-Brundtland worden voldaan aan drie eisen:

- Er moet sprake zijn van het gelijktijdig verbeteren van het economische, ecologische en het sociaal-culturele kapitaal. Verbetering van het ene kapitaal mag niet ten koste gaan van één of beide andere kapitalen.
- De ontwikkeling moet houdbaar zijn over generaties heen: er mag geen afwenteling in de tijd plaatsvinden.
- De ontwikkeling moet ook houdbaar zijn op mondiaal niveau, anders geformuleerd: er mag geen afwenteling in de ruimte plaatsvinden. Onze ontwikkeling mag niet ten koste gaan van die in andere gebieden en andere landen.

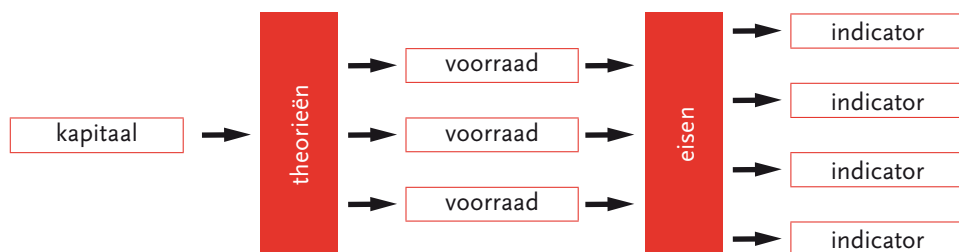
Met deze integrale benadering kiest Telos nadrukkelijk voor een breed perspectief op duurzame ontwikkeling. Het begrip heeft zowel een strategische dimensie (de langere termijn), als een normatieve dimensie (verantwoordelijkheid voor andere schaalniveaus en toekomstige generaties).

Om duurzame ontwikkeling te kunnen meten heeft Telos de duurzaamheidbalans ontwikkeld. In een duurzaamheidbalans brengen we de belangrijkste indicatoren voor de ontwikkeling van een gebied samen. Dat doen we door de kapitalen te ontleden in voorraden, eisen en indicatoren en hun normen. In het onderstaande schema worden deze begrippen kort toegelicht. Voor de provincie Utrecht wordt het begrip 'Staat van Utrecht' gehanteerd in plaats van het begrip duurzaamheidbalans.

Figuur 1 De relevante begrippen uit de duurzaamheidbalans

BEGRIJP	OMSCHRIJVING
Kapitaal	De drie essentiële delen, subsystemen van het totale maatschappelijke systeem: ecologie, sociaal-cultureel en economie.
Voorraad	De essentiële elementen die samen de kwaliteit en kwantiteit van een kapitaal bepalen.
Eisen	De langetermijndoelen die geformuleerd worden voor de ontwikkeling van een voorraad.
Indicatoren	Graadmeters waarmee de eisen kunnen worden geoperationaliseerd.
Normen	Normatief vastgestelde maatstaven met behulp waarvan we de score van indicatoren beoordelen.

Figuur 2 De samenhang tussen kapitalen, voorraden en indicatoren

Voor iedere indicator wordt een meetschaal opgesteld. Deze meetschaal bestaat uit normatief vastgestelde maatstaven die een nul- en een streefwaarde kennen met daartussen gelegen grenswaarden. In de balans wordt deze klassenindeling op de volgende manier zichtbaar gemaakt:

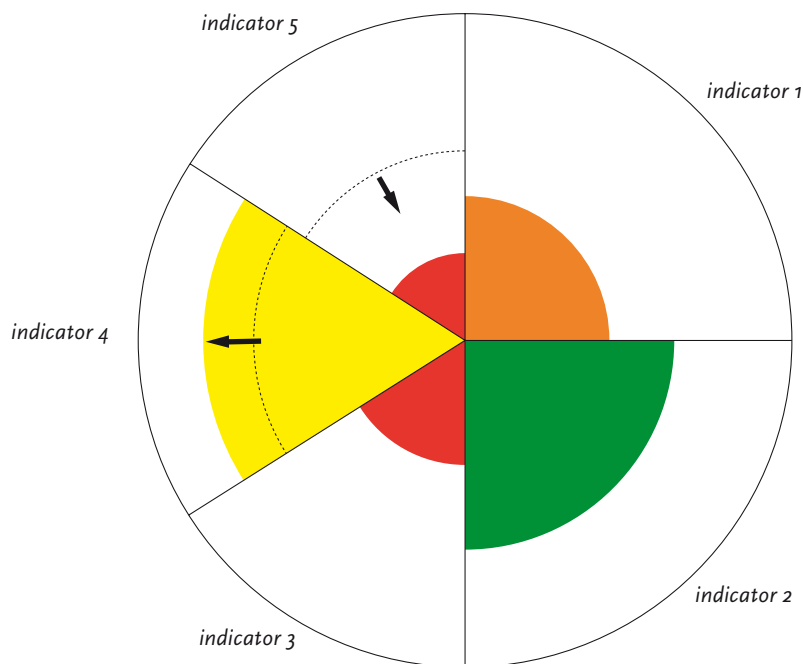
Figuur 3 *Klassenindeling*

Het bepalen van de grenswaarden is een onderdeel in de methode die veel discussie oplevert. Voor het bepalen van deze grenswaarden is gebruik gemaakt van beleidsdocumenten, vergelijkingen in de tijd, vergelijkingen met andere regio's en de resultaten van maatschappelijke discussies.

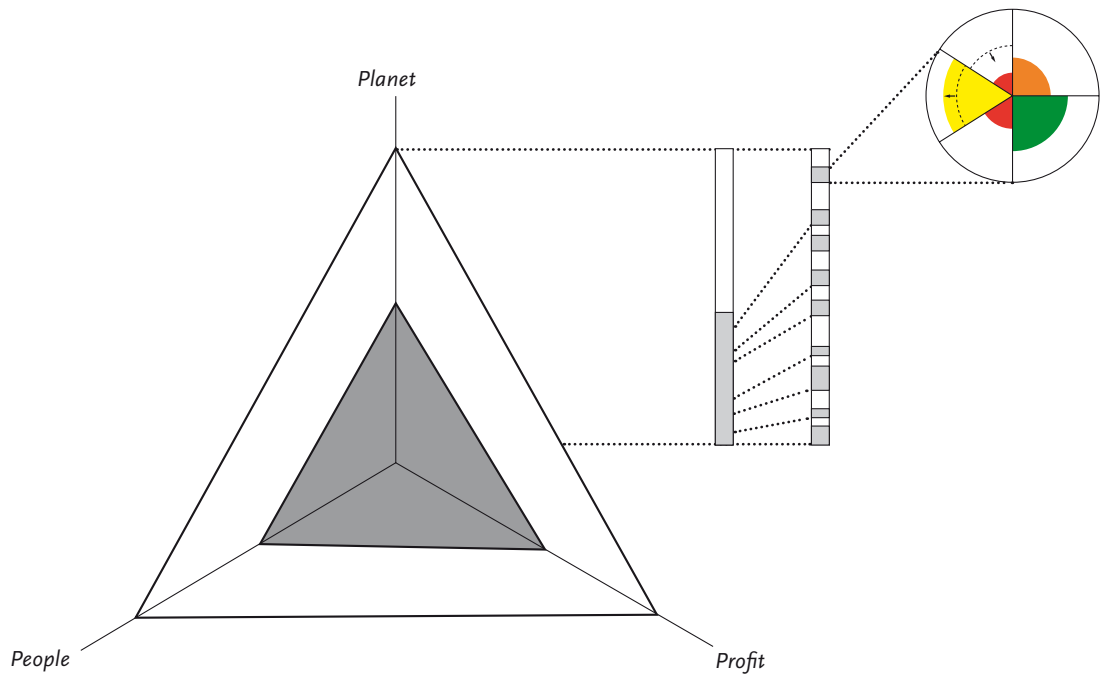
De weging van de indicatoren valt af te lezen uit de hoekpunt die ze innemen in de taartdiagrammen. De straal van de taartpunt geeft de gemeten situatie aan. Hoe groter de straal, hoe beter de score.

Figuur 4 Voorbeeld cirkeldiagram

De optelsom van de voorraden binnen een kapitaal bepaalt vervolgens de score van het kapitaal. Ook hierbij vindt een weging plaats. Niet iedere voorraad is even belangrijk. Het gehanteerde gewicht van de voorraden is terug te vinden bij de conclusies bij ieder kapitaal. Voor deze editie hebben niet de stakeholders, maar heeft Telos zelf de gewichten bepaald.

Figuur 5 *Samenhang tussen kapitalen, voorraden en indicatoren*

Een overzicht van alle gehanteerde bronnen en data en een verantwoording bij de gemaakte keuzes voor (wegingen) van voorraden, indicatoren en normeringen is terug te vinden in de factsheets van de Staat van Utrecht 2010.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de voorraden per kapitaal.

PEOPLE	PLANET	PROFIT
Sociale samenhang en identiteit	Bodem en grondwater	Arbeid
Participatie en ontwikkeling	Lucht	Investering en rendement
Cultuur	Oppervlaktewater	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Gezondheid	Natuur en landschap	Economisch profiel
Veiligheid	Grondstoffen	Infrastructuur/ bereikbaarheid
Woonomgeving	Energie en klimaat	
Onderwijs		

Staat van Utrecht

Vergelijking t.o.v. 2008

De Staat van Utrecht 2010 verschilt van de Staat van Utrecht 2008.

We zien op verschillende plaatsen wijzigingen ten opzichte van de vorige meting.

Op het niveau van de indicatoren

- *Ecologisch kapitaal* - de indicatoren van de voorraad grondwater zijn komen te vervallen, m.u.v. de indicator bestrijdingsmiddelen. De overlast-indicatoren van de voorraad lucht zijn verschoven naar het sociaal-cultureel kapitaal. De voorraad energie en klimaat kent enkele nieuwe indicatoren.
- *Sociaal-cultureel kapitaal* - de indicator internet thuis wordt niet meer opgenomen, deze is niet meer relevant bevonden. Verder zijn, naast de bovengenoemde overlast-indicatoren, nog enkele indicatoren nieuw opgenomen, o.a. huisartsen, mantelzorgers, kinderen bij jeugdzorg en aandeel nieuwbouwwoningen.
- *Economisch kapitaal* - de voorraad investering en rendement kent nieuwe indicatoren doordat de Kamer van koophandel een nieuwe databron presenteert, daarnaast zien we o.a. nieuwe indicatoren bij de (nieuwe) voorraad Infrastructuur/bereikbaarheid.

Op het niveau van de voorraden

- *Ecologisch kapitaal* - De voorraden Bodem en Grondwater zijn samengevoegd tot een enkele voorraad.
- *Sociaal-cultureel kapitaal* - Op voorraadniveau zijn er geen wijzigingen ten opzichte van de vorige meting.
- *Economisch kapitaal* - Het vervoersgedeelte van de voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden is vanwege haar importantie als aparte voorraad opgenomen. De nieuwe voorraad is Infrastructuur/bereikbaarheid.

Op het niveau van de kapitalen

- *Ecologisch kapitaal* - de totaalscore voor het ecologisch kapitaal valt lager uit dan bij de vorige meting, dat komt door lagere scores voor de voorraden lucht, oppervlaktewater en energie & klimaat. Daarnaast is de voorraad grondwater komen te vervallen, waardoor de overige voorraden zwaarder wegen voor het totaal.
- *Sociaal-cultureel kapitaal* - we zien een iets lagere score voor het sociaal-cultureel kapitaal, maar over het geheel genomen kunnen we concluderen dat dit kapitaal redelijk constant scoort.
- *Economisch kapitaal* - de economische crisis leidt tot een achteruitgang van een aantal indicatoren. Dat leidt tot een lagere score voor het economische kapitaal. Deze achteruitgang wordt echter enigszins teniet gedaan door de opleving van met name de kennisindicatoren. Het overal beeld is licht negatief. Voor het geheel kunnen we stellen dat bovenstaande zaken ervoor zorgen dat de duurzaamheidriedriehoek niet langer in balans is. Het ecologisch kapitaal scoort slechter dan het sociaal-cultureel kapitaal en het economisch kapitaal.

Burgerpanel

Het burgerpanel zoals deze keer gebruikt, verschilt van die van de vorige meting in 2008. We constateren dat de samenstelling van het burgerpanel deze keer meer aansluit bij de samenstelling van de bevolking van de provincie Utrecht. Wel zien we dat er nog steeds onvoldoende allochtonen deelnemen aan het onderzoek.

Vergeleken met het burgerpanel van 2008 zijn de respondenten minder hoog opgeleid (+/- 20% meer VMBO/LBO/MAVO), minder jong (+/- 10% meer 55+) en hebben minder van de respondenten een betaalde baan (+/- 5% minder).

Dit leidt voor sommige indicatoren tot andere resultaten.

Zo zien we bijvoorbeeld bij de indicator deelname amateurkunst een forse daling (+/- 10%). Deze lagere score kan wellicht deels door bovenstaande zaken worden verklaard.

People

Sociaal-cultureel kapitaal

Binnen het sociaal-cultureel kapitaal draait alles om de sociale interacties binnen een samenleving. Kernbegrippen zijn sociaal/economische en politieke participatie en vrijheid. Voor een sociaal en cultureel duurzame samenleving geldt het principe van sociale rechtvaardigheid (gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid) en het principe van maatschappelijke betrokkenheid (Sociale samenhang en identiteit, Participatie en ontwikkeling). Er is sprake van rechten en plichten van burgers.

In het sociaal-cultureel kapitaal onderscheiden we zeven voorraden, die zowel onderling als met voorraden uit de andere kapitalen samenhangen. Het is duidelijk dat het sociaal-cultureel kapitaal uit vele elementen bestaat. De relatie van mensen met elkaar en met hun omgeving is van belang en daarnaast spelen bepaalde idealistische maatschappelijke normen en waarden een rol. Uit de operationalisering komen een aantal gemeenschappelijke normen en waarden naar voren. Er kan in dit kapitaal onderscheid worden gemaakt tussen 'harde en zachte' voorraden. De 'zachte' voorraden richten zich met name op de sociale samenhang, participatie, identiteit en vrijheden, terwijl de 'harde' voorraden zich vooral richten op de aanwezige voorzieningenstructuur. Dit zijn als het ware de instrumenten waarmee de 'zachte' kant kan worden gefaciliteerd.

Vorraden:

Sociale samenhang en identiteit
Participatie en ontwikkeling
Cultuur
Gezondheid
Veiligheid
Woonomgeving
Onderwijs

Voorraad

People

Sociale samenhang en identiteit

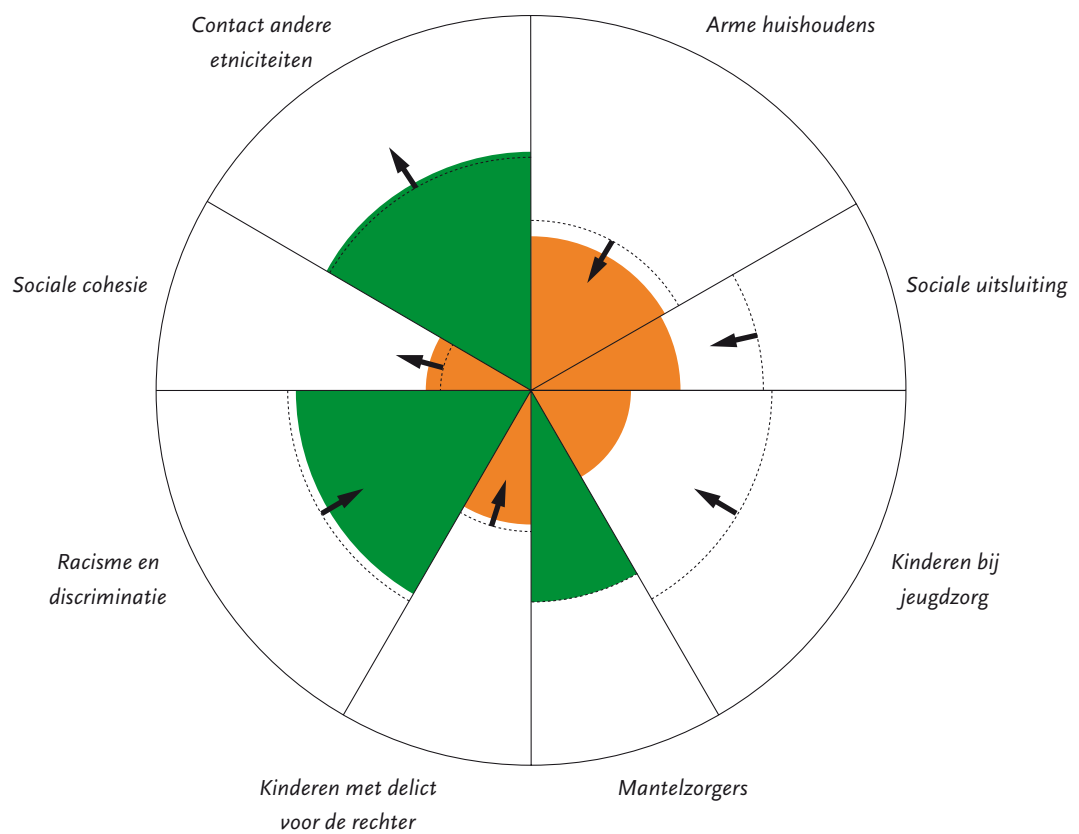
Eisen:

- Er is armoede noch uitsluiting.
- De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.
- Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.

Sociale samenhang is een belangrijke voorwaarde voor cohesie in de samenleving, ze functioneert als 'sociale lijm'. Sociale samenhang gaat over wat mensen bindt, tussen gezinsleden onderling, maar juist ook tussen individuen en de belangenorganisaties waarmee mensen zich identificeren. Het is de voorwaarde voor sociale interactie en verwijst tevens naar de mate waarin de samenleving een tweedeling weet te voorkomen.

De samenleving is daarnaast samengesteld uit mensen van uiteenlopende culturen en achtergronden met ieder eigen identiteiten. Deze culturele diversiteit kan leiden tot creativiteit en innovatie, mits ruimte wordt geboden aan die diversiteit. In deze voorraad gaat het niet om zicht te krijgen op de bevolkingsopbouw van de provincie Utrecht, maar veeleer om te kijken naar de wijze waarop iedereen zijn eigen identiteit koestert en uitdraagt in woord en gedrag, zonder daarbij anderen te beperken om hetzelfde te doen.

De voorraad sociale samenhang en identiteit laat een wisselend beeld zien, wel zien we dat enkele indicatoren wat minder scoren ten opzichte van de vorige meting. Veel van deze indicatoren zijn gebaseerd op het burgerpanel van de provincie Utrecht. We zien acceptabele scores voor de indicatoren contact andere etniciteiten, mantelzorgers en racisme en discriminatie. Deze laatste vertoont een verslechterd beeld t.o.v. de vorige meting. De indicatoren arme huishoudens (lichte verslechtering), sociale uitsluiting (forse verslechtering) en sociale cohesie (lichte verbetering) laten een zorgelijke score zien. Daarnaast zien we dat de indicatoren kinderen bij jeugdzorg en kinderen met een delict voor de rechter zorgelijk scoren, beiden scoren tevens minder ten opzichte van de vorige meting.

2010		2008
Indicator	1	ARME HUISHOUDENS
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	Er is armoede noch uitsluiting.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Het percentage huishoudens in de eerste 10% inkomensgroep.

Relatie eis

In een moderne samenleving als de Nederlandse kan men armoede niet gelijkstellen aan de absolute verschijningsvormen waar het begrip traditioneel mee wordt geassocieerd. Het gaat niet alleen om uiterst zichtbare zaken, zoals het op grote schaal voorkomen van honger, bedelarij etc. Aan de andere kant dient men het begrip ook niet volledig te relativiseren: het is zo dat er in een samenleving per definitie sprake is van een zekere mate van armoede, omdat er nu eenmaal altijd een groep aan de onderkant van de maatschappelijke ladders verkeert.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	16,67%	16,67%
Richting	-	-
Norm Rood	> 12%	> 12%
Norm Oranje	6% - 12%	6% - 12%
Norm Groen	3% - 6%	3% - 6%
Norm Goud	< 3%	< 3%
Data bronnen	CBS, 2006	CBS, 2005
Waarde	8%	7%

Benchmark

CBS (2006) Nederland: 10%

Groningen: 13%, Noord-Holland: 12%, Zuid-Holland: 11%, Friesland: 11%, Zeeland: 10%, Limburg: 10%, Noord-Brabant: 9%, Drenthe: 9%, Overijssel: 9%, Flevoland: 9%, Gelderland: 9%, Utrecht: 8%.

Utrecht 2005: 7%

Utrecht 2003: 7%

	2010	2008
Indicator	2	SOCIALE UITSLUITING
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.	
Kleurcode	Oranje	Groen

Omschrijving indicator

Aandeel van inwoners van Utrecht dat een eenzaam bestaan leidt.

Relatie eis

Uitsluiting gaat vaak hand in hand met eenzaamheid.

De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd als er sprake is van voldoende sociale contacten. Het gaat daarbij om deelname, betrokkenheid en binding van mensen met het maatschappelijke leven. Voor deze indicator wordt de volgende stelling gebruikt om de indicator te vullen: "Veel buurtbewoners lijken een eenzaam bestaan te leiden".

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	8,33%	8,33%
Richting	-	-
Norm Rood	> 35%	> 35%
Norm Oranje	25% - 35%	25% - 35%
Norm Groen	15% - 25%	15% - 25%
Norm Goud	< 15%	< 15%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	29%	20%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

"Veel buurtbewoners lijken een eenzaam bestaan te leiden."

Volledig mee eens: 5%, Mee eens: 24%, Noch mee eens/noch mee oneens: 30%,

Mee oneens: 30%, Volledig mee oneens: 9%, Weet niet: 2%.

		2010	2008
Indicator	3	KINDEREN BIJ JEUGDZORG	
People		Sociale samenhang en identiteit	
Eis		Er is armoede noch uitsluiting.	
Kleurcode		Oranje	Groen

Omschrijving indicator

Percentage kinderen o t/m 17 jaar bij jeugdzorg t.o.v. het totaal aantal kinderen o t/m 17 jaar.

Relatie eis

Dit cijfer is gebaseerd op het aantal nieuwe indicaties voor jeugdzorg dat het Bureau Jeugdzorg in een jaar registreert, voor kinderen van o t/m 17 jaar ten opzichte van het totale aantal o- t/m 17-jarigen in een gemeente.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	16,67%	16,67%
Richting	-	-
Norm Rood	> 1,9%	> 1,9%
Norm Oranje	1,9% - 1,6%	1,9% - 1,6%
Norm Groen	1,3% - 1,6%	1,3% - 1,6%
Norm Goud	< 1,3%	< 1,3%
Data bronnen	Kinderen in tel, 2008	Kinderen in tel, 2006
Waarde	1,89%	1,4

Benchmark

Provincie Utrecht, 2006: 1,4%

	2010	2008
Indicator	4	MANTELZORGERS
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Percentage van respondenten van de provincie Utrecht dat mantelzorg heeft gegeven.

Relatie eis

In het burgerpanel geven de respondenten aan dat ze mantelzorg hebben gegeven aan partner, kind, ouders, broers, zussen en buren/vrienden. Sommige respondenten geven mantelzorg aan meerdere mensen tegelijk en daardoor ontstaan overlappen in de data. Het totaal van de percentages wordt opgeteld en als totaalpercentage gehanteerd.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	8,33%	
Richting	+	
Norm Rood	< 40%	
Norm Oranje	40% - 50%	
Norm Groen	50% - 60%	
Norm Goud	> 60%	
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	
Waarde	53%	

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

“Aan wie heeft u mantelzorg gegeven?”

(schoon)Ouders: 18%, Partner: 9%, Kind: 7%, Buren/vrienden: 11%, Broers/zussen: 8%.

	2010	2008
Indicator	5	KINDEREN MET DELICT VOOR RECHTER
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage kinderen met een delict dat voor de rechter is verschenen.

Relatie eis

Het aantal kinderen dat met een serieus delict in aanraking is gekomen met justitie zegt iets over de mate waarin jongeren kansen op een goede toekomst reduceren. De hele maatschappij is verantwoordelijk voor deze ontwikkelingen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	8,33%	8,33%
Richting	-	-
Norm Rood	> 4%	> 4%
Norm Oranje	2,5% - 4%	2,5% - 4%
Norm Groen	1% - 2,5%	1% - 2,5%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	Kinderen in tel, 2008	Kinderen in tel, 2007
Waarde	3,38%	3,2%

Benchmark

Provincie Utrecht, 2007: 3,2%

	2010	2008
Indicator	6	RACISME EN DISCRIMINATIE
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Deze indicator wordt gemeten aan de hand van twee stellingen die aan het burgerpanel zijn voorgelegd. Er wordt gekeken naar het percentage mensen dat het eens is met deze stelling. Voor deze indicator worden de volgende stellingen gebruikt om de indicator te vullen:

- Ik vind het onacceptabel als mijn zoon/dochter zou willen trouwen met iemand met een andere etnische achtergrond.
- Er vindt hier in de buurt op grote schaal discriminatie plaats.

Relatie eis

Een indicator om de eis dat iedereen het recht heeft om zijn eigen identiteit te koesteren en uit te dragen in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen, komt dichterbij de persoonlijke levenssfeer dan de eerste. Het gaat dan om de houding ten opzichte van een toekomstige schoonzoon of dochter van een andere etnische afkomst.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	16,67%	16,67%
Richting	-	-
Norm Rood	> 35%	> 35%
Norm Oranje	20% - 35%	20% - 35%
Norm Groen	5% - 20%	5% - 20%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	12%	11%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

Samengevoegd:

- Ik vind het onacceptabel als mijn zoon/dochter zou willen trouwen met iemand met een andere etnische achtergrond
- Er vindt hier in de buurt op grote schaal discriminatie plaats

Gemiddelde:

Volledig mee eens: 3%, Mee eens: 9%, Noch mee eens/noch mee oneens: 25%,

Mee oneens: 32%, Volledig mee oneens: 20,5% Weet niet: 6%.

	2010	2008
Indicator	7	SOCIALE COHESIE
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.	
Kleurcode	Oranje	Rood

Omschrijving indicator

Percentage dat weergeeft of men tevreden is met de sociale cohesie, middeling van verschillende stellingen.

Relatie eis

Sociale cohesie kan omschreven worden als betrokkenheid van mensen onderling. Gebrek aan sociale cohesie is in de politieke en maatschappelijke discussie een verzamelterm voor een verscheidenheid aan sociale verschijnselen die duiden op een gebrek aan sociale kwaliteit en sociale participatie.

Voor deze indicator is het gemiddelde percentage van de volgende stellingen gehanteerd:

- als mogelijk wil ik verhuizen
- mensen kennen elkaar nauwelijks
- prettig omgang met elkaar
- tevreden met bevolkingssamenstelling
- veel contact directe burens
- veel contact andere buurtbewoners
- veel saamhorigheid in buurt
- voel me in buurt thuis

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	8,33%	8,33%
Richting	+	+
Norm Rood	< 55%	< 55%
Norm Oranje	55% - 57%	55% - 57%
Norm Groen	57% - 59%	57% - 59%
Norm Goud	> 59%	> 59%
Data bronnen	ABF Research, 2008	ABF Research, 2007
Waarde	55,25%	53,99%

Benchmark

ABF Research, 2008

Friesland: 59,13%, Overijssel: 59,06%, Drenthe: 58,44%, Gelderland: 58,09%, Zeeland: 57,46%, Noord-Brabant: 57,35%, Limburg: 57,49%, Groningen: 55,93%, Zuid-Holland: 55,45%, Flevoland: 55,28%, Utrecht: 55,25%, Noord-Holland: 55,06%.

	2010	2008
Indicator	8	CONTACT ANDERE ETNICITEITEN
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Deze indicator wordt gemeten aan de hand van twee stellingen die aan het burgerpanel zijn voorgelegd. Het gaat om de volgende stellingen:

1. mensen met verschillende etnische afkomst gaan in mijn buurt goed met elkaar om
2. ik vind het leuk als er naast mij iemand met een andere etnische achtergrond komt wonen

Er wordt gekeken naar het percentage mensen dat het oneens is met deze stelling.

Relatie eis

Een indicator die we gebruiken om de eis die gesteld wordt aan de voorraad identiteit en diversiteit te toetsen kijkt naar hoe verschillend etniciteiten in de buurt met elkaar omgaan.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	16,67%	16,67%
Richting	-	-
Norm Rood	> 50%	> 50%
Norm Oranje	30% - 50%	30% - 50%
Norm Groen	10% - 30%	10% - 30%
Norm Goud	< 10%	< 10%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	19%	20%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

Samengevoegd:

1. Mensen met verschillende etnische afkomst gaan in mijn buurt goed met elkaar om
2. Ik vind het leuk als er naast mij iemand met een andere etnische achtergrond komt wonen

Gemiddelde:

Volledig mee eens: 3%, Mee eens: 29,5%, Noch mee eens/noch mee oneens: 41,5%,
Mee oneens: 14%, Volledig mee oneens: 5%, Weet niet: 8%.

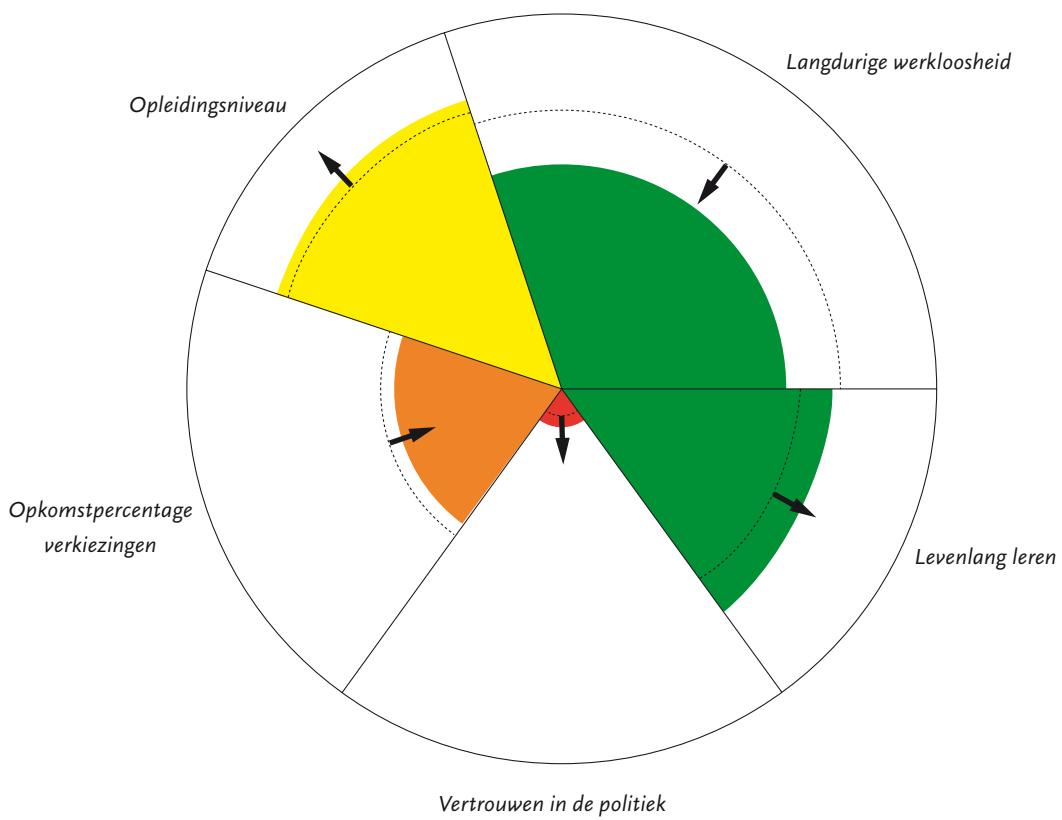
Eisen:

- Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.
- Elke burger heeft zeggenschap in politieke besluitvorming die hem of haar en de samenleving en haar toekomst aangaat en heeft toegang tot de informatie die hiervoor noodzakelijk is.
- De burger beantwoordt aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.
- Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.

Participatie verwijst naar de sociale, economische en politieke relaties tussen de inwoners van de provincie Utrecht en al de georganiseerde sociale, economische en politieke instituties. Participatie is gebaseerd op het gelijkheidsprincipe: alle mensen in een land hebben als burger, voor de wet, gelijke rechten en plichten. Sociale participatie en economische participatie lopen deels in elkaar over en hebben als voornaamste gemeenschappelijke deler werk of nog beter: werkloosheid. Het al dan niet hebben van werk is om twee redenen van belang, namelijk het genereren van inkomen en het verwirkelijken van jezelf. Politieke participatie concentreert zich op de deelname aan het politieke proces.

Voor het gedeelte ontwikkeling gaat het primair om 'embodied knowledge'. Bij 'embodied knowledge' gaat het om kennis die arbeidskrachten bezitten.

De voorraad participatie en ontwikkeling kent één indicator met een optimale score: opleidingsniveau. Aan de andere kant zien we nog steeds een lage score voor het vertrouwen in de politiek. Wel zien we een lichte verbetering ten opzichte van de vorige meting. Voor wat betreft het opkomstpercentage van de verkiezingen wordt een zorgelijke situatie gesignaleerd, een lichte verslechtering ten opzichte van de vorige meting. Langdurige werkloosheid scoort nog wel voldoende, maar is fors gedaald ten opzichte van de vorige meting. De indicator levenslang leren (stijging t.o.v. de vorige meting) scoort voldoende.

	2010	2008
Indicator	1	LANGDURIGE WERKLOOSHEID
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.	
Kleurcode	Groen	Goud

Omschrijving indicator

Percentage langdurige werkloosheid (op de totale beroepsbevolking) die langer dan drie jaar staan ingeschreven.

Relatie eis

Hoewel werkloosheid in onze samenleving als negatief ervaren wordt kan onze westerse kapitalistische economie niet functioneren zonder een beperkte mate van werkloosheid.

Dit neemt niet weg dat langdurige werkloosheid zowel vanuit economisch als sociaal oogpunt geheel onwenselijk is. Binnen de voorraad participatie en ontwikkeling is deze langdurige werkloosheid om tweeërlei reden als indicator opgenomen.

Allereerst geeft het een indicatie over hoe solidair de samenleving is. In een solidaire samenleving mag langdurige werkloosheid niet voorkomen. Daarnaast gaat langdurige werkloosheid ook hand in hand met een aantal andere maatschappelijk onacceptabele problemen, zoals armoede en sociale uitsluiting. Naarmate de werkloosheid langer duurt, wordt het risico om sociaal geïsoleerd te raken groter.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	30%	30%
Richting	-	-
Norm Rood	> 3%	> 3%
Norm Oranje	2% - 3%	2% - 3%
Norm Groen	1% - 2%	1% - 2%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	Sociale monitor (CBS en CWI), 2008	Sociale monitor (CBS en CWI), 2006
Waarde	1,57%	0,99%

Benchmark

Provincie Utrecht, 2006: 0,99%

2010		2008
Indicator	2	LEVENLANG LEREN
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

De participatie wordt uitgedrukt als aandeel van het totaal aantal mensen dat participeert in "een leven lang leren" activiteiten in de totale bevolking tussen de 25 en 65 jaar.

Relatie eis

De zogenaamde Lissabon-strategie is er op gericht om er voor te zorgen dat de EU in 2010 de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld zal zijn. Daarbij gaat het om het realiseren van zowel een duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang. Een van de doelen die daarbij geformuleerd zijn heeft betrekking op het aantal mensen dat participeert in zogeheten 'een leven lang leren' activiteiten. Een leven lang leren wordt van belang geacht omdat in een kennisintensieve samenleving de aanwezige kennis snel veroudert. Het up-to-date houden van de aanwezige kennis is derhalve van groot belang.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	+	+
Norm Rood	< 8%	< 8%
Norm Oranje	8% - 12%	8% - 12%
Norm Groen	12% - 20%	12% - 20%
Norm Goud	> 20%	> 20%
Data bronnen	Eurostat, 2008	Eurostat, 2006
Waarde	19,25%	16,5%

Benchmark

Eurostat, Provincie Utrecht, 2006: 16,5%

	2010	2008
Indicator	3	VERTROUWEN IN DE POLITIEK
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	De burger beantwoordt aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Percentage van de bevolking dat vertrouwen heeft in de politiek.

Relatie eis

Naast het opkomstpercentage bij verkiezingen is ook het vertrouwen dat de burger heeft in de politiek een belangrijke factor die medebepalend is of de burger de (morele) plicht voelt om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.

De stelling: 'Ik heb in het algemeen veel vertrouwen in de politiek' wordt hier gebruikt om de indicator te vullen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 25%	< 25%
Norm Oranje	25% - 40%	25% - 40%
Norm Groen	40% - 65%	40% - 65%
Norm Goud	> 65%	> 65%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	10%	8%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

'Ik heb in het algemeen veel vertrouwen in de politiek'

Volledig mee eens: 1%, Mee eens: 9%, Mee eens/mee oneens: 32%,

Mee oneens: 30%, Volledig mee oneens: 25%, Weet niet: 3%.

	2010	2008
Indicator	4	OPKOMSTPERCENTAGE VERKIEZINGEN
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	De burger beantwoordt aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Gemiddeld opkomst percentage bij laatste landelijke, provinciale en gemeentelijkeverkiezingen

Relatie eis

In deze balans kiezen we ervoor om de opkomstpercentages voor de laatste drie verkiezingen uit te middelen. Met deze indicator willen we iets zeggen over hoe het ervoor staat met de (morele) plicht van burgers om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming. Om hier iets over te kunnen zeggen, kunnen we niet volstaan met een indicator die alleen iets zegt over de nationale verkiezingen. Het gaat dan ook om de provinciale en gemeentelijke verkiezingen. Daarom wordt het opkomstpercentage bij de laatste drie landelijke (2010), provinciale (2007) en lokale verkiezingen (2010) uitgemiddeld. Voor de data van de vorige meting werden de gemeentelijke (2006), provinciale (2003) en landelijke (2006) verkiezingen opgenomen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 50%	< 50%
Norm Oranje	50% - 65%	50% - 65%
Norm Groen	65% - 80%	65% - 80%
Norm Goud	> 80%	> 80%
Data bronnen	Kiesraad, 2010	Kiesraad, 2006
Waarde	62,0%	64,5%

Benchmark

2001: 62,0%

2006: 64,5%

2010		2008
Indicator	5	OPLEIDINGSNIVEAU
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Goud	Goud

Omschrijving indicator

Percentage laag opgeleiden.

Relatie eis

Hoger opgeleiden nemen actiever deel aan de samenleving en plaatsen andere thema's op de politieke agenda.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 37%	> 37%
Norm Oranje	35% - 37%	35% - 37%
Norm Groen	31% - 35%	31% - 35%
Norm Goud	< 31%	< 31%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2007
Waarde	23,31%	27%

Benchmark

Tijdreeks provincie Utrecht:

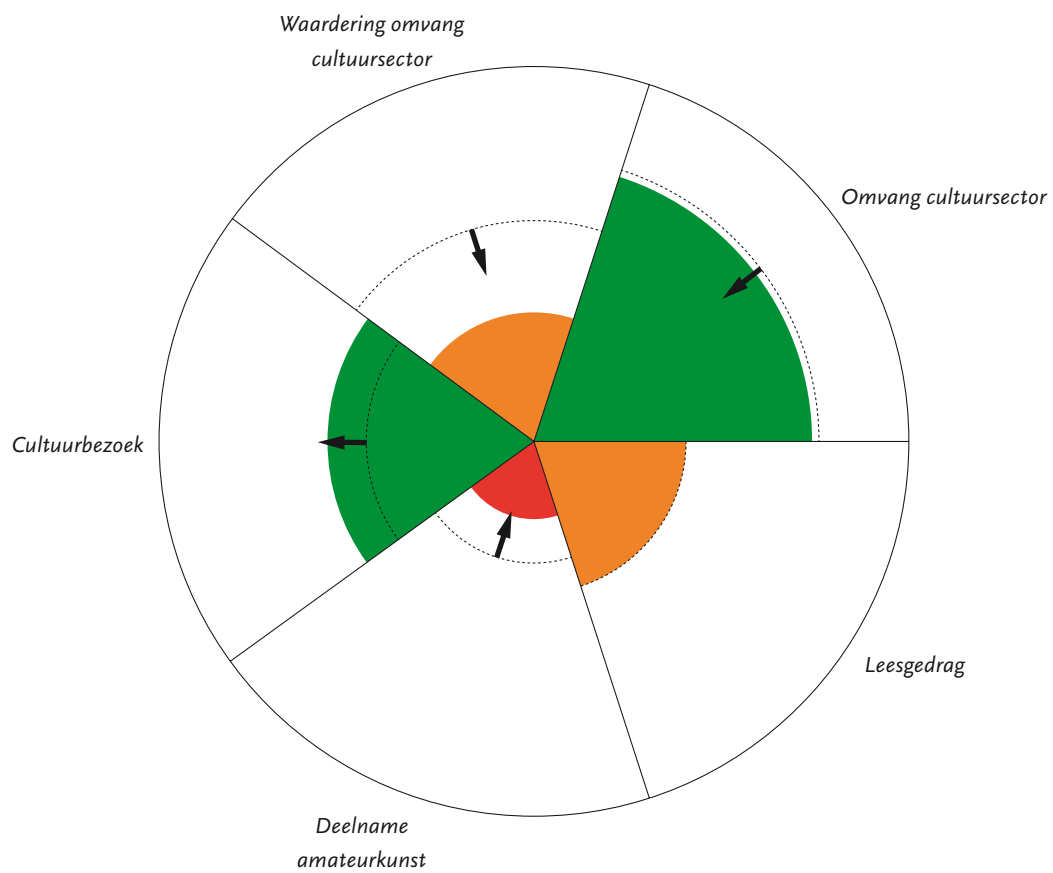
2002: 31%
 2003: 29%
 2004: 29%
 2005: 29%
 2006: 28%
 2007: 27%

Eisen:

- Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.
- Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.
- Het culturele aanbod heeft een internationaal aspect.
- Het cultureel erfgoed wordt beschermd en versterkt.

De voorraad cultuur wordt gemeten in 'enge' zin, dat wil zeggen dat de voorzieningenstructuur hierbij centraal staat. Met deze voorraad wordt het belang van cultuur als uiting van (of reactie op) bestaande normen en waarden onderstreept binnen het sociaal-cultureel kapitaal. Bij de voorraad cultuur gaat het over het bewaren en opnieuw inbedden van in de tijd en ruimte vastgelegde culturele uitingen, het bewaren en beschermen van het culturele erfgoed. Het gaat daarnaast ook over de aanwezigheid en toegang tot culturele voorzieningen en activiteiten. Met name dit laatste aspect is vaak aanzienlijk eenvoudiger om in kaart te brengen dan de andere aspecten.

De voorraad cultuur is op verschillende onderdelen ten opzichte van de vorige meting achteruitgegaan. Zowel de omvang van de cultuursector als de waardering van de omvang van de cultuursector vertoont een minder goed beeld ten opzichte van de vorige meting. Daarnaast is ook voor de indicator deelname amateurkunst een minder goede score te zien (rode kaart). De lagere score van deze indicator is wellicht deels te wijten aan de andere samenstelling van het burgerpanel. De indicator cultuurbezoek scoort echter beter ten opzichte van de vorige meting, hier is nu een voldoende resultaat behaald. De indicator leesgedrag scoort zorgelijk.

		2010	2008
Indicator	1	OMVANG CULTUURSECTOR	
People		Cultuur	
Eis		Het culturele aanbod is groot en divers.	
Kleurcode		Groen	Goud

Omschrijving indicator
Omvang cultuursector per 100.000 inwoners.

Relatie eis
Om te toetsen of de culturele sector voldoende omvang heeft kijken we naar het aantal culturele instellingen (musea, theaters, bioscopen en filmhuizen) binnen de regio. We kijken naar het aantal voorzieningen per 100.000 inwoners.

Eenheid	Aantal per 100.000 inwoners	Aantal per 100.000 inwoners
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 3,5	< 3,5
Norm Oranje	3,5 - 5	3,5 - 5
Norm Groen	5 - 6,5	5 - 6,5
Norm Goud	> 6,5	> 6,5
Data bronnen	ABF Research, 2009	ABF Research, 2008
Waarde	6,5	6,7

Benchmark
Utrecht, 2008: 6,7

	2010	2008
Indicator	2	LEESGEDRAG
People	Cultuur	
Eis	Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Het gemiddelde aantal uitleningen per persoon.

Relatie eis

Een indicator om de eis “Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten” met betrekking tot literatuur en informatie te toetsen is het gemiddelde aantal uitleningen per persoon. Lezen is een manier om meer bekend te raken met de eigen en andere culturen. De openbare bibliotheek kan bij een goed aanbod, zowel voor de allochtone als autochtone jeugd, een venster vormen op de wereld.

Eenheid	Aantal uitleningen	Aantal uitleningen
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 6	< 6
Norm Oranje	6 - 9	6 - 9
Norm Groen	9 - 12	9 - 12
Norm Goud	> 12	> 12
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2007	Provincie Utrecht, 2007
Waarde	7,87	7,87

Benchmark

Gemiddelde Nederland laatste vijf jaar: 8,84

Streefcijfer provincie Utrecht: 9,08

Trends bibliotheken (SCP)

- minder leden en uitleningen
- leden komen minder vaak, lenen minder (vaak) boeken en zijn vaker ‘nulleners’
- lidmaatschap en lenen lopen sterker terug onder mannen, werkenden en hoger opgeleiden
- onder (vooral jongere) Marokkanen en Turken stijgen lidmaatschap en lenen
- met name voor jongere generaties en hoger opgeleiden geldt dat de digitale media de gedrukte en audiovisuele media steeds meer in zich op neemt

	2010	2008
Indicator	3	DEELNAME AMATEURKUNST
People	Cultuur	
Eis	Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.	
Kleurcode	Rood	Oranje

Omschrijving indicator

Waardering omvang cultuursector per 100.000 inwoners.

Relatie eis

Deze indicator geeft zicht op de mate waarin mensen de mogelijkheid hebben actief deel te nemen aan culturele uitingen aan activiteiten. Amateurkunst is onderverdeeld in zes disciplines, namelijk: audio-visueel, beeldend, dans, muziek, schrijven, theater. De lagere score van deze indicator is wellicht deels te wijten aan de andere samenstelling van het burgerpanel.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 50%	< 50%
Norm Oranje	50% - 60%	50% - 60%
Norm Groen	60% - 70%	60% - 70%
Norm Goud	> 70%	> 70%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	43%	53%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

'In mijn omgeving is te weinig gelegenheid om aan toneel, kunst en andere culturele uitingen te doen'

Volledig mee eens: 2%, Mee eens: 14%. Noch mee eens/noch mee oneens: 30%,

Mee oneens: 35%, Volledig mee oneens: 8%, Weet niet: 11%.

	2010	2008
Indicator	4	CULTUURBEZOEK
People	Cultuur	
Eis	Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.	
Kleurcode	Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Het percentage van de bevolking dat het oneens is met de stelling 'Als kunst in je leven een belangrijke rol speelt, kun je in mijn omgeving goed aan je trekken komen'.

Relatie eis

Iedereen moet in zijn omgeving de mogelijkheid hebben om kunst in zijn of haar omgeving te bezichtigen. Deze indicator meet de mate waarin mensen passief kunst kunnen beleven.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 30%	> 30%
Norm Oranje	20% - 30%	20% - 30%
Norm Groen	10% - 20%	10% - 20%
Norm Goud	< 10%	< 10%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	18%	22%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

'Als kunst in je leven een belangrijke rol speelt kun je in mijn omgeving goed aan je trekken komen'

Volledig mee eens: 4%, Mee eens: 30%, Noch mee eens/noch mee oneens: 32%

Mee oneens: 15%, Volledig mee oneens: 3%, Weet niet: 15%.

	2010	2008
Indicator	5	WAARDERING OMVANG CULTUURSECTOR
People	Cultuur	
Eis	Het culturele aanbod is groot en divers.	
Kleurcode	Oranje	Groen

Omschrijving indicator

Omvang cultuursector per 100.000 inwoners.

Relatie eis

Om te toetsen of de culturele sector voldoende omvang heeft kijken we naar het aantal culturele instellingen (musea, theaters, bioscopen en filmhuizen) binnen de regio. We kijken naar het percentage mensen van het burgerpanel dat aangeeft dat er voldoende cultureel aanbod is.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 40%	< 40%
Norm Oranje	40% - 50%	40% - 50%
Norm Groen	50% - 70%	50% - 70%
Norm Goud	> 70%	> 70%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	44%	57%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2010

'In mijn omgeving kan ik kiezen uit diverse musea, theaters en ander cultureel aanbod'

volledig mee eens: 5%, mee eens: 39%, noch mee eens, noch mee oneens: 28%,
mee oneens: 16%, volledig mee oneens: 4%, weet niet: 8%

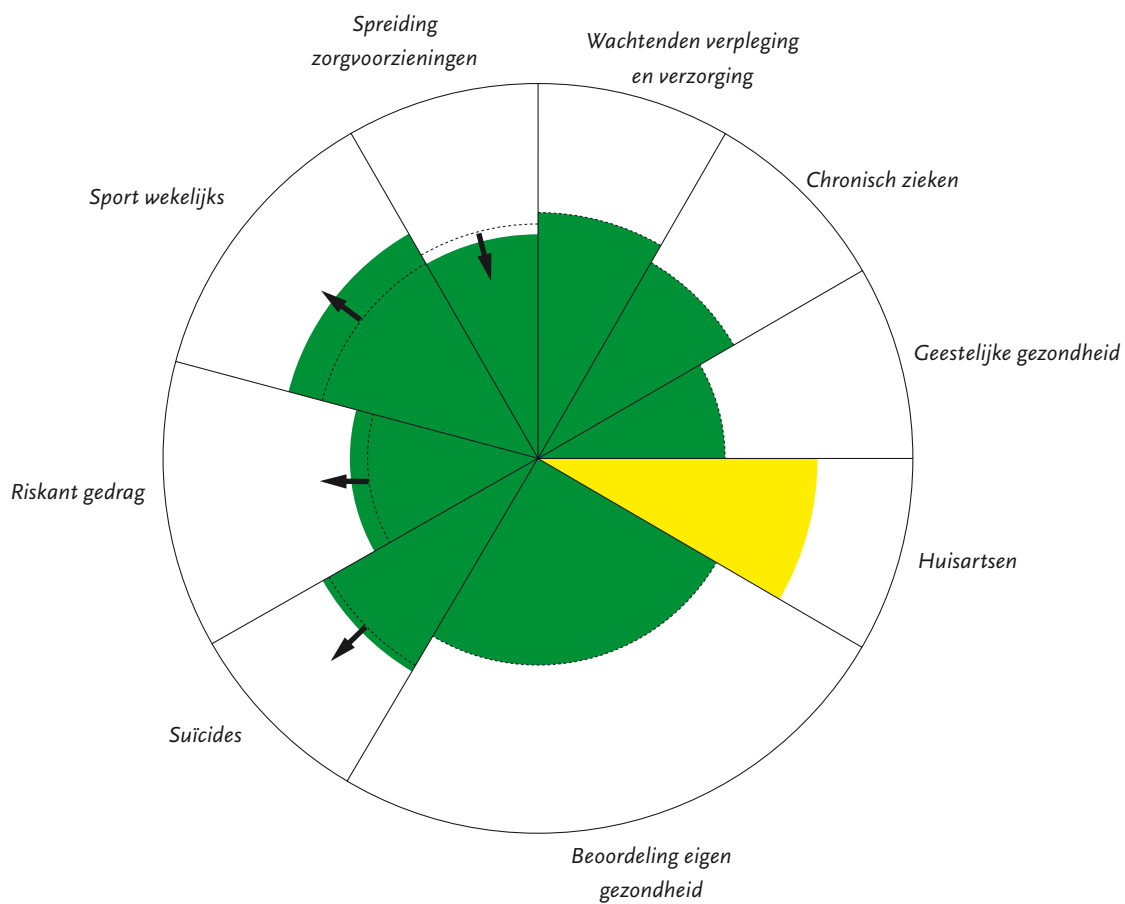
Eisen:

- De burgers zijn lichamelijk en geestelijk gezond.
- De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.
- Iedereen is zelf verantwoordelijk voor een gezonde leefstijl.
- De burgers voelen zich gezond.

Een van de voorwaarden voor een duurzame samenleving is een gezonde bevolking, in lichamelijk en psychisch opzicht. Gezondheid heeft zowel een objectieve (percentage zieken en sterfgevallen) als een subjectieve component (gezondheidsbeleving). Daarnaast ligt de verantwoordelijkheid voor de gezondheid(zorg) deels bij de overheid, maar zeker ook bij de individuele burgers. Met behulp van de onderstaande eisen en indicatoren is getracht dit correct in beeld te brengen. Hier komt duidelijk naar voren dat burgers dus enerzijds rechten hebben (voorzieningenstructuur, etc.) en anderzijds plichten (gezonde leefstijl, etc.).

De voorraad gezondheid wordt gekenmerkt door goede scores voor de verschillende indicatoren. Het enige zorgelijke punt van de afgelopen meting was de indicator riskant gedrag van de bevolking (alcoholgebruik, drugsgebruik en overgewicht), hier is echter een verbetering opgetreden wat leidt tot een 'groene' kaart, zij het net.

Verder wordt zowel aan de objectieve als de subjectieve zijde voldoende gescoord. We zien kleine positieve wijzigingen voor sport wekelijks en het aantal suïcides en een kleine negatieve verandering voor de indicator spreiding zorgvoorzieningen. De overige indicatoren scoren allen exact hetzelfde als de vorige meting, m.u.v. het aantal chronisch zieken waarvoor een andere bron is gehanteerd.

		2010	2008
Indicator	1	WACHTENDEN OP VERPLEGING EN VERZORGING	
People		Gezondheid	
Eis		De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.	
Kleurcode		Groen	Groen

Omschrijving indicator

Aantal wachtenden 75+ op verpleging en verzorging per 1.000 inwoners.

Relatie eis

Deze indicator zegt iets over de kwaliteit en toegankelijkheid van de (gezondheid)zorg. Bij veel wachtenden is de toegankelijkheid slecht geregeld.

Eenheid	Aantal	Aantal
(Des)aggregatie	AWBZ regio	AWBZ regio
Weging	8,33%	8,33%
Richting	-	-
Norm Rood	> 71	> 71
Norm Oranje	51 - 71	51 - 71
Norm Groen	38 - 51	38 - 51
Norm Goud	< 38	< 38
Data bronnen	RIVM, 2005	RIVM, 2005
Waarde	43	43

Benchmark

RIVM (Bron CVZ)

Nederland: 50

Utrecht: 43

	2010	2008
Indicator	2	CHRONISCH ZIEKEN
People	Gezondheid	
Eis	De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Percentage burgers dat minimaal te maken heeft met één of meer langdurige aandoening.

Relatie eis

Langdurige aandoeningen kunnen leiden tot belemmeringen in het dagelijks leven en daardoor de kwaliteit van leven negatief beïnvloeden. Het percentage chronisch zieken in een samenleving geeft een beeld van de algehele fysieke gezondheidstoestand. De indicator geeft dan ook informatie om de eis of de bevolking lichamelijk en geestelijk gezond is te toetsen.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Gemeente	
Weging	8,33%	
Richting	-	
Norm Rood	> 55%	
Norm Oranje	50% - 55%	
Norm Groen	40% - 50%	
Norm Goud	< 40%	
Data bronnen	GGD, 2008	
Waarde	45,7%	

Benchmark

Veenendaal 53%, IJsselstein 50%, Rhenen 50%, Zeist 50%, Bunschoten 50%, De Bilt 49%, Maarssen 49%, Nieuwegein 49%, Woudenberg 48%, Eemnes 48%, Vianen 47%, Wijk bij Duurstede 47%, Montfoort 47%, Amersfoort 46%, Renswoude 46%, Utrechtse Heuvelrug 46%, Leusden 46%, Soest 45%, Houten 45%, Baarn 44%, Breukelen 44%, Bunnik 44%, Lopik 44%, Loenen 42%, Oudewater 41%, Woerden 40%, De Ronde Venen 40%, Utrecht (gemeente) 38%, Abcoude 38%,

Gemiddelde 45,72%

		2010	2008
Indicator	3	GEESTELIJKE GEZONDHEID	
People		Gezondheid	
Eis		De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.	
Kleurcode		Groen	

Omschrijving indicator

De psychische gezondheid is bepaald met behulp van de resultaten van het burgerpanel van de provincie Utrecht.

Relatie eis

De precieze omvang van de prevalentie van psychische problematiek, zelfs als er eenduidigheid bestond over de definitie daarvan, is niet te achterhalen. Bijna 25% van de bevolking zou jaarlijks een periode van psychische ziekte doormaken. De meest voorkomende klachten zijn: angststoornissen, depressieve stoornissen en alcoholmisbruik en –verslaving. In Nederland bereikt de geestelijke gezondheidszorg 10% van deze mensen. Lang niet iedereen zoekt hulp of heeft behoefte aan hulp.

In het burgerpanel geeft 10% aan dat zij de indruk hebben meer psychische klachten te hebben dan anderen.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	8,33%	
Richting	-	
Norm Rood	> 20%	
Norm Oranje	10% - 20%	
Norm Groen	1% - 10%	
Norm Goud	< 1%	
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	
Waarde	10%	

Benchmark

Provincie Utrecht 2008: 10%

		2010	2008
Indicator	4	HUISARTSEN	
People		Gezondheid	
Eis		De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.	
Kleurcode		Goud	

Omschrijving indicator
Huisartsen per 10.000 inwoners

Relatie eis
Het aantal huisartsen zegt iets over de dichtheid van de gezondheidszorg in de provincie Utrecht.

Eenheid	Aantal	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	8,33%	
Richting	+	
Norm Rood	< 5	
Norm Oranje	5 - 5,5	
Norm Groen	5,5 - 6	
Norm Goud	> 6	
Data bronnen	Dendrite, 2009	
Waarde	6,4	

Benchmark
Utrecht 6,4, Noord-Holland 6, Limburg 5,8, Gelderland 5,7, Friesland 5,7, Drenthe 5,7, Flevoland 5,6, Groningen 5,5, Zuid-Holland 5,4, Overijssel 5,3, Noord-Brabant 5,2, Zeeland 4,9.

	2010	2008
Indicator	5	BEOORDELING EIGEN GEZONDHEID
People	Gezondheid	
Eis	De burgers voelen zich gezond.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage van de bevolking dat zijn of haar gezondheid als goed beoordeelt.

Relatie eis

Om de eis te toetsen of de bevolking zich gezond voelt moeten we afgaan op de subjectieve perceptie van de gezondheid. Het gaat hier om de subjectieve ervaring van de eigen gezondheidstoestand. De bevolking dient niet alleen gezond te zijn maar zich ook gezond te voelen. In theorie zou dus de gezondheid van de bevolking af kunnen nemen, terwijl de bevolking zich tegelijkertijd minder gezond voelt. We hebben gekozen om de cijfers van de sociale monitor te gebruiken, omdat deze cijfers vergelijking met andere provincies en in de tijd mogelijk maakt, waardoor een reële norm gesteld kan worden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	25%	25%
Richting	+	+
Norm Rood	< 70%	< 70%
Norm Oranje	70% - 80%	70% - 80%
Norm Groen	80% - 90%	80% - 90%
Norm Goud	> 90%	> 90%
Data bronnen	Sociale monitor, 2009	Sociale monitor, 2006
Waarde	82%	82%

Benchmark

2009:

Nederland: 79%

Utrecht: 82%, Friesland: 82%, Overijssel: 81%, Flevoland: 80%, Groningen: 79%, Drenthe: 79%, Gelderland: 79%, Noord-Holland: 79%, Zuid-Holland: 79%, Zeeland: 79%, Noord-Brabant: 79%, Limburg: 75%.

Tijdreeks Provincie Utrecht:

1998: 78%

2002: 83%

2006: 82%

	2010	2008
Indicator	6	SUÏCIDES
People	Gezondheid	
Eis	De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Het aantal suïcides per 10.000 inwoners.

Relatie eis

De precieze omvang van de prevalentie van psychische problematiek, zelfs als er eenduidigheid bestond over de definitie daarvan, is niet te achterhalen. Bijna 25% de bevolking zou jaarlijks een periode van psychische ziekte doormaken. De meest voorkomende klachten zijn: angststoornissen, depressieve stoornissen en alcoholmisbruik en –verslaving. In Nederland bereikt de geestelijke gezondheidszorg 10% van deze mensen. Lang niet iedereen zoekt hulp of heeft behoefte aan hulp. Aangezien precieze gegevens over de prevalentie van psychische problemen ontbreken, wordt hier gekozen voor de indicator suïcide ratio. Ondanks de langdurige discussies over de oorzaak van zelfdoding, zijn de deskundigen het er nu over eens dat psychische stoornissen vrijwel altijd de oorzaak zijn van suïcide. Suïcide is de meest dramatische uiting van psychische stoornissen.

Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal per 10.000 inwoners
(Des)aggregatie	GGD regio	GGD regio
Weging	8,33%	8,33%
Richting	-	-
Norm Rood	> 2,5	> 2,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	0,5 - 1,5	0,5 - 1,5
Norm Goud	< 0,5	< 0,5
Data bronnen	RIVM,2008	RIVM,2004
Waarde	0,86	0,93

Benchmark

Nederland: 0,93

GG en GD Utrecht: 0,97

Midden-Nederland: 0,74

Gemiddelde provincie Utrecht: 0,86

	2010	2008
Indicator	7	RISKANT GEDRAG
People	Gezondheid	
Eis	Iedere burger is zelf verantwoordelijk voor een gezonde leefstijl.	
Kleurcode	Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage van de mensen dat riskant gedrag vertoont dat schadelijk is voor de gezondheid. Onder riskant gedrag wordt verstaan: zwaar roken, excessief drinken en sterk overgewicht (obesitas). Som van mensen dat zwaar rookt, drinkt of overgewicht heeft. Hier kan overlap in zitten. Iemand die en zwaar rookt en overmatig drinkt, wordt in dit geval dubbel geteld. Dit is niet te voorkomen met de gegevens die voorhanden zijn. NB: Personen die bijvoorbeeld en zwaar roken en overmatig drinken beïnvloeden hun gezondheid sterker dan iemand die alleen zwaar rookt.

Relatie eis

Net als de indicator sportbeoefening zegt de indicator 'riskant gedrag' iets over hoe mensen invulling geven aan de eis "Iedereen is zelf verantwoordelijk voor een gezonde leefstijl". De indicator riskant gedrag is opgebouwd uit drie onderliggende indicatoren te weten:

- **Zware rokers** Personen die enkel sigaar en/of pijp roken zijn meegeteld als roker met 0 sigaretten per dag. Het cijfer betreft het percentage personen in de bevolking van 12 jaar of ouder die per dag 20 of meer sigaretten roken.
- **(Zeer) excessieve drinkers** Het cijfer betreft het percentage personen in de bevolking van 12 jaar of ouder die minstens één keer per week 6 of meer glazen op één dag drinken EN/OF die gemiddeld per dag (mannen: 3 of meer) (vrouwen: 2 of meer) glazen alcohol drinken.
- **Overgewicht** Personen met een BMI van 25,0 kg/m² en hoger. Cijfers betreffen personen van 20 jaar of ouder.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 75%	> 75%
Norm Oranje	65% - 75%	65% - 75%
Norm Groen	55% - 65%	55% - 65%
Norm Goud	< 55%	< 55%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2007
Waarde	64,90%	67%

Benchmark

Nederland 70.8%

Overijssel (PV) 75.4%, Drenthe (PV) 75.2%, Limburg (PV) 75.1%, Flevoland (PV) 73.5%, Noord-Brabant (PV) 73.2%, Groningen (PV) 71.9%, Gelderland (PV) 71.2%, Noord-Holland (PV) 70.5%, Zuid-Holland (PV) 68.2%, Friesland (PV) 67.8%, Zeeland (PV) 67.8%, Utrecht (PV) 64.9%.

	2010	2008
Indicator	8	SPORT WEKELIJKS
People	Gezondheid	
Eis	Iedere burger is zelf verantwoordelijk voor een gezonde leefstijl.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen schrijft voor volwassenen van 18 - 55 jaar voor om minimaal vijf dagen per week een half uur matig intensief te bewegen.

Relatie eis

Preventie tegen ziekten en het bewaken van een goede gezondheid is niet alleen een kwestie van beschikbaarheid en toegankelijkheid van goede zorgvoorzieningen maar is ook een persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere burger. Dit wordt uitgedrukt met de eis "Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl". Bewegen is daarbij voor ieder mens een belangrijk criterium. De indicator sportbeoefening geeft inzicht in de mate waarin burgers uitdrukking geven aan deze gezonde leefwijze.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	+	+
Norm Rood	< 40%	< 40%
Norm Oranje	40% - 50%	40% - 50%
Norm Groen	50% - 60%	50% - 60%
Norm Goud	> 60%	> 60%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2004
Waarde	57,6%	54%

Benchmark

Nederland 55.4%

Overijssel (PV) 58.8%, Groningen (PV) 58.6%, Drenthe (PV) 58.6%, Utrecht (PV) 57.6%, Gelderland (PV) 57.2%, Zeeland (PV) 56.8%, Noord-Holland (PV) 56%, Friesland (PV) 55.9%, Noord-Brabant (PV) 54.4%, Flevoland (PV) 54%, Zuid-Holland (PV) 53.2%, Limburg (PV) 51%.

	2010	2008
Indicator	9	SPREIDING ZORGVOORZIENINGEN
People	Gezondheid	
Eis	De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat aangeeft dat het eens is met de stelling 'In mijn omgeving zijn meer dan genoeg medische voorzieningen zoals huisarts, apotheek en tandarts'.

Relatie eis

Gezondheidszorg dient voor iedereen toegankelijk en bereikbaar te zijn. Er dienen voldoende zorgvoorzieningen in de directe omgeving aanwezig te zijn.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	8,33%	8,33%
Richting	+	+
Norm Rood	< 60%	< 60%
Norm Oranje	60% - 70%	60% - 70%
Norm Groen	70% - 80%	70% - 80%
Norm Goud	> 80%	> 80%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	74%	75%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2008: 75%

Voorraad Veiligheid

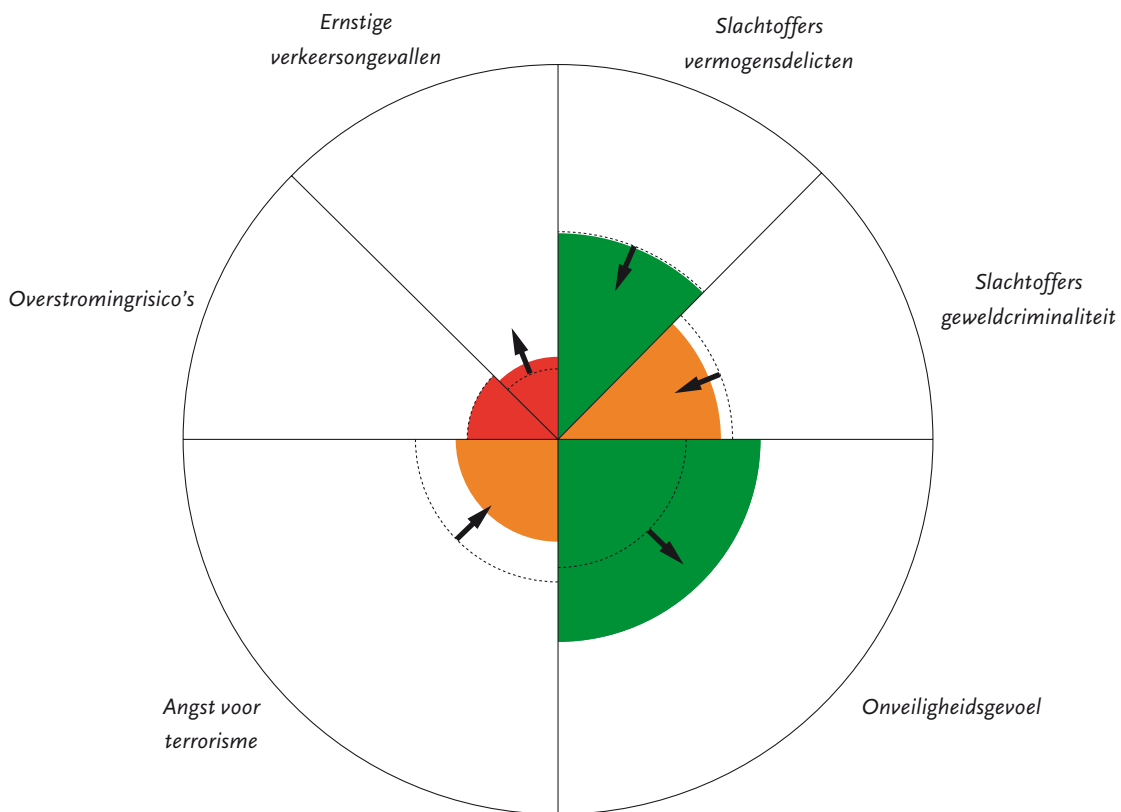
People

Eisen:

- De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.
- Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.

Zowel het individu als de samenleving heeft een bepaalde mate van veiligheid nodig om te kunnen functioneren. In de 21e eeuw heeft het onderwerp veiligheid sterk aan belang gewonnen. Binnen de voorraad veiligheid is een onderscheid gemaakt tussen min of meer geobjectiveerde veiligheid in termen van risico's om ergens slachtoffer van te worden en de subjectieve beleving van veiligheid: het veiligheidsgevoel. Veiligheid spitst zich in deze voorraad toe op bescherming tegen geweld, misdaad, terrorisme, verkeersongevallen en overstromingsrisico's.

De voorraad veiligheid laat over het algemeen een wisselend beeld zien, dat geldt zowel voor de min of meer geobjectiveerde veiligheid als de subjectieve beleving van veiligheid. Ten opzichte van de vorige meting is het wel beter gesteld met het onveiligheidsgevoel en de ernstige verkeersongevallen; deze indicatoren scoren respectievelijk acceptabel en onacceptabel. De indicator slachtoffer vermogensdelicten scoort iets minder goed maar ook nog steeds acceptabel. Dat kan niet gezegd worden van de geweldscriminaliteit (oranje) en de angst voor terrorisme (oranje). Deze laatste indicator komt nu dicht bij de kritieke 'rode kaart'-grens. De overstromingsrisico's zijn onacceptabel hoog, net als bij de vorige meting.

	2010	2008
Indicator	1	SLACHTOFFERS VERMOGENSDELICTEN
People	Veiligheid	
Eis	De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage slachtoffers van vermogensdelicten.

Relatie eis

Vermogensdelicten komen veel vaker voor dan geweldscriminaliteit, maar de impact op zowel het slachtoffer als ook de samenleving is geringer dan bij geweldscriminaliteit. Onder vermogensdelicten worden inbraak, fietsdiefstal, diefstal van auto's, vernieling aan of diefstal vanaf auto's verstaan.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Politieregio	Politieregio
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 20%	> 20%
Norm Oranje	15% - 20%	15% - 20%
Norm Groen	10% - 15%	10% - 15%
Norm Goud	< 10%	< 10%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2007
Waarde	14,0%	13,9%

Benchmark

Integrale veiligheidsmonitor CBS – Politieregio's 2009

Nederland: 13,3%

Flevoland: 14,6% , Utrecht 14%, Groningen: 13,4%, Drenthe: 10,9%, Zeeland: 9,2%, Friesland: 9,0%

Tijdreeks regio Utrecht

2006: 17,1%

2007: 13,9%

2008: 15,5%

	2010	2008
Indicator	2	SLACHTOFFERS GEWELDSCRIMINALITEIT
People	Veiligheid	
Eis	De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator
Percentage slachtoffers van geweldsdelicten.

Relatie eis
Slachtofferschap van gewelddelicten komt relatief weinig voor, maar de impact van gewelddelicten op zowel het slachtoffer als op de samenleving is vele malen groter dan de impact van zogenaamde vermogenscriminaliteit.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Politieregio	Politieregio
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 7%	> 7%
Norm Oranje	5% - 7%	5% - 7%
Norm Groen	3% - 5%	3% - 5%
Norm Goud	< 3%	< 3%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2007
Waarde	5,5%	5,2%

Benchmark
Integrale veiligheidsmonitor CBS – Politieregio's 2009
Nederland: 5,7%
Flevoland: 7,6%, Groningen: 7,3%, Utrecht 5,5%, Zeeland: 5,5%, Drenthe: 5,4%, Friesland: 4,9%
Tijdreeks regio Utrecht
2008: 5,7%

	2010	2008
Indicator	3	ONVEILIGHEIDSGEVOEL
People	Veiligheid	
Eis	Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.	
Kleurcode	Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de provincie Utrecht.

Relatie eis

Veiligheid wordt deels beleefd. Mensen kunnen in bepaalde situaties gevoelens van onveiligheid ervaren, ook als deze objectief niet aanwezig zijn. Deze onveiligheidsgevoelens kunnen het gedrag van mensen in negatieve zin beïnvloeden (vermijdingsgedrag). Zo geeft 18% van het burgerpanel in 2010 aan wel eens om te rijden of lopen om onveilige plekken te vermijden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	25%	25%
Richting	-	-
Norm Rood	> 28%	> 28%
Norm Oranje	24% - 28%	24% - 28%
Norm Groen	20% - 24%	20% - 24%
Norm Goud	< 20%	< 20%
Data bronnen	Sociale monitor, 2008	Sociale monitor, 2006
Waarde	23,4%	26,5%

Benchmark

ABF, sociale monitor - voelt zich weleens onveilig, 2008

Utrecht 23,4%, Limburg 23%, Zuid-Holland 22,9%, Flevoland 22,2%, Noord-Holland 21,6%, Noord-Brabant 20%, Gelderland 18,8%, Groningen 17,1%, Drenthe 16%, Overijssel 14,8%, Friesland 14,6%, Zeeland 14,4%.

	2010	2008
Indicator	4	ANGST VOOR TERRORISME
People	Veiligheid	
Eis	Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat zich zorgen maakt over terrorisme in de provincie Utrecht.

Relatie eis

Veiligheid wordt deels beleefd. Mensen kunnen in bepaalde situaties gevoelens van onveiligheid ervaren, ook als deze objectief niet aanwezig zijn. Terrorisme speelt daar ook een rol in, ook op provinciaal niveau.

De stelling: 'Ik maak mij zorgen over terrorismedreiging in de provincie Utrecht' wordt hier gebruikt om de indicator te vullen'.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	25%	25%
Richting	-	-
Norm Rood	> 20%	> 20%
Norm Oranje	10% - 20%	10% - 20%
Norm Groen	5% - 10%	5% - 10%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	19%	15%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

'Ik maak mij zorgen over terrorismedreiging in de provincie Utrecht'

Volledig mee eens: 4%, Mee eens: 15%, Noch mee eens, noch mee oneens: 29%,
Mee oneens: 30%, Volledig mee oneens: 19%, Weet niet: 4%.

Utrecht 2008: 15%

	2010	2008
Indicator	5	OVERSTROMINGSRISICO'S
People	Veiligheid	
Eis	De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Percentage waterkeringen dat voldoet aan de huidige veiligheidseisen m.b.t. overstromingen.

Relatie eis

Het percentage waterkeringen dat voldoet aan de huidige veiligheidseisen m.b.t. overstromingen is een belangrijke factor voor de kans op een overstroming.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	+	+
Norm Rood	< 75%	< 75%
Norm Oranje	75% - 81%	75% - 81%
Norm Groen	81% - 99%	81% - 99%
Norm Goud	> 99%	> 99%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2006	Provincie Utrecht, 2006
Waarde	72%	72%

Benchmark

Achtergrondinformatie uit Burgerpanel Provincie Utrecht 2010

'Ik maak me zorgen over overstromingsrisico's in mijn omgeving'

Volledig mee eens: 2%, Mee eens: 9%, Noch mee eens, noch mee oneens: 23%,

Mee oneens: 38%, Volledig mee oneens: 24 %, Weet niet: 4%

	2010	2008
Indicator	6	ERNSTIGE VERKEERSONGEVALLEN
People	Veiligheid	
Eis	De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Aantal ernstige verkeersongevallen (doden¹ of zwaargewonden²) per 100.000 inwoners.

Relatie eis

Slachtofferschap binnen het verkeer is een risico waar de samenleving mee om moet gaan. Het aantal verkeersongevallen met ernstige gewonden is een objectieve maat van de aanwezigheid van veiligheidscondities in de leefomgeving en van het (verkeers)gedrag van mensen.

Eenheid	Score	Score
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 0,50	> 0,50
Norm Oranje	> 0,40 en ≤ 0,50	> 0,40 en ≤ 0,50
Norm Groen	> 0,30 en ≤ 0,30	> 0,30 en ≤ 0,30
Norm Goud	≤ 0,30	≤ 0,30
Data bronnen	Rijkswaterstaat, Dienst Verkeer en Scheepvaart, BRON-bestand, 2009	Rijkswaterstaat, Dienst Verkeer en Scheepvaart, BRON-bestand, 2007
Waarde	0,56	0,63

Benchmark

Nederland 42
 Overijssel 50, Zeeland 49, Drenthe 49, Gelderland 44, Groningen 43, Noord-Holland 42
 Friesland 40, Noord-Brabant 40, Zuid-Holland 37, Limburg 35, Flevoland 27

Utrecht: 681 ernstige verkeersslachtoffers per 1.210.869 inwoners (CBS, 1 januari 2009). Dit zijn 56 ernstige verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners.

Nederland: 6.927 ernstige verkeersslachtoffers op 16.485.787 inwoners (CBS, 1 januari 2009). Dit zijn 42 ernstige verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners.

¹ De personen die ter plaatse aan hun verwondingen zijn overleden of ernstig gewond raakten en binnen 30 dagen na de datum van het ongeval alsnog zijn overleden.

² De personen die ernstig gewond raakten en tenminste 24 uur in het ziekenhuis zijn opgenomen.

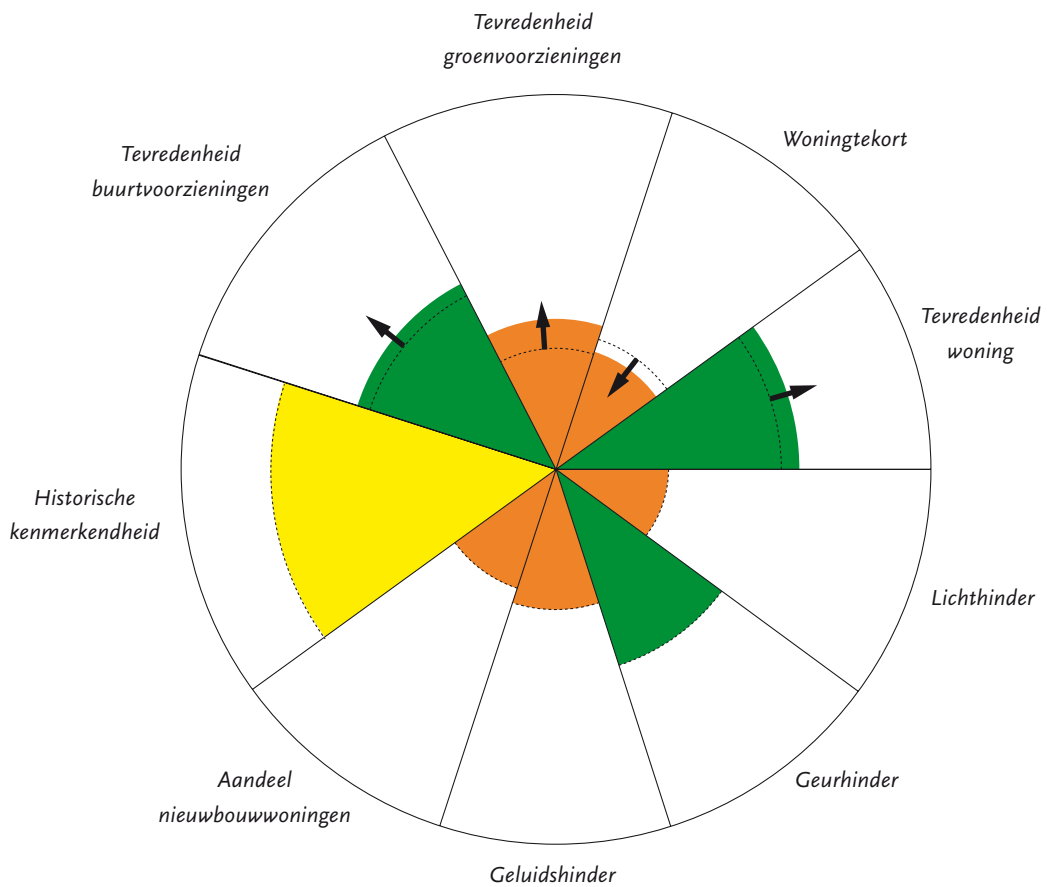
Voorraad Woonomgeving

Eisen:

- Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.
- Iedereen is tevreden met het landschap waar hij of zij woont en werkt.
- Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen en van hoge kwaliteit.

Binnen deze voorraad is aandacht voor de beschikbaarheid en de kwaliteit van woningen, de aanwezigheid van publieke en dagelijkse voorzieningen en de tevredenheid met de eigen woonomgeving. Daarnaast is de historische kenmerkendheid in beeld gebracht. Ten slotte zijn de 'overlast'-indicatoren overgeheveld van de voorraad lucht naar deze voorraad.

De voorraad woonomgeving geeft een wisselend beeld. De historische kenmerkendheid wordt gekenmerkt door een optimaal resultaat. Op het terrein van de woning wordt een score behaald die voldoende is en ook de voorzieningenstructuur om de woningen heen is van een dermate hoog niveau dat een goede score wordt weergegeven. Deze twee indicatoren scoren bovendien iets beter ten opzichte van de vorige meting. De 'overlast'-indicatoren lichthinder en geluidshinder scoren 'oranje'. Daarentegen vertoont de indicator geurhinder een acceptabel beeld. Aan de andere kant zien we dat de indicatoren woningtekort (lichte verslechtering), tevredenheid groenvoorzieningen (lichte verbetering) en aandeel nieuwbouwwoningen zorgelijk scoren. Daarnaast is het opmerkelijk te constateren dat het 'groen in de wijk' matig scoort terwijl de provincie Utrecht in zijn totaliteit beschikt over prachtige natuurplek.

	2010	2008
Indicator	1	WONINGTEKORT
People	Woonomgeving	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Tekort woningen in percentage van de totale woningvoorraad.

Relatie eis

Het vraagoverschot geeft aan in hoeverre er sprake is van een overspannen woningmarkt. Wanneer er meer vraag is dan aanbod, zullen de woningprijzen stijgen, waardoor het voor bepaalde groepen moeilijker wordt om een geschikte betaalbare woning te betrekken. Voor de indicator is gekeken naar het percentage woning tekorten op de totale woningvoorraad.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	> 8%	> 8%
Norm Oranje	6,5% - 8%	6,5% - 8%
Norm Groen	5% - 6,5%	5% - 6,5%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Regionale woningmarktmonitor, 2009	Regionale woningmarktmonitor, 2006
Waarde	7,5%	7,3%

Benchmark

Utrecht 2006: 7,3% Naast de 'reguliere' woningtekorten kunnen er ook nog specificaties worden gemaakt voor starters, gehandicapten, ouderen, etc. Voor ouderen zijn er bijvoorbeeld kleine wooneenheden beschikbaar en verzorgingshuizen of verpleeghuizen. Ouderen willen over het algemeen graag zolang mogelijk zelfstandig wonen. Voor de maatschappij is dit uiteraard ook het meest efficiënt qua zorgkosten. Hiervoor is het noodzakelijk dat er voldoende seniorenwoningen beschikbaar zijn.

	2009	2006	2003
Aantal won. speciaal voor ouderen	26.400	26.070	27.390
Ouderenwoning, bejaardenwoning, seniorenwoning (%)	58	59	67
Aanleunwoning (%)	10	12	8
Serviceflat (%)	9	11	10
Woonzorgcomplex (%)	5	6	5
Verzorgingsflat (%)	18	0	0
Andere woonvorm (%)	0	11	10

	2010	2008
Indicator	2	TEVREDENHEID WONING
People	Woonomgeving	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

De mate van tevredenheid die mensen hebben met hun woning.

Relatie eis

De eis dat iedereen toegang heeft tot een betaalbare woning van goede kwaliteit wordt allereerst getoetst aan de mate waarin mensen tevreden zijn met de eigen woning. Onvrede met de eigen woning kan verschillende oorzaken hebben, maar de meeste mensen die van plan zijn te verhuizen noemen het vaakst als reden dat de huidige woning te klein is.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 75%	< 75%
Norm Oranje	75% - 85%	75% - 85%
Norm Groen	85% - 95%	85% - 95%
Norm Goud	> 95%	> 95%
Data bronnen	ABF Research, 2009	ABF Research, 2006
Waarde	91%	89%

Benchmark

ABF Research, 2009

(zeer) tevreden met de woning:

Friesland: 92%, Drenthe: 92%, Gelderland: 92%, Zeeland: 92%, Noord-Brabant: 92%, Utrecht 91%, Overijssel: 91%, Flevoland: 91%, Groningen: 90%, Limburg: 90%, Zuid-Holland: 88%, Noord-Holland: 87%.

Tijdreeks Utrecht:

1998: 86%

2002: 91%

2003: 91%

2006: 89%

		2010	2008
Indicator	3	LICHTHINDER	
People		Woonomgeving	
Eis		Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.	
Kleurcode		Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage lichthinder inwoners provincie Utrecht.

Relatie eis

Nederland is een van de meest verlichte landen van Europa. Naar schatting is de hoeveelheid kunstlicht de afgelopen decennia met ruim 5% per jaar toegenomen. Zonder maatregelen zal de score op deze indicator dus snel veranderen. Het gebruik van overmatig kunstlicht gaat samen met energieverstopping en extra ongewenste uitstoot van CO₂. Daarnaast kan verlichting een verstoring opleveren van mens en dier, en veroorzaakt het een aantasting van de oerqualiteit donkerte.

Voor heel Nederland is glastuinbouw de grootste lichtbron als het gaat om (naar) buiten uitgestraalde verlichting. De laatste twintig jaar worden steeds meer kassen 's nachts verlicht teneinde een grotere opbrengst te realiseren. In de provincie Utrecht is echter vrij weinig glastuinbouw aanwezig en is openbare verlichting de grootste bron van lichtvervuiling, gevolgd door de categorie aanstraling, reclame- en terreinverlichting. Lokaal kunnen echter kassen of bijvoorbeeld sportveldverlichting het meest hinderlijk zijn.

Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder uitgevoerd. De peiling Milieuhinder van 2007 laat zien dat 9% van de inwoners van de Provincie Utrecht regelmatig of vaak lichthinder ervaart (percentage regelmatig of vaak lichthinder).

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	-	
Norm Rood	>10%	
Norm Oranje	5% - 10%	
Norm Groen	1% - 5%	
Norm Goud	< 1%	
Data bronnen	Peiling Milieuhinder provincie Utrecht, 2007	
Waarde	9%	

Benchmark

Deze indicator is in 1997 en 2001 niet gemeten in de peiling milieuhinder.

	2010	2008
Indicator	4	GEURHINDER
People	Woonomgeving	
Eis	Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Ernstige geurhinder inwoners provincie Utrecht.

Relatie eis

Ondanks de daling in de hinderbezordheid op het gebied van geur over de afgelopen jaren is geurhinder nog steeds een belangrijk aandachtspunt. Bronnen zijn de industrie, de agrarische bedrijvigheid en het weg-verkeer. In 2007 had in totaal 22% van de inwoners van de provincie wel eens last van geurhinder in en om de woning. Zo'n 8% ondervindt regelmatig of vaak hinder. Middels vergunningverlening en handhaving wordt de geurhinder van bedrijven onder provinciaal gezag beheerst. Uit onderzoek blijkt dat het aantal geurgehinderden in de provincie Utrecht gunstig afsteekt tegen het landelijk gemiddelde. Toch wil de provincie hier blijvende aandacht aan besteden.

De geurdoelstellingen zijn:

- Nieuwe hinder moet worden voorkomen.
- Er mogen geen ernstig gehinderden zijn als gevolg van provinciale objecten en activiteiten en van inrichtingen waarvoor de provincie het bevoegde gezag is.

Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder uitgevoerd. Deze vond voor het laatst plaats in 2007, de volgende zal in 2011 plaats vinden.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	-	
Norm Rood	>12%	
Norm Oranje	6% - 12%	
Norm Groen	1% - 6%	
Norm Goud	< 1%	
Data bronnen	Peiling Milieuhinder provincie Utrecht, 2007	
Waarde	5%	

Benchmark

Provincie Utrecht

2001: 10%

1997: 13%

	2010	2008
Indicator	5	GELUIDSHINDER
People	Woonomgeving	
Eis	Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage ernstige geluidshinder inwoners provincie Utrecht.

Relatie eis

Een aanzienlijk deel van de Utrechtse bevolking is gehinderd of ernstig gehinderd door geluid van wegverkeer, rail- en vliegverkeer en industrie. In Utrecht is vooral het wegverkeer een belangrijke bron van geluidshinder. Het aantal gehinderden wordt, ondanks allerlei geluidreducerende maatregelen, niet minder. Behalve hinder kan geluidsbelasting leiden tot gezondheidseffecten zoals slaapverstoring, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. De doelstelling is om het aantal woningen langs provinciale wegen dat te maken heeft met geluidshinder van 61 dB(A) of meer in 2015 te hebben gereduceerd tot 500. Met betrekking tot andere bronnen is het belangrijk dat we samenwerken met andere bronbeheerders om er voor te zorgen dat de hinder door die bronnen wordt beperkt. De stiltegebieden moeten stil blijven (< 40 dBa) en worden nieuwe bevoegdheden in luchtvaartbeleid door de provincie opgepakt om de geluidshinder te beperken. Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder in de provincie Utrecht uitgevoerd. Deze vond voor het laatst plaats in 2007.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	-	
Norm Rood	> 20%	
Norm Oranje	10% - 20%	
Norm Groen	1% - 10%	
Norm Goud	< 1%	
Data bronnen	Peiling Milieuhinder provincie Utrecht, 2007	
Waarde	15%	

Benchmark

2001: 20%

1997: 19%

	2010	2008
Indicator	6	AANDEEL NIEUWBOUWWONINGEN
People	Woonomgeving	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage nieuwbouwwoningen op de totale woningvoorraad.

Relatie eis

Het aantal nieuwbouwwoningen dat wordt opgeleverd heeft een stimulerende werking op de woningmarkt in de provincie Utrecht. Wanneer er niet genoeg nieuwbouwwoningen worden opgeleverd stagneert de woningmarkt. Met name voor starters is het vaak lastig om een woning te bemachtigen, zeker met de huidige economische crisis.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	+	
Norm Rood	< 1,2%	
Norm Oranje	1,2% - 1,4%	
Norm Groen	1,4% - 1,6%	
Norm Goud	> 1,6%	
Data bronnen	CBS woningstatistiek, 2009	
Waarde	1,27%	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

		2010	2008
Indicator	7	HISTORISCHE KENMERKENDHEID	
People		Woonomgeving	
Eis		Iedereen is tevreden met het landschap waar hij of zij woont.	
Kleurcode		Goud	Goud

Omschrijving indicator

In de BelevingsGIS is een historische ingang gekozen in de vorm van cultuurhistorische monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten.

- Aan gridcellen met reeds beschermde en hiervoor in procedure zijnde stads- en dorpsgezichten en/of monumenten is een waarde 4 toegekend;
- Aan gridcellen die direct grenzen aan gridcellen met monumenten en binnen 1 km van een stads- en dorpsgezicht zijn gelegen, wordt een waarde 3 toegekend;
- Aan gridcellen die liggen binnen 1 km van gridcellen met monumenten en binnen 300 m van een stad- en dorpsgezicht wordt een waarde 3 toegekend;
- Aan de 8 gridcellen die direct grenzen aan gridcellen met monumenten is een waarde 2 toegekend;
- Aan gridcellen die binnen een straal van 500 m liggen van gridcellen met een stad- en dorpsgezicht wordt de waarde 2 toegekend;
- Aan de gridcellen die binnen een straal van 1 km van een stads- of dorpsgezicht en een monument liggen, wordt een waarde 2 toegekend;
- Aan gridcellen die niet aan gridcellen met monumenten grenzen, maar wel binnen 1 km van monumenten zijn gelegen, wordt waarde 1 toegekend;
- Aan gridcellen die tussen een straal van 500 m en 1 km zijn gelegen van een stads- of dorpsgezicht wordt de waarde 1 toegekend;
- De overige gridcellen hebben de waarde 0 gekregen.

Relatie eis

Met de indicator historische kenmerkendheid wordt een deel van de waardering van het landschap gemodelleerd dat te maken heeft met de ontstaansgeschiedenis of herkenbaarheid van een gebied.

2010

2008

Eenheid	Gemiddelde waarde van gridcellen	Gemiddelde waarde van gridcellen
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	+	+
Norm Rood	< 0,3	< 0,3
Norm Oranje	0,3 - 0,6	0,3 - 0,6
Norm Groen	0,6 - 0,9	0,6 - 0,9
Norm Goud	> 0,9	> 0,9
Data bronnen	BelevingsGIS Alterra, 2005	BelevingsGIS Alterra, 2005
Waarde	1,046	1,046

Benchmark

Gemiddeld: 0,649

Utrecht: 1,046, Limburg: 0,903, Zuid-Holland: 0,779, Friesland: 0,723, Noord-Holland: 0,737, Groningen: 0,705, Gelderland: 0,650, Zeeland: 0,651, Overijssel: 0,600, Noord-Brabant: 0,500, Drenthe: 0,467, Flevoland: 0,029

Achtergrondinformatie is verder te vinden op:

<http://www.milieuennatuurcompendium.nl/indicatoren/nl1032-Beleving-historische-kenmerkendheid.html>

	2010	2008
Indicator	8	TEVREDENHEID BUURTVOORZIENINGEN
People	Woonomgeving	
Eis	Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Om deze indicator te meten is gebruik gemaakt van vier stellingen:

1. In mijn woonomgeving zijn diverse speelvoorzieningen
2. Aan haltes voor openbaar vervoer is in mijn buurt geen gebrek
3. Voor de dagelijkse boodschappen kan ik in mijn buurt prima terecht
4. Er zijn nauwelijks sportfaciliteiten te vinden in mijn woonomgeving

Er is gekeken welk percentage het niet eens is met stellingen 1 tot en met 3 en welk aandeel het wel eens is met stelling 4. Hiervan is het gemiddelde berekend.

Relatie eis

In een goede woonomgeving dienen publieke en dagelijkse voorzieningen toegankelijk en bereikbaar te zijn. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen basisvoorzieningen en andere voorzieningen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 25%	> 25%
Norm Oranje	15% - 25%	15% - 25%
Norm Groen	5% - 15%	5% - 15%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	12,8%	14%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

1. In mijn woonomgeving zijn diverse speelvoorzieningen

Volledig mee eens: 9%, Mee eens: 49%, Nog mee eens, nog mee oneens: 22%,
Mee oneens: 12%, Volledig mee oneens: 4%, Weet niet: 4%

2. Aan haltes voor openbaar vervoer is in mijn buurt geen gebrek

Volledig mee eens: 14%, Mee eens: 48%, Nog mee eens, nog mee oneens: 20%,
Mee oneens: 11%, Volledig mee oneens: 4%, Weet niet: 3%

3. Voor de dagelijkse boodschappen kan ik in mijn buurt prima terecht

Volledig mee eens: 29%, Mee eens: 49%, Nog mee eens, nog mee oneens: 12%,
Mee oneens: 6%, Volledig mee oneens: 2%, Weet niet: 1%

4. Er zijn nauwelijks sportfaciliteiten te vinden in mijn woonomgeving

Volledig mee eens: 2%, Mee eens: 10%, Noch mee eens, noch mee oneens: 21%,
Mee oneens: 43%, Volledig mee oneens: 21%, Weet ik niet: 3%

	2010	2008
Indicator	9	TEVREDENHEID GROENVOORZIENINGEN
People	Woonomgeving	
Eis	Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage van de bevolking dat aangeeft dat er onvoldoende groenvoorzieningen in de buurt aanwezig zijn.

Relatie eis

Het rapport Perspectief op Wonen (2000) laat zien dat het oordeel over de aanwezigheid van groenvoorzieningen duidelijk van invloed is op de subjectieve beleving van de woonomgeving. Onderzoek naar de relatie tussen natuur en gezondheid (de Vries, Verhey en Groenewegen, 2000) laat zien dat mensen die in een groenere omgeving wonen minder klachten hebben, een betere subjectieve gezondheid aangeven en een betere psychische gezondheid hebben. Het is mogelijk dat dit verschil gedeeltelijk verklaard wordt door sociaal-economische gezondheidsverschillen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	12,5%	12,5%
Richting	-	-
Norm Rood	> 25%	> 25%
Norm Oranje	15% - 25%	15% - 25%
Norm Groen	5% - 15%	5% - 15%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	19%	22%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

De kwaliteit van het groen in mijn buurt is onder de maat

Volledig mee eens: 3%, Mee eens: 16%, Nog mee eens, nog mee oneens: 21%,

Mee oneens: 39%, Volledig mee oneens: 18%, Weet niet: 2%.

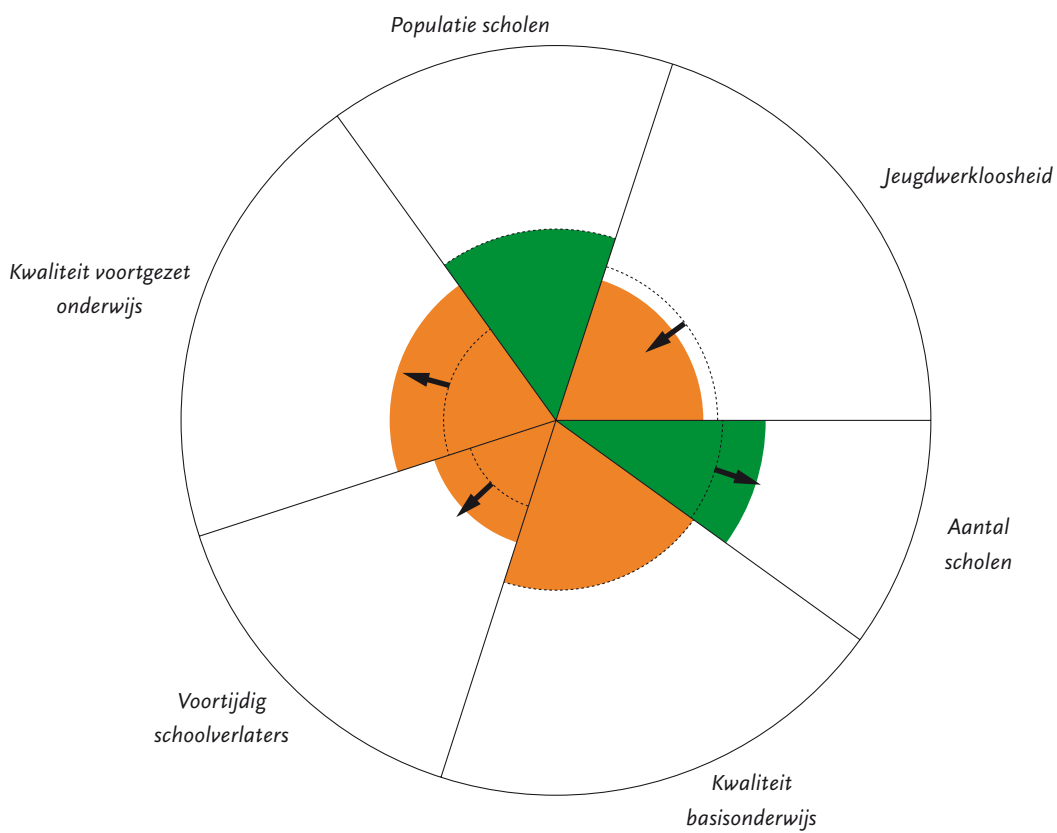
Voorraad **Onderwijs** People

Eisen:

- Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte.
- Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
- Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).

Onderwijs is buitengewoon belangrijk voor onze samenleving, zowel voor het overdragen van praktisch of economisch inzetbare kennis en vaardigheden als voor de overdracht van normen en waarden van de ene op de andere generatie. In de voorraad onderwijs is zowel aandacht voor de kwaliteit van basis- en voortgezet onderwijs, als voor de scholing en vorming van volwassenen en de aansluiting van onderwijs op de maatschappelijke behoeften. Ook populatescholen worden in deze voorraad ingebracht. De voorraad focust zich op de voorzieningenstructuur, het 'ontwikkeling' gedeelte is ondergebracht bij de voorraad participatie.

De voorraad onderwijs scoort in zijn totaliteit matig tot voldoende. De kwaliteit van het basis- en voortgezet onderwijs is enigszins zorgelijk te noemen. Deze cijfers komen voort uit het burgerpanel. Daarnaast vertoont de indicator populatescholen een acceptabel beeld. Wanneer we enkel zouden kijken naar de gemeente Utrecht zou de indicator slechter scoren. Er is wel een duidelijke verbetering waarneembaar ten opzichte van de vorige meting. Het aantal scholen vertoont een acceptabel beeld. De indicator jeugdwerkloosheid is ten opzichte van de vorige meting verslechterd, maar scoort nog steeds 'oranje', deze indicator staat tevens nadrukkelijk in verband met de economische conjunctuur.

	2010	2008
Indicator	1	JEUGDWERKLOOSHEID
People	Onderwijs	
Eis	Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Bevolkingsgroep van 15-23 jarigen als percentage van de beroepsbevolking.

Relatie eis

Om te toetsen of het onderwijs aansluit op de maatschappelijke behoefte is deze behoefte onder andere vertaald naar de economische behoefte op de arbeidsmarkt. Aan de hand van de indicator jeugdwerkloosheid wordt zicht verkregen op de mate waarop het onderwijs aansluit op de arbeidsmarkt.

De jeugdwerkloosheidcijfers omvatten alle jongeren in de leeftijd van 15 tot en met 23 jaar die, ongeacht de duur van de werkloosheid, in een bepaald jaar als werkloos geregistreerd staan. Hierin zijn dus ook de jeugdigen meegenomen die 1 of 2 jaar werkloos zijn.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 6%	> 6%
Norm Oranje	3% - 6%	3% - 6%
Norm Groen	1% - 3%	1% - 3%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	Sociale monitor, 2009	Sociale monitor, 2007
Waarde	4,3%	3,8%

Benchmark

Flevoland 7.7, Zeeland 7.2, Groningen 6.3, Friesland 5.9, Drenthe 5.9, Gelderland 5. Noord-Brabant 5.4
Overijssel 5.1, Limburg 5.2, Noord-Holland 4.7, Zuid-Holland 4.7, Utrecht 4.3

	2010	2008
Indicator	2	AANTAL SCHOLEN
People	Onderwijs	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Gemiddeld type scholen per 10.000 inwoners.

Relatie eis

De bereikbaarheid van scholen dient goed te zijn. Er dienen voldoende (verschillende) vormen van onderwijs beschikbaar te zijn in de directe omgeving. Voor deze indicator is gekeken naar het aantal basisscholen, voortgezet onderwijsscholen en bijzonder onderwijsscholen per 10.000 inwoners waar vervolgens het gemiddelde van is genomen.

Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal per 10.000 inwoners
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,6	< 1,6
Norm Oranje	1,6 - 1,8	1,6 - 1,8
Norm Groen	1,8 - 2,0	1,8 - 2,0
Norm Goud	> 2,0	> 2,0
Data bronnen	Sociale monitor, 2008	Sociale monitor, 2008
Waarde	1,8	1,8

Benchmark

Totaal aantal scholen per 10.000 inwoners

Nederland: 1,9

Friesland: 3,0, Groningen: 2,5, Drenthe: 2,5, Overijssel: 2,1, Flevoland: 2,1, Gelderland: 2,1, Utrecht: 1,8,

Zuid-Holland: 1,7, Noord-Brabant: 1,7, Zeeland: 1,6, Noord-Holland: 1,6, Limburg: 1,6

vervolg volgende pagina >>

	2010	2008
Indicator	2	VERVOLG AANTAL SCHOLEN
People	Onderwijs	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).	
Kleurcode	Groen	Groen

Benchmark

Scholen basisonderwijs per 10.000 inwoners

Nederland: 4,4

Friesland: 7,5, Zeeland: 6,5, Drenthe: 6,3, Groningen: 5,8, Flevoland: 5,2, Overijssel: 5,0, Gelderland: 4,9, Utrecht: 4,1, Noord-Brabant: 3,8, Limburg: 3,7, Noord-Holland: 3,6, Zuid-Holland: 3,6

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 4,2

2004: 4,2

2005: 4,1

2006: 4,1

2007: 4,1

Nederland tijdreeks

2003: 4,4

2004: 4,4

2005: 4,4

2006: 4,4

2007: 4,4

Scholen voortgezet onderwijs per 10.000 inwoners

Nederland: 0,8

Friesland: 1,1, Groningen: 1,0, Zuid-Holland: 0,9, Overijssel: 0,8, Gelderland: 0,8, Utrecht: 0,8, Noord-Holland: 0,8, Drenthe: 0,7, Flevoland: 0,7, Zeeland: 0,7, Noord-Brabant: 0,7, Limburg: 0,7

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 0,8

2004: 0,7

2005: 0,7

2006: 0,7

2007: 0,8

Nederland tijdreeks

2003: 0,8

2004: 0,8

2005: 0,8

2006: 0,8

2007: 0,8

Scholen speciaal onderwijs per 10.000 inwoners

Nederland: 0,5

Groningen: 0,6, Overijssel: 0,6, Gelderland: 0,6, Utrecht: 0,5, Friesland: 0,5, Noord-Holland: 0,5, Zuid-Holland: 0,5, Noord-Brabant: 0,5, Limburg: 0,5, Drenthe: 0,4, Zeeland: 0,4, Flevoland: 0,4

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 0,4

2004: 0,4

2005: 0,5

2006: 0,5

2007: 0,5

Nederland tijdreeks

2003: 0,5

2004: 0,5

2005: 0,5

2006: 0,5

2007: 0,5

	2010	2008
Indicator	3	KWALITEIT BASISONDERWIJS
People	Onderwijs	
Eis	Het onderwijs is van hoge kwaliteit.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Waardering kwaliteit basisonderwijs.

Relatie eis

Evenals voor het voortgezet onderwijs is de kwaliteit van het basisonderwijs gemeten met de stelling 'De kwaliteit van het lokale basisonderwijs is uitstekend'. Als uitgangspunt nemen we het percentage mensen dat het niet eens is met deze stelling. Voor deze indicator hadden we liever data ingezet van de onderwijsinspectie, het bleek echter onmogelijk om op korte termijn de gewenste informatie aan te leveren, mede gezien de zomerperiode waarin dit project loopt.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	>15%	>15%
Norm Oranje	10% - 15%	10% - 15%
Norm Groen	5% - 10%	5% - 10%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	11%	11%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

'De kwaliteit van het lokale basisonderwijs is uitstekend'

Volledig mee eens: 5%, Mee eens: 37%, Noch mee eens/noch mee oneens: 26%,

Mee oneens: 10%, Volledig mee oneens: 1%, Weet niet: 21%.

	2010	2008
Indicator	4	VOORTIJDIG SCHOOLVERLATERS
People	Onderwijs	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).	
Kleurcode	Oranje	Rood

Omschrijving indicator

Percentage leerlingen (jonger dan 23) dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat.

Relatie eis

Een van de eisen die aan de voorraad onderwijs is gesteld zegt dat iedereen toegang dient te hebben tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst en achtergrond). In het geval dat veel leerlingen voortijdig de schoolloopbaan beëindigen kan gesteld worden dat aan deze eis niet is voldaan.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 4%	> 4%
Norm Oranje	3% - 4%	3% - 4%
Norm Groen	1% - 3%	1% - 3%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	Ministerie van onderwijs - VSV verkenner, 2009	Ministerie van onderwijs - VSV verkenner, 2006
Waarde	3,6%	4,35%

Benchmark

RMC-regio analyse, 2009

Nederland: 3,2%

	2010	2008
Indicator	5	KWALITEIT VOORTGEZET ONDERWIJS
People	Onderwijs	
Eis	Het onderwijs is van hoge kwaliteit.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Waardering kwaliteit voortgezet onderwijs.

Relatie eis

Om de eis te toetsen of het onderwijs van hoge kwaliteit is gebruiken we de indicator kwaliteit voortgezet onderwijs. Deze indicator geeft het oordeel van de inwoners van de provincie Utrecht over het voortgezet onderwijs. Deze indicator wordt gemeten aan de hand van de stelling 'De kwaliteit van het lokale voortgezet onderwijs is uitstekend'. Als uitgangspunt nemen we het percentage mensen dat het niet eens is met deze stelling.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 15%	> 15%
Norm Oranje	10% - 15%	10% - 15%
Norm Groen	5% - 10%	5% - 10%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	11%	14%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2010

'De kwaliteit van het lokale voortgezet onderwijs is uitstekend'

Volledig mee eens: 4%, Mee eens: 34%, Noch mee eens/noch mee oneens: 26%,

Mee oneens: 10%, Volledig mee oneens: 1%, Weet niet: 25%

	2010	2008
Indicator	2	POPULATIESCHOLEN
People	Onderwijs	
Eis	Het onderwijs is van hoge kwaliteit.	
Kleurcode	Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage scholen in het voortgezet onderwijs waarbij meer dan 80% van de scholieren van niet-westerse allochtone afkomst is.

Relatie eis

De kwaliteit van populatiescholen staat vaak ter discussie. Over het algemeen kunnen we vaststellen dat er sterke aanwijzingen zijn dat de etnische samenstelling van de klas van invloed is op de leerprestaties van leerlingen.

Naast cijfers voor het voortgezet onderwijs, waar deze indicator op is gebouwd, beschikken we tevens over cijfers voor het basisonderwijs. We hebben echter besloten om deze cijfers niet te gebruiken voor deze indicator, omdat het verzorgingsgebied van basisscholen veel kleiner is waardoor het belang van de wijkpopulatie toeneemt. Voor de volgende monitoringsopgave zal nader worden onderzocht wat de koppeling tussen wijkpopulaties en basisschoolpopulaties voor additionele informatie kan opleveren.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	> 10%	> 10%
Norm Oranje	5% - 10%	5% - 10%
Norm Groen	1% - 5%	1% - 5%
Norm Goud	0% - 1%	0% - 1%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2006
Waarde	4%	6%

Benchmark

CBS, 2009, Percentage scholen met meer dan 80% niet-westerse allochtonen:

2005-2006: 5%

2006-2007: 6%

2007-2008: 5%

2008-2009: 5%

Overzicht

Sociaal-cultureel kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Sociale samenhang en identiteit	Sociale uitsluiting	-	Percentage	
	Arme huishoudens	-	Percentage	
	Contact andere etniciteiten	-	Percentage	
	Sociale cohesie	+	Percentage	
	Racisme en discriminatie	-	Percentage	
	Kinderen met delict voor rechter	-	Percentage	
	Mantelzorgers	+	Percentage	
	Kinderen bij jeugdzorg	-	Percentage	
Participatie en ontwikkeling	Langdurige werkloosheid	-	Percentage	
	Opleidingsniveau	-	Percentage	
	Opkomstpercentage verkiezingen	+	Percentage	
	Vertrouwen in de politiek	+	Percentage	
	Levenlang leren	+	Percentage	
Cultuur	Omvang cultuursector	+	Aantal	
	Waardering omvang cultuursector	+	Percentage	
	Cultuurbezoek	-	Percentage	
	Deelname amateurkunst	+	Percentage	
	Leesgedrag	+	Aantal	
Gezondheid	Geestelijke gezondheid	-	Aantal	
	Chronisch zieken	-	Percentage	
	Wachtenden verpleging en verzorging	-	Aantal	
	Spreiding zorgvoorzieningen	+	Percentage	
	Sport wekelijks	+	Percentage	
	Risicant gedrag	-	Percentage	
	Suicides	-	Aantal	
	Beoordeling eigen gezondheid	+	Percentage	
	Huisartsen	+	Aantal	

NORMERING						METING 1		METING 2	
	1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	o	15	25	35	100	8,33	20	8,33	29
	o	3	6	12	100	16,667	7	16,667	8
	o	10	30	50	100	16,667	20	16,667	19
	o	55	57	59	100	8,33	53,99	8,33	55,25
	o	5	20	35	100	16,667	11	16,667	12
	o	1	2,5	4	100	8,33	3,2	8,33	3,38
	o	40	50	60	100	8,33	53	8,33	53
	o	1,3	1,6	1,9	100	16,667	1,4	16,667	1,89
	o	1	2	3	100	30	0,99	30	1,57
	o	31	35	37	100	15	27	15	23,31
	o	50	65	80	100	20	64	20	62
	o	25	40	65	100	20	8	20	10
	o	8	12	20	100	15	16,5	15	19,25
	o	3,5	5	6,5	10	20	6,7	20	6,4999
	o	40	50	70	100	20	57	20	44
	o	10	20	30	100	20	22	20	18
	o	50	60	70	100	20	53	20	43
	o	6	9	12	20	20	7,87	20	7,87
	o	1	10	20	100	8,33	9,99	8,33	9,99
	o	40	50	55	100	8,33	45,7	8,33	45,7
	o	38	51	71	100	12,5	43	8,33	43
	o	60	70	80	100	12,5	75	8,33	74
	o	40	50	60	100	12,5	54	12,5	57,6
	o	55	65	75	100	12,5	67	12,5	64,9
	o	0,5	1,5	2,5	10000	8,33	0,93	8,33	0,86
	o	70	80	90	100	20	82	25	82
	o	5	5,5	6	100	8,33	6,7	8,33	6,4

vervolg volgende pagina >>

People

Vervolg overzicht

Sociaal-cultureel kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Veiligheid	Slachtoffers geweldcriminaliteit	-	Percentage	
	Slachtoffers vermogendelicten	-	Percentage	
	Ernstige verkeersongevallen	-	Percentage	
	Overstromingsrisico's	+	Percentage	
	Angst voor terrorisme	-	Percentage	
	Onveiligheidsgevoel	-	Percentage	
Woonomgeving	Tevredenheid woning	+	Percentage	
	Woningtekort	-	Percentage	
	Tevredenheid groenvoorzieningen	-	Percentage	
	Tevredenheid buurtvoorzieningen	-	Percentage	
	Historische kenmerkendheid	+	Score	
	Stagnatie woningmarkt	+	Percentage	
	Geluidshinder	-	Percentage	
	Geurhinder	-	Percentage	
Onderwijs	Lichthinder	-	Percentage	
	Jeugdwerkloosheid	-	Percentage	
	Spreiding scholen	+	Aantal	
	Kwaliteit voortgezet onderwijs	-	Percentage	
	Voortijdig schoolverlaters	-	Percentage	
	Kwaliteit basisonderwijs	-	Percentage	
	Populatiescholen	-	Percentage	

NORMERING						-1 METING		o METING	
	1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	o	3	5	7	100	12,5	5,2	12,5	5,5
	o	10	15	20	100	12,5	13,9	12,5	14
	o	0,3	0,4	0,5	1	12,5	0,63	12,5	0,56
	o	75	81	99	100	12,5	72	12,5	72
	o	5	10	20	100	25	15	25	19
	o	20	24	28	100	25	26,5	25	23,4
	o	75	85	95	100	10	89	10	91
	o	5	6,5	8	100	10	7,3	10	7,5
	o	5	15	25	100	12,5	22	12,5	19
	o	5	15	25	100	12,5	14	12,5	12,8
	o	0,3	0,6	0,9	4	15	1,046	15	1,046
	o	1,2	1,4	1,6	100	10	1,27	10	1,27
	o	1	10	20	100	10	15	10	15
	o	1	6	12	100	10	5	10	5
	o	1	5	10	100	10	9	10	9
	o	1	3	6	100	20	3,8	20	4,3
	o	1,6	1,8	2	100	15	1,8	15	1,8
	o	5	10	15	100	20	14	20	11
	o	1	3	4	100	15	4,35	15	3,6
	o	5	10	15	100	20	11	20	11
	o	1	5	10	100	10	6,02	10	4

Planet

Ecologisch kapitaal

Het ecologisch kapitaal van de provincie Utrecht beschouwt de verschillende ecosystemen binnen de provinciale grenzen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen biotische elementen, zoals de aanwezigheid van planten en dieren in de provincie Utrecht, en de abiotische elementen, zoals bodem, water en lucht.

De kwaliteit van de abiotische elementen bepaalt in sterke mate de mogelijkheden van de natuur die er kan gedijen. Vanuit de relatie met de twee andere kapitalen zijn er twee (deel)voorraden toegevoegd: landschap en grondstoffen. Vanuit de economische theorie worden grondstoffen als productiefactor gezien naast arbeid, kapitaal en kennis. Een plaats binnen het economisch kapitaal was daarom logisch geweest. Grondstoffen zijn echter ook onlosmakelijk verbonden met ecologie en dit onderwerp viel beleidsmatig gezien tevens binnen deze afdeling. Daarom is de voorraad grondstoffen in het ecologisch kapitaal geplaatst. Hetzelfde geldt voor de deelvoorraad Energie. De relatie tussen het ecologische kapitaal en het sociaal-culturele kapitaal wordt vooral gedefinieerd vanuit de beleving van het ecologische kapitaal.

De deelvoorraad landschap maakt onderdeel uit van de belevingskant van natuur en is daarom in het ecologisch kapitaal opgenomen.

Voorraden:

Bodem en grondwater
Lucht
Oppervlaktewater
Natuur en landschap
Grondstoffen
Energie en klimaat

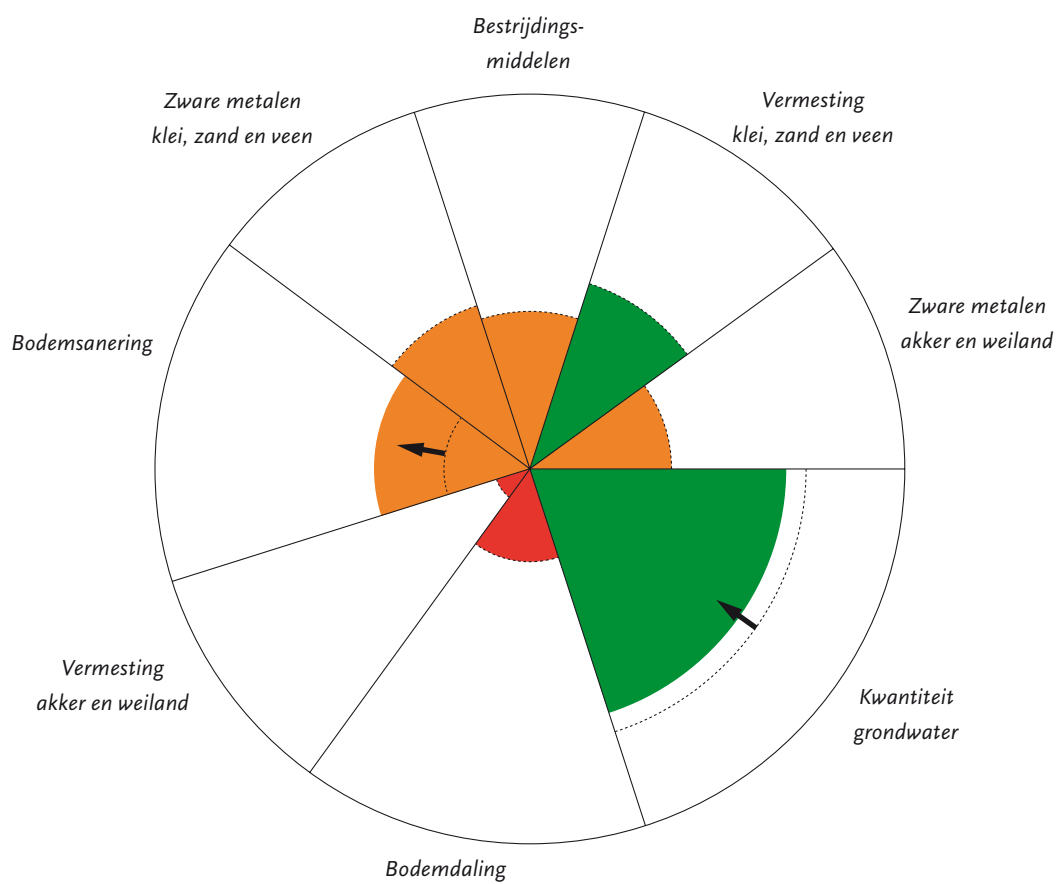
Voorraad **Planet** Bodem en grondwater

Eisen:

- De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.
- De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.
- De onttrekking van grondwater mag de natuurlijke capaciteit voor aanvulling niet overschrijden.

De voorraad Bodem en grondwater heeft betrekking op de bovenste laag van de aardkorst, voor zover deze beworteld is en onder invloed van fysische, chemische of biologische processen verandert. In Nederland is de bodem zelden meer dan 1 à 2 meter dik. De grondwaterkwaliteit kan worden bedreigd door vermessing, verzuring en de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen zoals bestrijdingsmiddelen. Daarnaast speelt ook de kwantiteit van het grondwater een rol in de vorm van grondwateronttrekkingen. Bodemdaling speelt tevens een rol in deze voorraad.

De voorraad Bodem en grondwater vertoont een wisselend beeld. In zandbodems is het gehalte aan nitraat en fosfaat groot en de draagkracht van de bodem klein. Het bodemgebruik, met name akkerbouw, in deze zandgebieden vormt hiervan de oorzaak. De klei en veengebieden laten een iets beter beeld zien. Deze beschikken over een ander soort gewasteelt op de akkers en op de weilanden is de vermessinggraad teruggedrongen door verbeterde inzichten en bedrijfsvoering bij het houden van vee. De indicator bodemsanering vertoont een zorgelijk beeld, wel zien we een forse vooruitgang t.o.v. de vorige meting. Er hebben verschillende projecten op dit vlak plaatsgevonden. De kwantiteit grondwater is op orde, wel is er ten opzichte van de vorige meting een lichte achteruitgang waarneembaar. De indicator bodemdaling vertoont een onacceptabel beeld (rode kaart). De indicator bestrijdingsmiddelen vertoont een zorgelijk beeld.

	2010	2008
Indicator	1	VERMESTING KLEI, ZAND EN VEEN
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op zand, klei en veengebieden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis

De indicator is het aantal meetpunten waar in klei, zand en veengebieden voor nitraat en/of fosfaat de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijdingen plaatsvinden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	≥ 50%	≥ 50%
Norm Oranje	25% - 50%	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%	5% - 25%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO, 2007	Provincie Utrecht, CSO, 2007
Waarde	23%	23%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	2	ZWARE METALEN AKKER EN WEILAND
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op akkers en weilanden voor cadmium, nikkel en zink.

Relatie eis

De indicator is het aantal meetpunten waar in akker- en weilandgrond voor cadmium, nikkel en zink de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijdingen plaatsvinden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	> 50%	> 50%
Norm Oranje	25% - 50%	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%	5% - 25%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO, 2007	Provincie Utrecht, CSO, 2007
Waarde	37%	37%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	3	KWANTITEIT GRONDWATER
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De onttrekking van grondwater mag de natuurlijke capaciteit voor aanvulling niet overschrijden.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Index van grondwateronttrekkingen.

Relatie eis

Er wordt onderscheid gemaakt in zes categorieën: onttrekkingen voor industrie, beregening, drinkwatervoorziening, bronbemaling, grondwatersanering en warmte/koudeopslag. De indicator voor grondwaterkwantiteit is de totale (netto) jaarlijkse onttrokken hoeveelheid water ten opzichte van het referentiejaar. Er wordt dus zowel gekeken naar de onttrekkingen als de infiltratie.

Eenheid	Index	Index
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 125	> 125
Norm Oranje	100 - 125	100 - 125
Norm Groen	75 - 100	75 - 100
Norm Goud	< 75	< 75
Data bronnen	Grondwaterregister Provincie Utrecht, 2008	Grondwaterregister Provincie Utrecht, 2007
Waarde	81,36	75,89

Benchmark

2001: 90,94

2004: 76,67

2007: 75,89

	2010	2008
Indicator	4	BODEMDALING
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator

De mate waarin bodemdaling afneemt in het veengebied.

Relatie eis

Voor enkele gebieden (Zegveld, Groot-Mijdrecht en Wilnis Vinkeveen) bestaat inzicht in de bodemdaling over een periode van enkele decennia. Hieruit blijkt dat met name na 1950/1960 door een verbeterde ontwatering ten behoeve van de landbouw de mate van bodemdaling is toegenomen, tot circa 12 a 15 mm/jaar in de gebieden die het hardst dalen. Ongelijkheid van de bodemdaling leidt tot problemen in het waterbeheer en toenemende kosten daartoe. Op lange termijn leidt bodemdaling plaatselijk tot een onhoudbaar waterbeheer, verlaging van de productiviteit in de landbouw en verzakking van bouwwerken en wegen. Het warmer worden van het klimaat zal bij ongewijzigd beheer leiden tot toename van de bodemdaling. Gepland is om binnen enkele jaren een provinciedekkend inzicht te krijgen in de mate van bodemdaling.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	15%	
Richting	+	
Norm Rood	≤ 50%	
Norm Oranje	50% - 75%	
Norm Groen	75% - 100%	
Norm Goud	100%	
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2009	
Waarde	50%	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	5	VERMESTING AKKER EN WEILAND
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op akkers en weilanden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis

De indicator is het aantal meetpunten waar in akker- en weilandgrond voor nitraat en/of fosfaat de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijdingen plaatsvinden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	> 50%	> 50%
Norm Oranje	25% - 50%	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%	5% - 25%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO, 2007	Provincie Utrecht, CSO, 2007
Waarde	205%	205%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	6	BODEMSANERING
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.	
Kleurcode	Oranje	Rood

Omschrijving indicator

Het totaal niet-aangepakte potentiële spoedlocaties.

Relatie eis

De overheid streeft naar sanering van humane spoedlocaties en het minimaal in beeld hebben van alle overige spoedeisende bodemverontreinigingen voor eind 2015. Spoedeisende gevallen zijn die gevallen van bodemverontreiniging waarbij onacceptabel risico bestaat voor mens en/of milieu. Naast de saneringen van spoedeisende gevallen worden ook saneringen uitgevoerd als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen. Hierbij maakt de maatschappelijke ontwikkeling dat een verontreiniging aangepakt moet worden.

Eenheid	Aantal	Aantal
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 750	> 750
Norm Oranje	200 - 750	200 - 750
Norm Groen	50 - 200	50 - 200
Norm Goud	< 50	< 50
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2010	Provincie Utrecht, 2009
Waarde	376	767

Benchmark

Provincie Utrecht, 2009: 767

	2010	2008
Indicator	7	ZWARE METALEN KLEI, ZAND EN VEEN
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op zand, klei en veengebieden voor cadmium, nikkel en zink.

Relatie eis

De indicator is het aantal meetpunten waar in klei, zand en veengebieden voor cadmium, nikkel en zink de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijdingen plaatsvinden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	≥ 50%	≥ 50%
Norm Oranje	25% - 50%	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%	5% - 25%
Norm Goud	< 5%	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO, 2007	Provincie Utrecht, CSO, 2007
Waarde	29%	29%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

2010		2008
Indicator	8	BESTRIJDINGSMIDDELEN
Planet	Bodem en grondwater	
Eis	De bodem en het grondwater zijn vrij van, voor mens en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage overschrijdingen voor bestrijdingsmiddelen in het grondwater.

Relatie eis

Bestrijdingsmiddelen worden incidenteel in het grondwater aangetroffen. Voor de KRW wordt dit voor de gehele grondwaterlichamen desondanks als goed aangemerkt, wanneer vooral naar het diepe grondwater wordt gekeken. Desondanks zien we wel effecten in het ondiepe grondwater. Ook drinkwaterbedrijven treffen incidenteel middelen aan in het ruwwater. Met name voor drinkwaterwinningen en het infiltratiegebied Utrechtse Heuvelrug worden bestrijdingsmiddelen en ook geneesmiddelen daarom als een belangrijk aandachtsveld gezien. Monitoringinformatie uit 2010, specifiek gericht op risicolocaties, geeft een beeld van de kwetsbaarheid van het bodem- en grondwatersysteem voor deze mobiele stoffen. Vandaar dat dit in het cirkeldiagram "oranje" kleurt.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	-	
Norm Rood	≥ 50%	
Norm Oranje	20% - 50%	
Norm Groen	5% - 20%	
Norm Goud	< 5%	
Data bronnen	Provinciaal meetnet grondwaterkwaliteit, Provincie Utrecht, 2010	
Waarde	29%	

Benchmark

2006: 8,9%

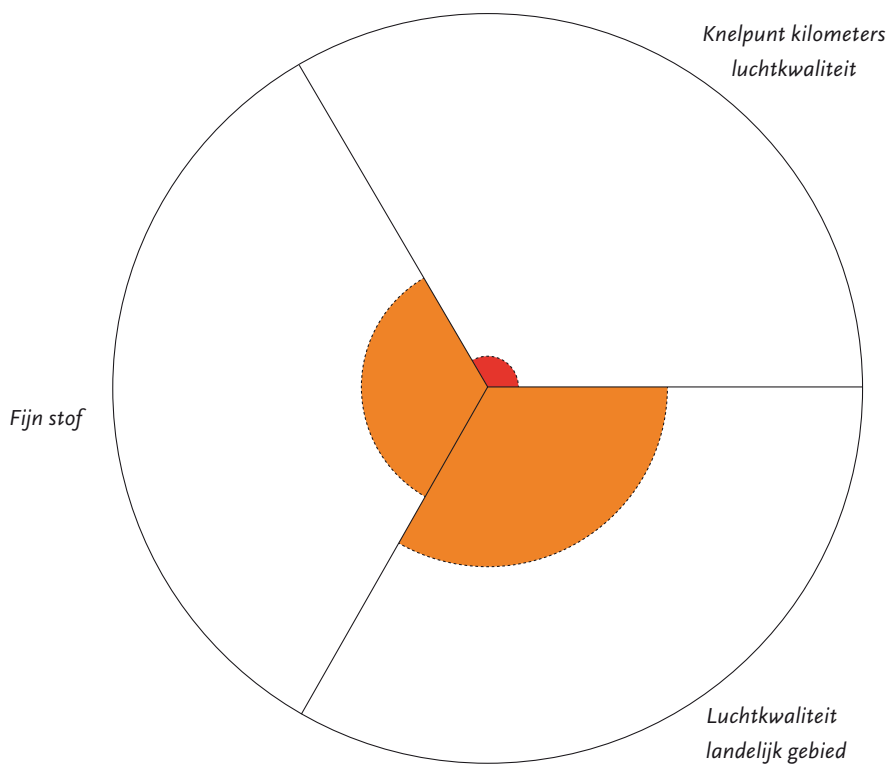
Voorraad Lucht Planet

Eisen:

- Het verbeteren van de Utrechtse luchtkwaliteit, leidend tot een zodanige luchtkwaliteit in Utrecht dat de effecten op volksgezondheid en vegetatie minimaal zijn.

De voorraad lucht heeft betrekking op de samenstelling van de atmosfeer in een bepaald gebied. Luchtkwaliteit wordt voor een groot deel beïnvloed door emissies die soms wel lokaal, maar lang niet altijd in hetzelfde gebied worden uitgestoten. Luchtkwaliteit speelt dus op heel verschillende schaalniveaus. Op lokaal niveau gaat het gepaard met problemen als fijn stof (PM₁₀) en luchtconcentratie stikstofdioxide, terwijl (aan het andere uiterste) op mondiaal niveau de uitstoot van CO₂ uit verbrandingsprocessen een rol speelt. Deze mondiale factoren zijn opgenomen in de voorraad energie en klimaat.

De voorraad lucht scoort onvoldoende. Voor wat betreft de verontreiniging van de luchtkwaliteit laat de indicator luchtkwaliteit landelijk gebied een 'oranje' resultaat zien, we zien dat de verbetering van de luchtkwaliteit in het landelijk gebied van de laatste jaren niet doorzet. Daarnaast vertoont de indicator knelpunt kilometers luchtkwaliteit een onacceptabel beeld. De indicator fijn stof scoort een 'oranje' kaart.

		2010	2008
Indicator	1	KNELPUNKT KILOMETERS LUCHTKWALITEIT	
Planet		Lucht	
Eis		Het verbeteren van de Utrechtse luchtkwaliteit, leidend tot een zodanige luchtkwaliteit in Utrecht dat de effecten op volksgezondheid en vegetatie minimaal zijn.	
Kleurcode		Rood	

Omschrijving indicator

Aantal kilometers overschrijding van de jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³ op 10 meter afstand van de wegrand.

Relatie eis

Utrechtse burgers die bloot staan aan hogere concentraties luchtverontreinigende stoffen lopen de kans op vroegtijdige sterfte en een aanzienlijk verlies aan gezonde levensjaren. In Utrecht is het wegverkeer de grootste door de mens veroorzaakte bron van luchtverontreiniging, gevolgd door de emissie van fijn stof uit de intensieve veehouderij. Op verschillende locaties (in het stedelijk gebied en langs het hoofdwegennet) is er sprake van blootstelling aan concentraties boven de wettelijke grenswaarden. Het gaat vooral om de emissies van (en blootstelling aan) stikstofoxiden, fijn stof en ozon.

Het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht (RSLU) is onderdeel van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) en bevat een pakket aan maatregelen dat ertoe moet leiden dat overal in de provincie binnen de daarin afgesproken termijnen aan de wettelijke norm zal worden voldaan. Dat betekent voor de stof stikstofdioxide dat in 2015 op 10 meter afstand van de wegrand de jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³ niet meer mag worden overschreden.

Eenheid	Kilometer	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	33,33%	
Richting	-	
Norm Rood	> 20 km	
Norm Oranje	10 km - 20 km	
Norm Groen	2 km - 10 km	
Norm Goud	< 2 km	
Data bronnen	Rapportage tool Luchtkwaliteit, 2008	
Waarde	73,4	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	2	LUCHTKWALITEIT LANDELIJK GEBIED
Planet	Lucht	
Eis	Het verbeteren van de Utrechtse luchtkwaliteit, leidend tot een zodanige luchtkwaliteit in Utrecht dat de effecten op volksgezondheid en vegetatie minimaal zijn.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide van de regionale meetstations Zegveld, Cabauw en Wekerom (Gelderland).

Relatie eis

Stikstofdioxide is naast fijn stof bepalend voor de luchtkwaliteit in de provincie Utrecht. Het gemiddelde van de genoemde regionale meetstations geeft aan wat de achtergrondconcentratie is in de provincie Utrecht. De invloedsfeer op deze concentraties liggen op landelijk en Europees niveau. In het stedelijk gebied, en met name vlak bij drukke wegen, zijn de concentraties hoger.

Eenheid	Jaargemiddelde concentratie in $\mu\text{g} / \text{m}^3$																						
(Des)aggregatie	Provincie																						
Weging	33,33%																						
Richting	-																						
Norm Rood	> 25																						
Norm Oranje	20 - 25																						
Norm Groen	10 - 20																						
Norm Goud	< 10																						
Data bronnen	RIVM-LML, 2009 Jaargemiddelde concentraties <table> <tr> <th></th><th>2009</th><th>2008</th><th>2007</th></tr> <tr> <td>Cabauw</td><td>22</td><td>21</td><td>22</td></tr> <tr> <td>Zegveld</td><td>20</td><td>20</td><td>21</td></tr> <tr> <td>Wekerom</td><td>19</td><td>18</td><td>18</td></tr> <tr> <td>Gemiddeld</td><td>20,3</td><td>19,7</td><td>20,3</td></tr> </table>				2009	2008	2007	Cabauw	22	21	22	Zegveld	20	20	21	Wekerom	19	18	18	Gemiddeld	20,3	19,7	20,3
	2009	2008	2007																				
Cabauw	22	21	22																				
Zegveld	20	20	21																				
Wekerom	19	18	18																				
Gemiddeld	20,3	19,7	20,3																				
Waarde	20,3																						

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	3	FIJN STOF
Planet	Lucht	
Eis	Het verbeteren van de Utrechtse luchtkwaliteit, leidend tot een zodanige luchtkwaliteit in Utrecht dat de effecten op volksgezondheid en vegetatie minimaal zijn.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Aantal inwoners in de provincie Utrecht dat meer dan 35 dagen in het jaar bloot staat aan een 24-uur gemiddelde concentratie van meer dan 50 µg/m³ (dagnorm), exclusief zeezout.

Relatie eis

Utrechtse burgers die bloot staan aan hogere concentraties luchtverontreinigende stoffen lopen de kans op vroegtijdige sterfte en een aanzienlijk verlies aan gezonde levensjaren. In Utrecht is het wegverkeer de grootste door de mens veroorzaakte bron van luchtverontreiniging, gevolgd door de emissie van fijn stof uit de intensieve veehouderij. Op verschillende locaties (in het stedelijk gebied en langs het hoofdwegennet) is er sprake van blootstelling aan concentraties boven de wettelijke grenswaarden. Het gaat vooral om de emissies van (en blootstelling aan) stikstofoxiden, fijn stof en ozon. Bedacht moet worden dat er geen ondergrens bestaat waaronder de luchtkwaliteit "gezond" wordt. Het verbeteren van de luchtkwaliteit, ook in gebieden waar al aan de wettelijke grenswaarden wordt voldaan is, daarom vanuit gezondheidkundig opzicht zinvol en gewenst.

In de provincie Utrecht is fijn stof een van de meest schadelijke stoffen voor de volksgezondheid. Er zijn meerdere manieren om naar de aanwezigheid van fijn stof te kijken. Zo kan men de jaargemiddelde concentratie bekijken, het aantal overschrijdingen van de grenswaarden per jaar/etmaal en het aantal blootgestelde woningen. De laatste is de meest gebruikte aanduiding. Volgens EU-normen mag de gemiddelde concentratie niet meer dan 35 dagen per jaar hoger zijn dan 50 µg/m³.

Eenheid	Aantal	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	33,33%	
Richting	-	
Norm Rood	> 300	
Norm Oranje	100 - 300	
Norm Groen	10 - 100	
Norm Goud	< 10	
Data bronnen	Provincie Utrecht, Rapportagetool luchtkwaliteit, 2008	
Waarde	226	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Voorraad *Planet* Oppervlaktewater

Eisen:

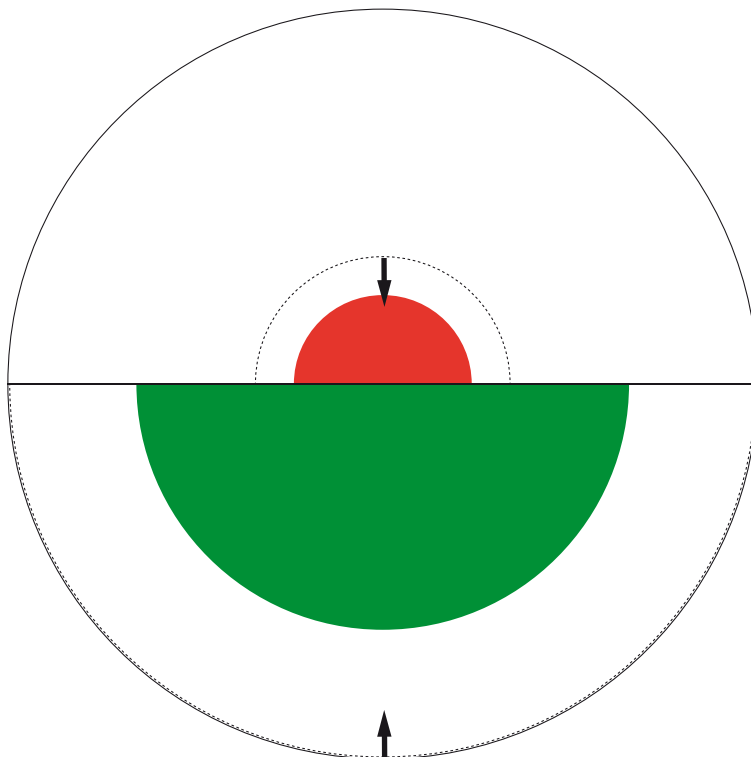
- Het oppervlaktewater is vrij van, voor mensen en natuur, schadelijke antropogene verontreinigingen.
- Het areaal oppervlaktewater is zodanig groot dat het kan voldoen aan alle gewenste functies (recreatie, retentie, koelwater, ecologische structuur, etc.).

Onder de voorraad oppervlaktewater wordt verstaan: dat deel van de bodem dat (in principe) is bedekt met water. We onderscheiden stromende wateren zoals rivieren en beken en stilstaande wateren zoals meren, kanalen, sloten en vennen. In de voorraad oppervlaktewater gaat het met name om de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Voor deze voorraad zijn twee indicatoren ingevuld die aansluiting vinden bij de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen, zodat een bestendige normering en informatievoorziening kan worden gehanteerd. De twee indicatoren uit de KRW zijn de ecologische toestand en de chemische toestand.

De ecologische toestand vertoont een onacceptabel beeld. De chemische toestand van het oppervlaktewater in de provincie Utrecht scoort goed. Ten opzichte van de vorige meting constateren we dat beide indicatoren nu minder goed scoren.

Ecologische toestand

Chemische toestand

2010		2008
Indicator	1	ECOLOGISCHE TOESTAND
Planet	Oppervlaktewater	
Eis	Het oppervlaktewater bestaat uit een evenwichtige samenstelling van planten en dieren en heeft een passende inrichting en beheer.	
Kleurcode	Rood	Oranje

Omschrijving indicator

Het aandeel waterlichamen dat voldoet aan de eisen van de KRW voor ecologische doelstellingen.

Relatie eis

Voor deze indicator is gebruik gemaakt van het percentage overschrijdingen voor de ecologische toestand in oppervlaktewater uit het waterplan.

Deze indicator is een klasse achteruit gegaan. Dit wordt niet veroorzaakt door een verslechtering van de waterkwaliteit, maar heeft ermee te maken dat de vorige getallen zijn bepaald met (landelijke) concept-maatlatten voor de chemische en ecologische toestand. In de tussentijd is de methodiek verbeterd en zijn de (landelijke) matlatten definitief geworden. Dit heeft geresulteerd in andere uitkomsten voor de waterlichamen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	50%	50%
Richting	+	+
Norm Rood	< 50%	< 50%
Norm Oranje	50% - 75%	50% - 75%
Norm Groen	75% - 100%	75% - 100%
Norm Goud	100%	100%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2009	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	47%	59%

Benchmark

Provincie Utrecht 2008: 59%

	2010	2008
Indicator	2	CHEMISCHE TOESTAND
Planet	Oppervlaktewater	
Eis	Het oppervlaktewater is vrij van, voor mensen en ecosystemen, schadelijke verontreinigingen.	
Kleurcode	Groen	Goud

Omschrijving indicator

Het aandeel waterlichamen dat voldoet aan de eisen van de KRW voor ecologische doelstellingen.

Relatie eis

Voor deze indicator is gebruik gemaakt van het percentage overschrijdingen voor de ecologische toestand in oppervlaktewater uit het waterplan.

Deze indicator is een klasse achteruit gegaan. Dit wordt niet veroorzaakt door een verslechtering van de waterkwaliteit, maar heeft ermee te maken dat de vorige getallen zijn bepaald met (landelijke) concept-maatlatten voor de chemische en ecologische toestand. In de tussentijd is de methodiek verbeterd en zijn de (landelijke) maatlatten definitief geworden. Dit heeft geresulteerd in andere uitkomsten voor de waterlichamen.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	50%	50%
Richting	+	+
Norm Rood	< 50%	< 50%
Norm Oranje	50% - 75%	50% - 75%
Norm Groen	75% - 100%	75% - 100%
Norm Goud	100%	100%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2009	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	91%	100%

Benchmark

Provincie Utrecht 2008: 100%

Voorraad *Planet* Natuur en landschap

Eisen:

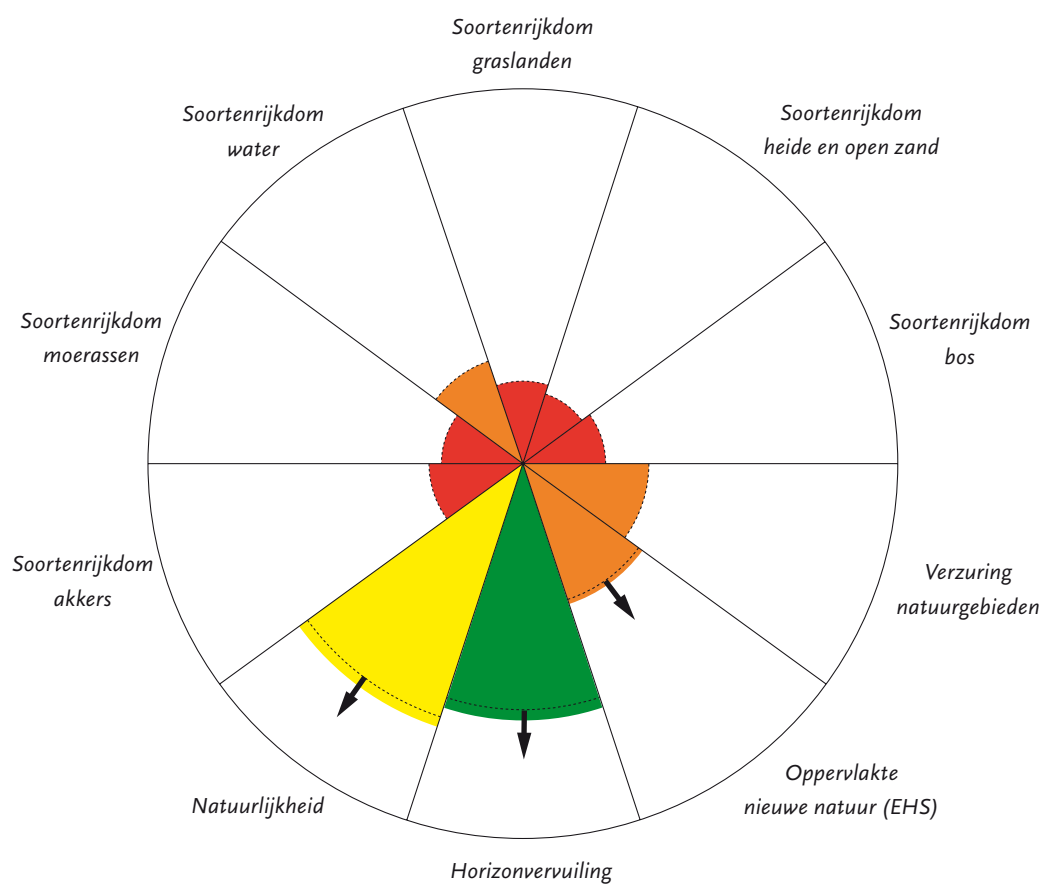
- Er is sprake van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS).
- In de verschillende biotootypen is een zo natuurlijke mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.
- Met name in gebieden buiten de EHS, waar sprake is van geconcentreerde actuele natuurwaarden, worden deze waarden in stand gehouden en waar mogelijk versterkt.
- De identiteit van de verschillende cultuurlandschappen wordt behouden en versterkt.

In de Staat van Utrecht worden de onderdelen natuur en landschap ondergebracht in dezelfde voorraad. Voor het onderdeel natuur wordt aangesloten bij de bestaande monitoringpraktijk van de provincie Utrecht. Hierbij wordt vooral gekeken naar de soortenrijkdom en het oppervlak van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Bij het onderdeel landschap staat de beleving van de ruimtelijke kwaliteit van de agrarische landschapstypen centraal. De beleving van deze ruimtelijke kwaliteit hangt af van de (negatieve) beleving van bepaalde bebouwingskenmerken en de positieve beleving van de structurering van de groene elementen in het landschap.

De voorraad natuur en landschap scoort van alle voorraden de meeste rode kaarten, allen in het gedeelte natuur. Het gedeelte met landschap scoort goed, zowel de natuurlijkheid en horizonvervuiling zijn op orde. De indicator natuurlijkheid laat zelfs een optimaal resultaat zien. Tevens zien we dat beide indicatoren vooruit zijn gegaan t.o.v. de vorige meting.

De indicator verzuring natuurgebieden vertoont een matig beeld. Voor het gedeelte van natuur zijn de slechte resultaten voor soortenrijkdom duidelijk, alleen het soortenrijkdom water scoort 'slechts' zorgelijk. Hierbij moet wel worden aangetekend dat voor de invulling van deze gegevens faunagegevens (nog) niet beschikbaar bleken te zijn en derhalve floragegevens zijn gehanteerd. In de toekomst zal worden getracht om andere meetsystemen te betrekken in de invulling van deze indicatoren. In 2012 zijn waarschijnlijk nieuwe provinciale gegevens beschikbaar.

Daarnaast is de situatie omtrent de realisering van nieuwe natuur voor de Ecologische Hoofdstructuur op dit moment nog zorgelijk. Ten opzichte van de vorige meting is er een lichte vooruitgang geboekt.

	2010	2008
Indicator	1	SOORTENRIJKDOM GRASLANDEN
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,29	1,29

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	2	SOORTENRIJKDOM HEIDE EN OPEN ZAND
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,19	1,19

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	3	SOORTENRIJKDOM BOS
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,34	1,34

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	4	SOORTENRIJKDOM AKKERS
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,47	1,47

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	5	SOORTENRIJKDOM MOERASSEN
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,28	1,28

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	6	SOORTENRIJKDOM WATER
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

- heide en open zand
- bossen
- akkers
- graslanden
- moerassen
- wateren

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels bepaalde rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor dat leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten. Op de website "Buiten in beeld" wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Eenheid	Kwaliteitsklasse	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5	1,5 - 2,5
Norm Groen	2,5 - 3,5	2,5 - 3,5
Norm Goud	> 3,5	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,62	1,62

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	7	OPPERVLAKTE NIEUWE NATUUR (EHS)
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Er is sprake van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS).	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage van de realisatie van de doelstelling voor nieuwe natuur.

Relatie eis

De EHS is een netwerk van natuurgebieden. Doel van de EHS is het realiseren van grotere natuurgebieden en het aanbrengen van verbindingen tussen natuurgebieden. In grotere natuurgebieden is een meer diverse natuur mogelijk. Door verbindingen kunnen soorten zich over meer gebieden verspreiden. Naast natuurgebieden maken agrarisch natuurbeheersgebieden gedeeltelijk deel uit van de EHS. Het doel van agrarisch natuurbeheer is het verhogen van de natuurkwaliteit van het landelijk gebied door aangepaste agrarische bedrijfsvoering (bijvoorbeeld latere maaidata voor broedende weidevogels of minder mest voor de ontwikkeling van bloemrijke graslanden). De percelen behouden hun (primaire) landbouwfunctie. Om de gewenste ecologische duurzaamheid te bereiken heeft de provincie Utrecht gekozen voor het realiseren van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ontwikkeling van nieuwe natuur is voor de totstandkoming hiervan een belangrijke voorwaarde.

De cijfers zijn opgebouwd uit het aantal hectares aangekocht ten behoeve van terreinbeherende organisaties, aantal hectares met een contract particulier natuurbeheer en aantal hectares met een contract agrarisch natuurbeheer. De doelstelling voor nieuwe natuur is om 11.230 ha te hebben gerealiseerd in 2018. Per 1 januari 2010 is er 5.343 ha gerealiseerd. In 2001 was dit 3.004 ha, in 2008 was dit 5.123 ha. De provincie Utrecht koopt tevens gronden aan die ter ruil kunnen worden aangeboden, deze zogenaamde voorinvesteringen zien we niet terug in de gegevens van deze indicator.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 40%	< 40%
Norm Oranje	40 - 70%	40 - 70%
Norm Groen	70 - 90%	70 - 90%
Norm Goud	> 90%	> 90%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2010	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	47,6%	46%

Benchmark

2008: 46%

2001: 27%

	2010	2008
Indicator	8	HORIZONVERVUILING
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Erkende natuurlandschappen en hun kenmerkende landschapselementen worden beschermd en versterkt, terwijl storende elementen worden geweerd.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

BelevingsGis score voor horizonvervuiling in het landschap.

Relatie eis

Deze indicator modelleert de negatieve waardering door Nederlanders van storende elementen in het landschap. Tot de horizonvervuiling worden gerekend: hoge elementen hoogbouw, hoogspanningsmasten en energiemolens. Iedere indicator krijgt een waarde tussen 0 en 4 in de belevingsGIS. De categorieën voor horizonvervuiling zijn als volgt opgebouwd:

Categorieën Horizonvervuiling:

- 0 geen hoogbouw, elektriciteitsmasten en/of energiemolens
- 1 weinig zichtbaar of alleen windmolens aanwezig
- 2 vrij weinig zichtbaar of elektriciteitsmasten/hoogbouw op 1 a 2,5 km afstand
- 3 elektriciteitsmasten zichtbaar binnen 1 km
- 4 hoogbouw zichtbaar binnen 1 km

Eenheid	Score	Score
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	≥ 1,5 tot 4	≥ 1,5 tot 4
Norm Oranje	≥ 1,2 en < 1,5	≥ 1,2 en < 1,5
Norm Groen	≥ 0,9 en < 1,2	≥ 0,9 en < 1,2
Norm Goud	< 0,9	< 0,9
Data bronnen	Alterra, 2006	Alterra, 2005
Waarde	0,96	1,02

Benchmark

Zuid-Holland: 1,51, Noord-Holland: 1,40, Flevoland: 1,36, Groningen: 1,26, Limburg: 1,20, Overijssel: 1,20, Zeeland: 1,10, Friesland: 1,09, Gelderland: 0,99, Noord-Brabant: 0,97, Utrecht 0,96, Drenthe: 0,87

	2010	2008
Indicator	9	NATUURLIJKHEID
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Erkende natuurlandschappen en hun kenmerkende landschapselementen worden beschermd en versterkt, terwijl storende elementen worden geweerd.	
Kleurcode	Goud	Groen

Omschrijving indicator

BelevingsGis score voor natuurlijkheid van het landschap.

Relatie eis

Met de indicator Natuurlijkheid wordt de waardering van het Nederlandse landschap gemodelleerd. De aanname hierbij is: hoe natuurlijker, hoe aantrekkelijker. De indicator Natuurlijkheid wordt bepaald door de oppervlakte per gridcel aan natuurlijke vegetaties (inclusief bos) het belangrijkste criterium, waarbij ook lijnvormige beplantingen zijn meegeteld. Dit leidt tot de volgende indeling:

0 geen natuur: < 0,1% natuur en < 50% grasland

1 weinig natuur 0,1 – 5% natuur, of < 0,1% natuur met > 50% grasland

2 vrij weinig natuur 5-10% natuur en < 50% grasland, of 0,1-5% natuur met > 50% grasland

3 veel natuur 10-50% natuur

4 zeer veel natuur > 50% natuur

Bij aanwezigheid van natuurlijk water (beken, rivieren, plassen, meren en zee) wordt er bij de categorieën 0 t/m 3 een punt opgeteld.

Eenheid	Score	Score
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,5	< 1,5
Norm Oranje	≥ 1,5 en < 2,0	≥ 1,5 en < 2,0
Norm Groen	< 2,0 en < 2,5	< 2,0 en < 2,5
Norm Goud	≥ 2,5 tot 4	≥ 2,5 tot 4
Data bronnen	Alterra, 2006	Alterra, 2005
Waarde	2,54	2,47

Benchmark

Gelderland: 2,74, Limburg: 2,62, Overijssel: 2,55, Utrecht 2,54, Noord-Brabant: 2,54, Drenthe: 2,47, Noord-Holland: 2,05, Zuid-Holland: 1,94, Friesland: 1,82, Flevoland: 1,78, Groningen: 1,71, Zeeland: 1,68

	2010	2008
Indicator	10	VERZURING NATUURGEBIEDEN
Planet	Natuur en landschap	
Eis	Er is sprake van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS).	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage verzuurde natuurgebieden.

Relatie eis

Het aantal hectares verzuring gevoelige gebieden, dat daadwerkelijk te hoog belast wordt. De depositie van stikstof is in deze gebieden te hoog bevonden.

Er is wel sprake van een dalende trend door landelijke en provinciaal (reconstructie) beleid.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	-	
Norm Rood	> 50%	
Norm Oranje	30% - 50%	
Norm Groen	10% - 30%	
Norm Goud	< 10%	
Data bronnen	Provincie Utrecht, nulmeting ILG 2006	
Waarde	42,97%	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

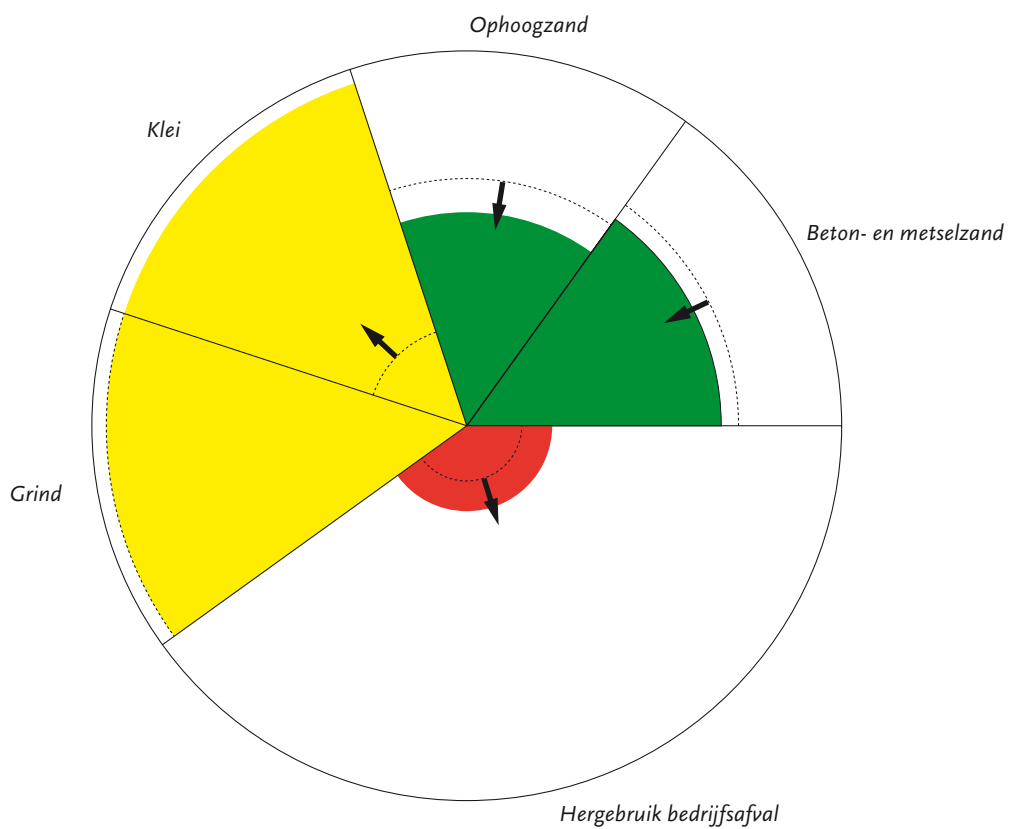
Voorraad **Planet** Grondstoffen

Eisen:

- De winning van (niet-hernieuwbare) delfstoffen wordt verminderd.
- Investerings van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen en het vermijden van giftige stoffen.

Bij de voorraad grondstoffen gaat het om de niet-hernieuwbare hulpbronnen die lokaal in de bodem aanwezig zijn. In de provincie Utrecht bestaat de voorraad grondstoffen hoofdzakelijk uit granulaire oppervlakedelfstoffen zoals grind, zand en klei. Daarnaast is het hergebruik van bedrijfsafval een onderdeel van deze voorraad, omdat dat iets zegt over het zorgvuldig omgaan met grondstoffen.

Deze voorraad scoort over het geheel genomen redelijk goed, met zelfs twee optimale situaties (de winning van grind en klei). De winning van ophoogzand en beton- en metselzand is tevens prima op orde, echter zien we bij deze twee indicatoren wel een lichte achteruitgang ten opzichte van de vorige meting. Het hergebruik van bedrijfsafval scoort in de provincie Utrecht onder de maat, wat leidt tot een onacceptabel resultaat. Wel zien we dat deze indicator aanzienlijk beter scoort dan de vorige meting; de weg omhoog is dus ingeslagen.

	2010	2008
Indicator	1	OPHOOGZAND
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Winning ophoogzand (miljoen ton).

Relatie eis

In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlakedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 4 miljoen ton	> 4 miljoen ton
Norm Oranje	2 miljoen ton - 4 miljoen ton	2 miljoen ton - 4 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 2 miljoen ton	0 miljoen ton - 2 miljoen ton
Norm Goud	< 0 miljoen ton	< 0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling handhaving, 2009	Provincie Utrecht, Afdeling handhaving, 2007
Waarde	1,42	0,7

Benchmark

2001: 2,25
 2002: 0,96
 2003: 1,76
 2004: 1,90
 2005: 0,01
 2006: 2,50

	2010	2008
Indicator	2	BETON- EN METSELZAND
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Winning beton- en metselzand (miljoen ton).

Relatie eis

In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 4 miljoen ton	> 4 miljoen ton
Norm Oranje	2 miljoen ton - 4 miljoen ton	2 miljoen ton - 4 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 2 miljoen ton	0 miljoen ton - 2 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling handhaving, 2009	Provincie Utrecht, Afdeling handhaving, 2007
Waarde	0,53	0,174

Benchmark

2001: 0,155
 2002: 0,130
 2003: 0,110
 2004: 0,330
 2005: 0,250
 2006: 0,190

	2010	2008
Indicator	3	HERGEBRUIK BEDRIJFSAFVAL
Planet	Grondstoffen	
Eis	Investerings van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen en het vermijden van giftige stoffen.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Het aandeel hergebruikt bedrijfsafval op de totale productie van bedrijfsafval.

Relatie eis

Voor bedrijven vormen naast arbeid, kapitaal en kennis ook grond- en hulpstoffen belangrijke inputs voor het productieproces. Waar het gaat om grond- en hulpstoffen kan vastgesteld worden dat deze in toenemende mate niet dan wel tegen hoge kosten (moeilijk winbaar, schaars) beschikbaar zijn. Vandaar dat er in toenemende mate aandacht is voor het gebruik van nieuwe materialen ter vervanging van deze schaarse, uitputbare inputs, het zuiniger gebruiken van de beschikbare voorraden en het hergebruiken van materialen.

Bij het vaststellen van de grenswaarden zijn we er vanuit gegaan dat het streven er op gericht is zoveel mogelijk bedrijfsafval te hergebruiken. Met andere woorden het aandeel hergebruik dient zo dicht mogelijk in de buurt van de 100% te liggen. Kijkend ook naar het landelijke gemiddelde en de historische ontwikkeling van het aandeel hergebruik komen we tot de volgende grenswaarden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	40%	40%
Richting	+	+
Norm Rood	≤ 80%	≤ 80%
Norm Oranje	> 80% en ≤ 85%	> 80% en ≤ 85%
Norm Groen	> 85% en ≤ 95%	> 85% en ≤ 95%
Norm Goud	> 95%	> 95%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2006
Waarde	75,0%	49,4%

Benchmark

Noord-Holland: 96,2%, Zeeland: 91,8%, Groningen: 90,7%, Noord-Brabant: 89,3%, Zuid-Holland: 89,2%, Friesland: 87,4%, Overijssel: 86,9%, Limburg: 86,4%, Flevoland: 85,9%, Gelderland: 84,7%, Utrecht: 75,0% Drenthe: 71,0%.

	2010	2008
Indicator	4	GRIND
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Goud	Goud

Omschrijving indicator

Winning grind (miljoen ton).

Relatie eis

In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 0,5 miljoen ton	> 0,5 miljoen ton
Norm Oranje	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling handhaving, 2009	Provincie Utrecht, Afdeling handhaving, 2007
Waarde	0	0

Benchmark

2002: 0
 2003: 0
 2004: 0
 2005: 0
 2006: 0

	2010	2008
Indicator	5	KLEI
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Goud	Oranje

Omschrijving indicator

Winning klei (miljoen ton).

Relatie eis

In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector. De registratie van de kleiwinning wordt uiteengezet in drie onderdelen: Grofkeramische industrie, dijkverzwaring en overige doelen. In 2007 werd 75 miljoen ton voor de grofkeramische industrie gewonnen, 200 miljoen ton voor dijkverzwaring en 215 miljoen ton voor overige doelen.

Eenheid	Miljoen ton	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	15%	15%
Richting	-	-
Norm Rood	> 0,5 miljoen ton	> 0,5 miljoen ton
Norm Oranje	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling handhaving, 2009	Provincie Utrecht, Afdeling handhaving, 2007
Waarde	0	0,49

Benchmark

2002: 0,087
 2003: 0,099
 2004: 0,551
 2005: 0,645
 2006: 0,881

Voorraad *Planet* Energie en klimaat

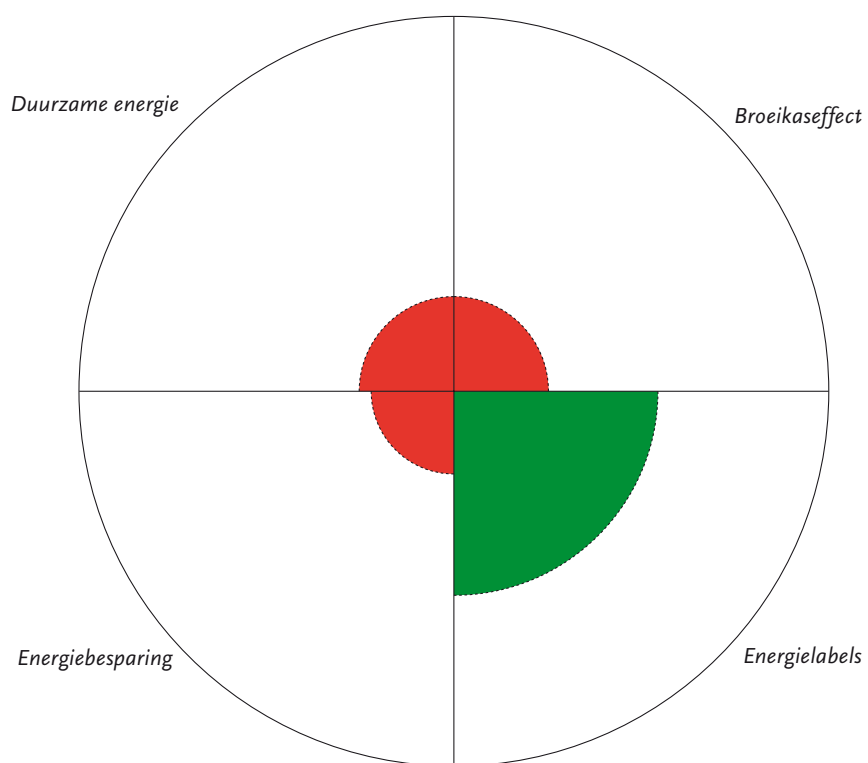
Eisen:

- De provincie Utrecht haalt de nationale klimaatdoelstelling in 2020 en is klimaatneutraal in 2040.
- Burgers en bedrijven verminderen het energieverbruik en uitstoot van schadelijke stoffen.
- Van alle geconsumeerde energie wordt 20 procent in 2020 binnen de provincie duurzaam opgewekt.
- Alle woningen zijn klimaatneutraal in 2040.

Deze voorraad richt zich op de totale CO₂-uitstoot en de reductie in de uitstoot van CO₂ als gevolg van de productie van duurzame energie en energiebesparing in de provincie Utrecht. Uiteraard is de CO₂-uitstoot een mondiaal probleem waarop de provincie Utrecht slechts een geringe invloed kan uitoefenen. Desalniettemin heeft de provincie Utrecht de ambitie uitgesproken om in 2040 klimaatneutraal te zijn. Dit betekent dat de uitstoot van CO₂ in 2040 volledig moet zijn gecompenseerd door energiebesparing, opwekking van duurzame energie en compensatie van het restant middels CO₂-credits. Voor 2020 wordt de landelijke doelstelling aangehouden.

De voorraad energie en klimaat heeft een aantal indicatoren die om aandacht vragen. De indicatoren broeikaseffect, duurzame energie en energiebesparing vertonen een onacceptabel beeld. Verder zien we een acceptabele score voor de energielabels van woningen. Zowel Europees als nationaal wordt de regio gezien als het optimale schaalniveau om de randvoorwaarden voor een duurzame energievoorziening te creëren. Realisatie van de provinciale doelstelling staat of valt echter met de burgers en bedrijven die aan de slag gaan met innovatieve projecten voor energiebesparing en duurzame energie. Het vergt daarom vooral een aanjagende en faciliterende rol vanuit de provincie. Versterking van die rol zal misschien niet direct resulteren in zichtbare CO₂-reductie, maar heeft vooral een langetermijn effect in het op gang helpen van de energietransitie. Dit betekent dat de gekozen indicatoren hiermee niet van het een op andere jaar beïnvloed kunnen worden. Toch zijn het de enige juiste indicatoren om een goed beeld te geven van de voortgang van onze ambitie op het gebied van energie & klimaat.

Vervolg zie pagina 140 >>

		2010	2008
Indicator	1	BROEIKASEFFECT	
Planet		Energie en klimaat	
Eis		De provincie Utrecht haalt de nationale klimaatdoelstelling in 2020 en is klimaatneutraal in 2040.	
Kleurcode		Rood	

Omschrijving indicator

Emissie broeikasgassen in Kton CO₂-equivalenten in de provincie Utrecht.

Relatie eis

Het beleidsprogramma 'schoon en zuinig' geeft de nationale ambities weer van het kabinet t.a.v. energiebesparing, duurzame energie en de opslag van CO₂. In 2020 moet er 30% minder emissie zijn van broeikasgassen vergeleken met 1990. In de provincie Utrecht was de emissie van broeikasgassen in 1990 circa 9000 Kton CO₂-equivalenten. Als de provincie Utrecht gelijke tred houdt met de landelijke doelstelling moet er in de provincie Utrecht jaarlijks een reductie van 400 Kton CO₂-equivalenten plaats vinden.

Eenheid	Kton CO ₂ -equivalenten	
(Des)aggregatie	Nationaal	
Weging	25%	
Richting	-	
Norm Rood	≥ 11.100	
Norm Oranje	≥ 10.900 en < 11.110	
Norm Groen	≥ 10.700 en < 10.900	
Norm Goud	< 10.700	
Data bronnen	De landelijke emissieregistratie, CBS, CLM studie landbouw 2007, provinciaal arbeidsregister 2007.	
Waarde	11.140	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	2	ENERGIELABELS
Planet	Energie en klimaat	
Eis	Alle woningen zijn klimaatneutraal in 2040.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Het percentage woningen met een A+, A of B energielabel.

Relatie eis

Het energielabel geeft inzicht in de energiezuinigheid van de woning en is bedoeld om energiebesparende maatregelen te stimuleren. Het energielabel voor woningen loopt van A tot en met G. Het A-label is het energiezuinigst en het G-label is het minst zuinig. Het energielabel is maximaal tien jaar geldig. Door het energielabel ziet u in een oogopslag of een woning zuinig of onzuinig is ten opzichte van andere woningen van hetzelfde type. De verwachting is dat zuinige woningen makkelijker verkocht of verhuurd worden, en dat de waarde ervan stijgt. Dat is een extra reden om te investeren in energiebesparing. En energiebesparing is nodig om klimaatverandering tegen te gaan.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	25%	
Richting	+	
Norm Rood	< 5%	
Norm Oranje	5% - 10%	
Norm Groen	10% - 25%	
Norm Goud	> 25%	
Data bronnen	CBS, 2009	
Waarde	12,5%	

Benchmark

Overijssel 15.71%, Flevoland 15.32%, Drenthe 14.18%, Utrecht 12.5%, Gelderland 12.07%, Noord-Brabant 11.27%, Noord-Holland 10.83%, Groningen 9.19%, Zuid-Holland 9.17%, Zeeland 9.15%, Friesland 9.02%, Limburg 8.24%

	2010	2008
Indicator	3	ENERGIEBESPARING
Planet	Energie en klimaat	
Eis	Burgers en bedrijven verminderen het energieverbruik en uitstoot van schadelijke stoffen.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator

Energieverbruik in Kton CO₂.

Relatie eis

Het beleidsprogramma 'schoon en zuinig' geeft de nationale ambities weer van het kabinet t.a.v. energiebesparing, duurzame energie en de opslag van CO₂. Jaarlijks moet er 2% bespaard worden op het totale verbruik aan primaire energiedragers. In 2008 is er in de provincie Utrecht circa 9000 Kton CO₂ ten gevolge van het verbruik van primaire energiedragers uitgestoten. Dit is inclusief de uitstoot van CO₂ van de geïmporteerde elektriciteit die buiten de provincie is opgewekt. De 2% energiebesparing betekent voor de provincie Utrecht een jaarlijkse reductie van circa 180 Kton CO₂.

Eenheid	Kton CO ₂	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	25%	
Richting	-	
Norm Rood	> 9.250	
Norm Oranje	9.160 - 9.250	
Norm Groen	9.070 - 9.160	
Norm Goud	< 9.070	
Data bronnen	De landelijke emissieregistratie, CBS, provinciaal arbeidsregister 2007.	
Waarde	9.340	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	4	DUURZAME ENERGIE
Planet	Energie en klimaat	
Eis	Van alle geconsumeerde energie wordt 20 procent in 2020 binnen de provincie duurzaam opgewekt.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator

Percentage duurzame energie van het totaal energieverbruik.

Relatie eis

Het beleidsprogramma 'schoon en zuinig' geeft de nationale ambities weer van het kabinet t.a.v. energiebesparing, duurzame energie en de opslag van CO₂. Jaarlijks moet het aandeel duurzame energie met gemiddeld 2% toenemen om in 2020 een totaal aandeel van 20% te hebben. Het aandeel duurzame energie (PV-panelen SDE, benut stortgas, opgewekte windenergie, WKO-projecten) in de provincie Utrecht wordt geregistreerd in de klimaatmonitor van het Agentschap.nl.

Dit is voornamelijk het aandeel van toepassingen die vanaf 2008 in gebruik zijn genomen. Voor 2008 zijn deze toepassingen zeer beperkt geregistreerd. Een goede inschatting van het aandeel duurzame energie is daarmee niet mogelijk. Op basis van de beschikbare gegevens wordt rekening gehouden met een kleiner aandeel dan 1%. De geproduceerde hoeveelheid duurzame energie blijft in de provincie Utrecht achter door de hoge bevolkingsdichtheid en complexe structuur, waardoor een grootschalige toepassing van duurzame energie lastiger te realiseren is.

Aangenomen wordt dat het verbruik van hernieuwbare energie in de provincie Utrecht overeenkomt met het nationaal gemiddelde van circa 3,4% (CBS) in 2008. Dit is aanzienlijk hoger dan de hoeveelheid geproduceerde hernieuwbare energie binnen de provincie Utrecht.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	25%	
Richting	+	
Norm Rood	< 1%	
Norm Oranje	1% - 2%	
Norm Groen	2% - 3%	
Norm Goud	> 3%	
Data bronnen	Agentschap NL, 2008	
Waarde	< 1%	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Om de invulling die wij geven aan de aanjagende en faciliterende rol van de provinciale overheid iets concreter te maken, onderstaand een aantal voorbeelden van provinciale initiatieven:

- Met de werkconferentie 'Ondernemen met nieuwe energie' onder leiding van Jeremy Rifkin heeft de provincie in 2010 een duidelijke impuls gegeven aan de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen op het thema energie/schone economie.
- Deze samenwerking tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven krijgt met behulp van het KIC meer gestalte in de vorm van co-financiering van concrete klimaatprogramma's.
- In de nieuwe Structuurvisie Ruimte kiest de provincie Utrecht voor een duidelijke positionering van de energietransitie in het ruimtelijk domein.
- Met het garantiefonds Energie helpt de provincie Utrecht projecten voor energiebesparing en duurzame energie met het verkrijgen van de benodigde financiering door gedeeltelijke garantstelling van de aflossing van het krediet richting de bank.

Planet

Overzicht
Ecologisch kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Bodem/grondwater	Zware metalen akker en weiland	-	Percentage	
	Vermesting klei, zand en veen	-	Percentage	
	Bestrijdingsmiddelen	-	Percentage	
	Zware metalen klei, zand en veen	-	Percentage	
	Bodemsanering	-	Aantal	
	Vermesting akker en weiland	-	Percentage	
	Bodemdaling	+	Percentage	
	Kwantiteit grondwater	-	Index	
Lucht	Knelpuntkilometers luchtkwaliteit	-	Kilometer	
	Fijn stof	-	Aantal	
	Luchtkwaliteit landelijk gebied	-	ug/m3	
Oppervlaktewater	Ecologische toestand	+	Percentage	
	Chemische toestand	+	Percentage	
Natuur en landschap	Soortenrijkdom bos	+	Index	
	Soortenrijkdom heide	+	Index	
	Soortenrijkdom graslanden	+	Index	
	Soortenrijkdom water	+	Index	
	Soortenrijkdom moerassen	+	Index	
	Soortenrijkdom Akkers	+	Index	
	Natuurlijkheid	+	Score	
	Horizonvervuiling	-	Score	
	Oppervlakte nieuwe natuur (EHS)	+	Percentage	
	Verzuring natuurgebieden	-	Percentage	

NORMERING						-1 METING		o METING	
	1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	0	5	25	50	100	10	37	10	37
	0	5	25	50	100	10	23	10	23
	0	5	20	50	100	10	29	10	29
	0	5	25	50	100	10	29	10	29
	0	50	200	750	1000	15	767	15	376
	0	5	25	50	300	10	205	10	205
	0	50	75	99,99	100	15	49,999	15	49,999
	0	75	100	125	1000	20	75,89	20	81,36
	0	2	10	20	100	33,33	73,4	33,33	73,4
	0	10	100	300	1000	33,33	226	33,33	226
	0	10	20	25	100	33,33	20,3	33,33	20,3
	0	50	75	99	100	50	58,9	50	47
	0	50	75	99	100	50	99,99	50	91
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,34	10	1,34
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,19	10	1,19
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,29	10	1,29
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,62	10	1,62
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,28	10	1,28
	0	1,5	2,5	3,5	10	10	1,47	10	1,47
	0	1,5	2	2,5	4	10	2,47	10	2,54
	0	0,9	1,2	1,5	4	10	1,02	10	0,96
	0	40	70	90	100	10	46	10	47,6
	0	10	30	50	100	10	42,97	10	42,97

vervolg volgende pagina >>

Planet

Vervolg overzicht

Ecologisch kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Grondstoffen	Beton- en metselzand	-	Miljoen ton	
	Ophoogzand	-	Miljoen m3	
	Klei	-	Miljoen ton	
	Grind	-	Miljoen m3	
	Hergebruik bedrijfsafval	+	Percentage	
Energie en klimaat	Broeikaseffect	-	Kton	
	Duurzame energie	+	Percentage	
	Energiebesparing	-	Percentage	
	Energielabels woningen	+	Percentage	

NORMERING						-1 METING		o METING	
	1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	0	0,001	2	4	10	15	0,174	15	0,53
	0	0,001	2	4	10	15	0,7	15	1,42
	0	0,001	0,25	0,5	10	15	0,49	15	0,0001
	0	0,001	0,25	0,5	10	15	0,0001	15	0,0001
	0	80	85	95	100	40	49,4	40	75
	0	10700	10900	11100	15000	25	11140	25	11140
	0	1	2	3	100	25	0,99	25	0,99
	0	9070	9160	9250	10000	25	9340	25	9340
	0	5	10	25	100	25	12,5	25	12,5

Profit

Economisch kapitaal

Het economisch kapitaal binnen de duurzaamheidbalans richt zich op het functioneren van de regionale economie. Daarbij is de focus gericht op behoud en versterking van het inkomensgenererende vermogen. Of een regio er daadwerkelijk in slaagt om voldoende inkomen te genereren, is afhankelijk van de vraag of de regio als gebied én de bedrijven in die regio erin slagen zich in de internationale concurrentiestrijd een goede uitgangspositie te verwerven.

De concurrentiekracht van een regio wordt in belangrijke mate bepaald door de kwaliteit van het regionale productiemilieu en de regionale productiestructuur. De productiestructuur betreft het geheel en de samenstelling van de regionale bedrijvigheid. Binnen het productiemilieu kunnen drie soorten relaties van een bedrijf met de omgeving onderscheiden worden: marktrelaties, institutionele relaties en fysieke relaties. De marktrelaties hebben betrekking op de geld- en kapitaalmarkt, de vastgoedmarkt, de arbeidsmarkt, de markt voor goederen, diensten en informatie. Onder de institutionele relaties vallen de relaties met de overheid en andere instituten. Deze uiten zich onder meer in wetgeving, regulering en sanctionering. Bij fysieke relaties is te denken aan de fysieke infrastructuur en de beschikbaarheid van bedrijventerreinen. Deze kunnen vaak niet of nauwelijks (alleen op lange termijn) worden gewijzigd.

Voorraden:

- Arbeid
- Investering en rendement
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
- Economisch profiel
- Infrastructuur/bereikbaarheid

Voorraad Arbeid Profit

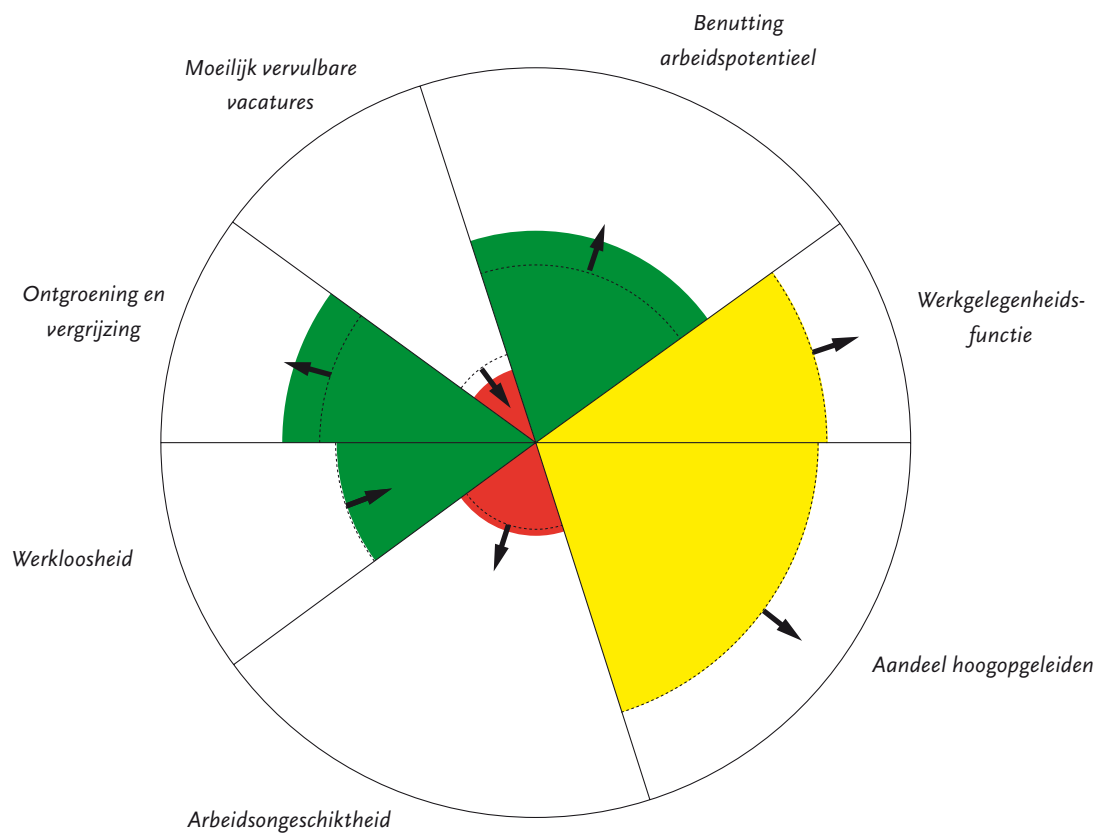
Eisen:

- De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
- Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.
- Het arbeidsaanbod bezit minimaal een startkwalificatie.
- Het beschikbare arbeidspotentieel wordt optimaal benut.
- Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking stijgt.

Arbeid binnen het economisch kapitaal refereert aan het vermogen van de mens om een bijdrage te leveren aan het proces van het produceren van goederen en diensten. De kwaliteit van het beschikbare arbeidsaanbod (kennis, ervaring, creativiteit) en de (kwantitatieve) beschikbaarheid van werk vormen samen een cruciale economische factor. Het functioneren van de arbeidsmarkt is van groot belang om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Deze voorraad laat net als bij de vorige meting twee optimale scores zien (werkgelegenheidsfunctie en aandeel hoogopgeleiden). Beide indicatoren zijn zelfs nog iets vooruitgegaan. De provincie Utrecht heeft het hoogste aandeel hoogopgeleiden van Nederland. Daarnaast zijn er goede scores voor ontgroening en vergrijzing (lichte verbetering), benutting arbeidspotentieel (lichte verbetering) en werkloosheid (lichte verslechtering). De moeilijk vervulbare vacatures vertonen daarentegen een onacceptabel beeld, een minder resultaat vergeleken met de vorige meting.

Arbeidsongeschiktheid scoort, net als alle andere provincies in Nederland, een onacceptabel resultaat. De indicator scoort nu wel weer iets beter ten opzichte van de vorige meting. Het 'oranje' niveau is nu duidelijk in zicht.

		2010	2008
Indicator	1	BENUTTING ARBEIDSPOTENTIEEL	
Planet		Arbeid	
Eis		Het beschikbare arbeidspotentieel wordt optimaal benut.	
Kleurcode		Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Aandeel beroepsbevolking in totale bevolking tussen de 15 en 65 jaar.

Relatie eis

De arbeidsparticipatie is het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking tussen de 15 en 65 jaar (ook wel aangeduid als potentiële beroepsbevolking). Wanneer het uitsluitend het werkzame deel van de beroepsbevolking betreft, spreekt men van netto participatie. Volgens de definitie die in Nederland meestal wordt gehanteerd, worden uitsluitend personen die minimaal 12 uur per week werken, tot de werkzame beroepsbevolking gerekend.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 60%	< 60%
Norm Oranje	60% - 70%	60% - 70%
Norm Groen	70% - 80%	70% - 80%
Norm Goud	> 80%	> 80%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2006
Waarde	72,8%	69,1%

Benchmark

CBS, 2009

Utrecht: 72,8%, Flevoland: 72,3%, Noord-Holland: 71,7%, Friesland: 71,4%, Overijssel: 71,0%, Noord-Brabant: 70,9%, Zuid-Holland: 70,7%, Drenthe: 70,3%, Gelderland: 70,0%, Zeeland: 69,8%, Limburg: 68,1%, Groningen: 65,9%

Nederland: 70,7%

Utrecht 2001: 68,4%

Utrecht 2006: 69,1%

	2010	2008
Indicator	2	WERKGELEGENHEIDSFUNCTIE
Planet	Arbeid	
Eis	De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.	
Kleurcode	Goud	Goud

Omschrijving indicator

Verhouding tussen werkgelegenheid en werkzame beroepsbevolking.

Relatie eis

Bij de werkgelegenheid gaat het om arbeid in een bepaalde regio en dit betreft zowel mensen die in die regio zelf wonen als mensen die van elders komen ('pendelen'). Bij de werkzame beroepsbevolking gaat het om mensen die in een regio wonen en deze kunnen zowel binnen als buiten die regio emplooi vinden. De verhouding tussen aanwezige werkgelegenheid en werkzame beroepsbevolking geeft aan of een regio per saldo arbeid 'importeert' om de banen in de regio te vervullen of juist arbeid 'exporteert' om aan de vraag in omliggende regio's te voldoen. De verhouding tussen beide grootheden wordt aangeduid met de term werkgelegenheidsfunctie en is een maat voor de (regionale) kwantitatieve vraag-aanbod verhouding.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 90%	< 90%
Norm Oranje	90% - 100%	90% - 100%
Norm Groen	100% - 110%	100% - 110%
Norm Goud	> 110%	> 110%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2006
Waarde	121,2%	119,9%

Benchmark

Utrecht 2000: 108,7%

Utrecht 2006: 119,9%

Utrecht 2007: 119,4%

	2010	2008
Indicator	3	AANDEEL HOOGOPGELEIDEN
Planet	Arbeid	
Eis	Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking stijgt.	
Kleurcode	Goud	Goud

Omschrijving indicator

Deze indicator geeft aan hoe groot het aandeel hoogopgeleide mensen in de totale beroepsbevolking is. Hierbij worden alleen personen met een afgeronde HBO of WO opleiding behorend tot de beroepsbevolking meegenomen.

Relatie eis

Een stijging van het opleidingsniveau van de (beroeps)bevolking is een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling. Het aandeel hoogopgeleide mensen in de beroepsbevolking geeft als het ware aan hoe kennisintensief in de regio aanwezige productiefactor arbeid is. Een hoog opgeleide beroepsbevolking heeft als voordeel dat de factor arbeid in een regio beter in staat zal zijn aan de steeds hogere eisen van de werkgevers te voldoen in vergelijking met regio's met een laag geschoolde beroepsbevolking. Kennisintensieve arbeid levert in het algemeen een hogere arbeidsproductiviteit op.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 30%	< 30%
Norm Oranje	30% - 35%	30% - 35%
Norm Groen	35% - 40%	35% - 40%
Norm Goud	> 40%	> 40%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2006
Waarde	42,10%	40,49%

Benchmark

CBS, 2009

Utrecht: 42,10%, Noord-Holland: 39,25%, Zuid-Holland: 33,21%, Gelderland: 32,21%, Groningen: 32,17%, Noord-Brabant: 30,32%, Overijssel: 28,54%, Limburg: 27,84%, Flevoland: 27,27%, Friesland: 25,67%, Drenthe: 24,89%, Zeeland: 23,39%

Utrecht 2001: 35,74%

Utrecht 2006: 40,49%

	2010	2008
Indicator	4	ARBEIDSONGESCHIKTHEID
Planet	Arbeid	
Eis	Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.	
Kleurcode	Rood	Rood

Omschrijving indicator

Het aandeel WAO-ers in de beroepsbevolking.

Relatie eis

Mensen kunnen beroep doen op verschillende wettelijke regelingen waar het gaat om arbeidsongeschiktheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen de WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering), de Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) en de WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen). De gebruikte indicator: het aandeel WAO-ers in de potentiële beroepsbevolking. Voor de indicator is gebruik gemaakt van cijfers van het CBS uit het vierde kwartaal van 2009.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 6%	> 6%
Norm Oranje	3% - 6%	3% - 6%
Norm Groen	1% - 3%	1% - 3%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2006
Waarde	6,11%	7,05%

Benchmark

Utrecht 2001: 8,55%
Utrecht 2006: 7,05%

vervolg volgende pagina >>

		2010	2008
Indicator	4	VERVOLG ARBEIDSONGESCHIKTHEID	
Profiel		Arbeid	
Eis		Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.	
Kleurcode		Rood	Rood

Benchmark				
CBS, Achtergrondinformatie:				
Aantal uitkeringen				
Regio	Perioden	WAO	Wajong	WAZ
Utrecht	2008 1e kwartaal	39400	11460	2090
Utrecht	2008 2e kwartaal	38800	11670	2040
Utrecht	2008 3e kwartaal	38200	11830	1990
Utrecht	2008 4e kwartaal	37620	11990	1930
Utrecht	2009 1e kwartaal	36970	12090	1880
Utrecht	2009 2e kwartaal	36250	12280	1820
Utrecht	2009 3e kwartaal	35610	12500	1760
Utrecht	2009 4e kwartaal*	35130	12680	1710

	2010	2008
Indicator	5	WERKLOOSHEID
Planet	Arbeid	
Eis	De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Deel van de beroepsbevolking dat werkloos is.

Relatie eis

Het werkloosheidpercentage zegt iets over het functioneren van de arbeidsmarkt. Een hoog werkloosheidpercentage duidt er op dat de arbeidsmarkt slecht functioneert. Dat slecht functioneren kan zowel het gevolg zijn van het in kwantitatief opzicht niet op elkaar aansluiten van vraag en aanbod, maar het kan ook betrekking hebben op het in kwalitatief opzicht niet goed op elkaar aansluiten van vraag en aanbod.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	≥ 9%	≥ 9%
Norm Oranje	5% - 9%	5% - 9%
Norm Groen	1% - 5%	1% - 5%
Norm Goud	< 1%	< 1%
Data bronnen	CWI/CBS, 2009	CWI/CBS, 2006
Waarde	4,4%	4,3%

Benchmark

CWI/CBS, 2009

Zeeland: 3,8%, Gelderland: 4,1%, Utrecht 4,4%, Zuid-Holland: 4,6%, Noord-Brabant: 4,8%, Noord-Holland: 4,8%, Overijssel: 5,3%, Friesland: 5,5%, Flevoland: 5,7%, Limburg: 6,2%, Drenthe: 6,5%, Groningen: 6,7%

Utrecht 2001: 2,5%

Utrecht 2006: 4,3%

	2010	2008
Indicator	6	ONTGROENING EN VERGRIJZING
Planet	Arbeid	
Eis	De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Afwijking leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking t.o.v. het provinciale gemiddelde.

Relatie eis

Een afwijking van de leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking zegt iets over de toekomstige verhouding tussen de beroepsbevolking en de totale bevolking en daarmee iets over de toekomstbestendigheid van de arbeidsmarkt. Een relatief oudere beroepsbevolking kan een probleem opleveren voor de toekomst doordat de verhouding werkenden/niet-werkenden (afhankelijkheidsratio) af zal nemen.

Eenheid	Score	Score
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< -1,0	< -1,0
Norm Oranje	≥ -1,0 en <1,0	≥ -1,0 en <1,0
Norm Groen	≥ 1,0 en < 4,0	≥ 1,0 en < 4,0
Norm Goud	≥ 4,0	≥ 4,0
Data bronnen	CBS, 2009	CBS, 2006
Waarde	3,2	2,0

Benchmark

CBS, 2009

Friesland 3,4, Utrecht 3,2, Zuid-Holland 2,6, Overijssel: 1,7, Groningen: 0,8, Noord-Holland: 0,5, Flevoland: -0,1
Noord-Brabant: -1,2, Gelderland: -2,5, Zeeland: -3,0, Limburg: -5,5, Drenthe: -7,9

Utrecht 2006: 2,0

	2010	2008
Indicator	7	MOEILIJK VERVULBARE VACATURES
Planet	Arbeid	
Eis	De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.	
Kleurcode	Rood	Oranje

Omschrijving indicator

Aandeel moeilijk vervulbare vacatures op het totaal aantal vacatures.

Relatie eis

Het aantal vacatures zegt iets over de spanning en de dynamiek op de arbeidsmarkt. Een grote dynamiek hoeft niet per definitie negatief te zijn. Belangrijker is daarom de mate waarin werkgevers moeite hebben met het aantrekken van nieuw personeel, wat tot uiting komt in het aantal moeilijk vervulbare vacatures. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures op het totaal aantal vacatures geeft een indicatie van de spanning op de arbeidsmarkt. In Nederland stijgt het percentage moeilijk vervulbare vacatures op de arbeidsmarkt sinds 2002 gestaag.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	-	-
Norm Rood	≥ 30%	≥ 30%
Norm Oranje	≥ 20% en < 30%	≥ 20% en < 30%
Norm Groen	≥ 10% en < 20%	≥ 10% en < 20%
Norm Goud	< 10%	< 10%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2006
Waarde	41,67%	29,9%

Benchmark

CBS, 2008:

Nederland 38.8%

Zeeland (Prv) 46.5%, Noord-Brabant (Prv) 43.4%, Noord-Holland (Prv) 42.9%, Utrecht (Prv) 41.7%, Gelderland (Prv) 40.2%, Groningen (Prv) 38.9%, Zuid-Holland (Prv) 38.5%, Limburg (Prv) 37.9%, Flevoland (Prv) 34.1%, Friesland (Prv) 31.8%, Drenthe (Prv) 31.6%, Overijssel (Prv) 31.0%

Utrecht 2006: 29,9%

Voorraad *Profit* Investing en rendement

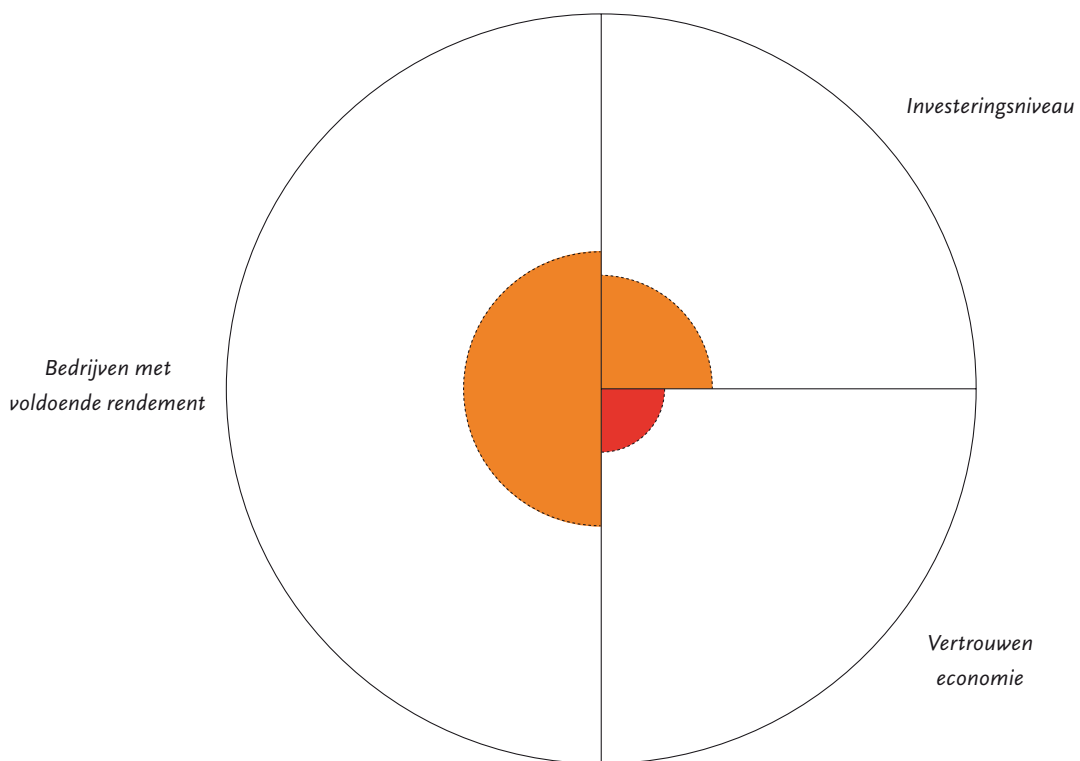
Eisen:

- Voor het in stand houden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.
- Bedrijven beschikken over voldoende financiële middelen om te kunnen investeren. Daartoe moet voldoende winst worden gemaakt.

Tot kapitaalgoederen wordt alles gerekend wat voor de productie van goederen of diensten wordt gebruikt. Te denken valt hierbij aan machines, apparaten, transportmiddelen, grond en gebouwen, kortom 'productief kapitaal'.

Het is vanuit economisch oogpunt gezien van groot belang dat er voldoende kapitaalgoederen aanwezig zijn, dat de kwaliteit hiervan goed is en dat de voorraad via investeringen op peil gehouden dan wel uitgebreid wordt.

De voorraad investering en rendement scoort over het algemeen genomen matig. De indicator investeringsniveau en het rendementsniveau van de verschillende bedrijven is zorgelijk. Het vertrouwen in de economie scoort onacceptabel. De huidige kredietcrisis speelt uiteraard een belangrijke rol in deze voorraad.

	2010	2008
Indicator	1	INVESTERINGSNIVEAU
Planet	Arbeid	
Eis	Voor het instandhouden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Aandeel bedrijven dat aangeeft dat investeringen zullen toenemen.

Relatie eis

Het investeringspeil van bedrijven dient op een zodanig niveau te zijn dat de bedrijven kunnen beschikken over een adequaat machinepark en een up-to-date uitrusting waar het de ICT betreft. Uit een groei van de investering blijkt ook het vertrouwen van ondernemers in de nabije toekomst. Een hogere investeringsbereidheid is in het algemeen goed voor de economie. Op lange termijn leidt het tot uitbreiding van productiecapaciteit. Op korte termijn leveren de bestellingen van investeringsgoederen werk en inkomen.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	25%	
Richting	+	
Norm Rood	≤ 20%	
Norm Oranje	> 20% en ≤ 40%	
Norm Groen	> 40% en ≤ 60%	
Norm Goud	> 60%	
Data bronnen	COEN-enquête, KvK, 2010	
Waarde	20,6%	

Benchmark

COEN-enquête, KvK, 2010:

Flevoland 22,1%, Utrecht 20,6%, Friesland 18,2%, Groningen 16,8%, Zeeland 16%, Limburg 15,5%, Noord-Holland 15,3%, Gelderland 14,8%, Drenthe 14,3%, Noord-Brabant 14,1%, Overijssel 13,3%, Zuid-Holland 13,3%

		2010	2008
Indicator	2	VERTROUWEN ECONOMIE	
Planet		Arbeid	
Eis		Voor het instandhouden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.	
Kleurcode		Rood	

Omschrijving indicator

Het aandeel bedrijven dat aangeeft dat het economisch klimaat zal verbeteren.

Relatie eis

Het aantal bedrijven dat vertrouwen heeft in een beter economisch klimaat is van groot belang, omdat vertrouwen cruciaal is om investeringbeslissingen te nemen. De economie drijft als het ware op het vertrouwen van bedrijven en consumenten.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	25%	
Richting	+	
Norm Rood	< 20%	
Norm Oranje	20% - 40%	
Norm Groen	40% - 60%	
Norm Goud	> 60%	
Data bronnen	COEN-enquête, KvK, 2010	
Waarde	11,5%	

Benchmark

COEN-enquête, KvK, 2010:

Flevoland 14,4%, Zuid-Holland 14,1%, Noord-Brabant 13,8%, Zeeland 13,3%, Limburg 12,7%, Gelderland 12,2%, Utrecht 11,5%, Groningen 11,3%, Drenthe 10,3%, Noord-Holland 10,1%, Overijssel 8,3%, Friesland 5,4%

		2010	2008
Indicator	3	BEDRIJVEN MET VOLDOENDE RENDEMENT	
Planet		Arbeid	
Eis		Bedrijven beschikken over voldoende financiële middelen om te kunnen investeren. Daartoe moeten ze voldoende winst maken.	
Kleurcode		Oranje	

Omschrijving indicator

Aandeel bedrijven dat aangeeft dat de winstgevendheid is verbeterd.

Relatie eis

De tevredenheid van bedrijven/ondernemers in een bepaalde regio met het behaalde rendement op het geïnvesteerde vermogen zegt iets over het investeringsklimaat in betreffende regio. Bedrijven die positief zijn over het behaalde rendement en dus over het investeringsklimaat in hun regio zullen minder snel geneigd zijn om, om die reden hun heil elders te zoeken. Hiervan gaat een zekere uitstraling uit naar bedrijven elders. De positieve indruk van een regio trekt andere bedrijven aan, wat de economische potentie van de regio vergroot.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	50%	
Richting	+	
Norm Rood	≤ 15%	
Norm Oranje	> 15% en ≤ 30%	
Norm Groen	> 30% en ≤ 45%	
Norm Goud	> 45%	
Data bronnen	COEN-enquête, KvK, 2010	
Waarde	19,8%	

Benchmark

COEN-enquête, KvK, 2010:

Utrecht 19,8%, Flevoland 16,7%, Noord-Brabant 15,9%, Zeeland 15,6%, Groningen 15,3%, Zuid-Holland 15,1%, Gelderland 14,9%, Limburg 13,4%, Overijssel 13,2%, Noord-Holland 12,9%, Drenthe 12,1%, Friesland 10,3%

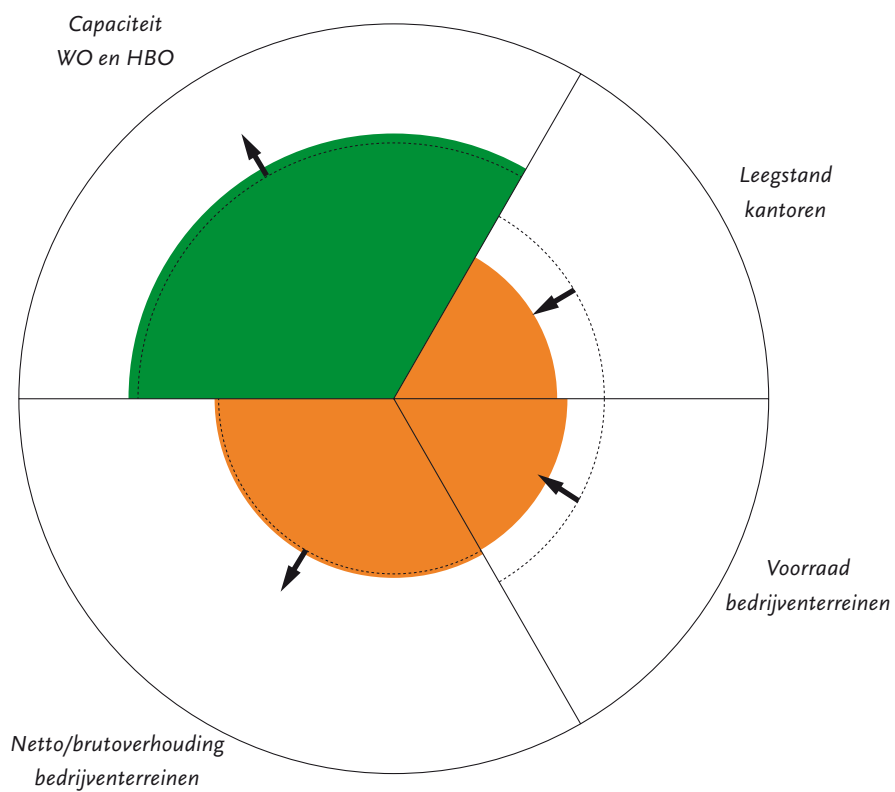
Voorraad *Profit* Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Eisen:

- Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid.
- De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.
- De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid.

Bij deze voorraad gaat het om zaken als de beschikbaarheid, segmentatie en kwaliteit van bedrijventerreinen en de beschikbaarheid en kwaliteit van bedrijfsruimte en kantoorgebouwen. Hoewel infrastructuur, bedrijventerreinen, bedrijfshuisvesting en kantoorgebouwen ook te beschouwen zijn als een vorm van kapitaalgoed, worden ze hier meegenomen als een eigenstandige voorraad. Ze fungeren immers niet als directe input in het productieproces, maar als randvoorwaarde voor het goed functioneren van de regionale economie.

De voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden vertoont een wisselend beeld. De indicator voorraad bedrijventerreinen scoort slechter ten opzichte van de vorige meting, de netto/bruto verhouding (netto ha. bedrijventerrein versus totale bruto ha.) van de bedrijventerreinen scoort tevens zorgelijk, net als in de vorige meting. Waar het gaat over de kennisinfrastructuur kan worden vastgesteld dat deze, gemeten in capaciteit WO en HBO, acceptabel is en tevens licht verbeterd ten opzichte van de vorige meting. De leegstand van kantoren is zorgelijk, we zien tevens een verslechtering ten opzichte van de vorige meting. Dit is niet verwonderlijk gezien de economische crisis.

	2010	2008
Indicator	1	LEEGSTAND KANTOREN
Planet	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	
Eis	Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid.	
Kleurcode	Oranje	Groen

Omschrijving indicator

Percentage leegstand kantoren.

Relatie eis

Het percentage leegstand van kantoren zegt iets over de werking van de kantorenmarkt in de regio Utrecht. Voor de indicator is gebruik gemaakt van een rapport van DTZ Zadelhoff, hierbij is de regio 'Utrecht en omgeving' gehanteerd, hier vallen onder: Utrecht, Houten, Maarssen en Nieuwegein.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Regio	Regio
Weging	16,667%	16,67%
Richting	-	-
Norm Rood	> 15% en/of < 1%	> 15% en/of < 1%
Norm Oranje	9% > x ≤ 15% en/of 1% ≥ x < 3%	9% > x ≤ 15% en/of 1% ≥ x < 3%
Norm Groen	7% > x ≤ 9% en/of 3% ≥ x < 5%	7% > x ≤ 9% en/of 3% ≥ x < 5%
Norm Goud	5% - 7%	5% - 7%
Data bronnen	DTZ Zadelhoff, 2009	DTZ Zadelhoff, 2008
Waarde	11,2%	8,7%

Benchmark

DTZ Zadelhoff, 2009: Nederland: 13,3%

Provincie Utrecht, 2008: 8,7%

	2010	2008
Indicator	2	VOORRAAD BEDRIJVENTERREINEN
Planet	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	
Eis	Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid.	
Kleurcode	Oranje	Groen

Omschrijving indicator
Verhouding tussen het aanbod uitgeefbaar terrein en het uitgiftegemiddelde in het verleden.

Relatie eis
Voor de ontwikkeling van de bedrijvigheid, in het bijzonder voor nieuw aan te trekken bedrijven van buiten de provincie en voor bedrijven die op hun huidige locatie te krap in hun ruimtelijke jasje zitten, is het van belang dat er in Utrecht voldoende ruimte beschikbaar is voor bedrijventerreinen. Als indicator is daarom gebruik gemaakt van de verhouding tussen het aanbod uitgeefbaar terrein en het uitgiftegemiddelde over de laatste periode.

Eenheid	Score	Score
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	16,667%	16,67%
Richting	+	+
Norm Rood	≤ 5	≤ 5
Norm Oranje	> 5 en ≤ 10	> 5 en ≤ 10
Norm Groen	> 10 en ≤ 15	> 10 en ≤ 15
Norm Goud	> 15	> 15
Data bronnen	IBIS, 2009	IBIS, 2007
Waarde	9,31	11,3

Benchmark
2003: 11,88
2004: 11,43
2005: 10,52
2006: 9,43
2007: 11,3

	2010	2008
Indicator	3	NETTO/BRUTOVERHOUDING BEDRIJVENTERREINEN
Planet	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	
Eis	De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Aantal m2 bedrijfsvloeroppervlak t.o.v. het uitgegeven grondoppervlak van het bedrijventerrein.

Relatie eis

Deze indicator is opgenomen in de Staat van Utrecht om een mate van zuinig ruimtegebruik te kunnen aanduiden met behulp van een kwantitatieve methode. De netto/bruto-verhouding is de verhouding tussen het aantal uitgeefbare hectares bedrijventerrein en de totale oppervlakte van het bedrijventerrein. Naarmate de verhouding netto/bruto hoger is, gaat de hoeveelheid uitgeefbare ruimte gepaard met minder bruto ruimtebeslag. Omdat, zeker in Nederland, ruimte schaars is speelt de netto/brutoverhouding een belangrijke rol in de voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	33,33%	33,33%
Richting	+	+
Norm Rood	< 65%	< 65%
Norm Oranje	65% - 75%	65% - 75%
Norm Groen	75% - 85%	75% - 85%
Norm Goud	> 85%	> 85%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2009	Provincie Utrecht, 2006
Waarde	74,1%	73,8%

Benchmark

Provincie Utrecht 2006: 73,8%

	2010	2008
Indicator	4	CAPACITEIT WO EN HBO
Planet	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	
Eis	De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage WO en HBO leerlingen op de totale bevolking.

Relatie eis

De indicator beoogt de verspreiding van de kennis weer te geven. De totale scholingscapaciteit in WO en HBO per provincie wordt uitgedrukt als het aantal voltijd en deeltijdstudenten in dit type onderwijs als aandeel op de totale bevolking per provincie. Voor een onderneming zijn het opleidingsniveau en de vaardigheden van de beroepsbevolking zeer belangrijk. Voor een goed ontwikkeld bedrijfsleven is toegang tot hoogwaardige kennis en gekwalificeerd personeel essentieel. Het wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel van een land zorgt voor het merendeel van de innovaties. Dit wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel wordt geoperationaliseerd als arbeidspotentieel dat een opleiding heeft op HBO- of academisch niveau.

We kunnen bij kennis en innovatie een onderscheid maken tussen 'embodied' en 'disembodied knowledge'. Bij 'embodied knowledge' gaat het dus om kennis die arbeidskrachten bezitten, wat bij deze indicator aan de orde is. De 'disembodied knowledge' wordt ondervangen in de voorraad Economisch profiel met de indicator R&D-intensiteit.

Deze indicator maakt voor deze meting gebruik van andere statistieken dan bij de vorige meting, de norm is echter gehandhaafd.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	33,33%	33,33%
Richting	+	+
Norm Rood	< 2%	< 2%
Norm Oranje	2% - 3%	2% - 3%
Norm Groen	3% - 5%	3% - 5%
Norm Goud	> 5%	> 5%
Data bronnen	CBS, 2008	CBS, 2006
Waarde	4,65%	4,47%

Benchmark

Provincie Utrecht:

2006: 4,47%

2007: 4,56%

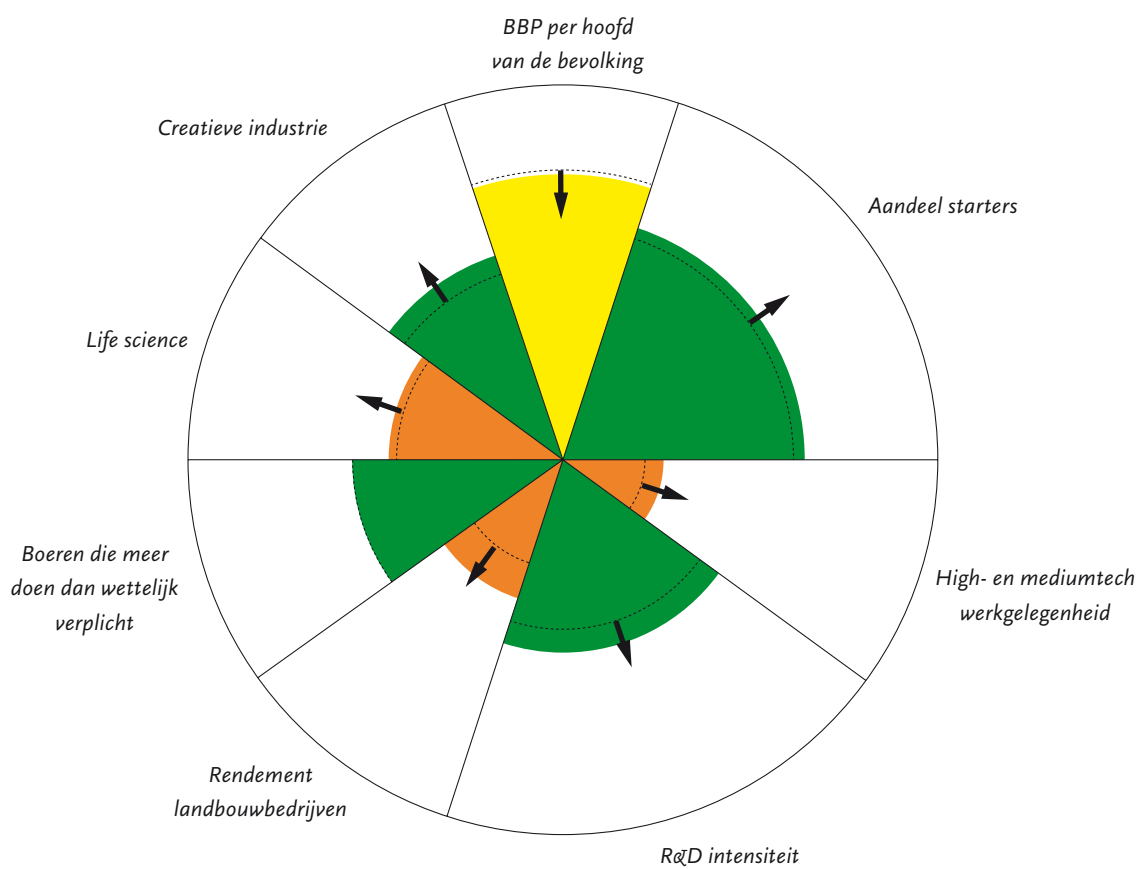
Voorraad *Profit* Economisch profiel

Eisen:

- De economische structuur van Utrecht wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in Utrecht vestigende ondernemingen.
- De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevorderd wordt.
- Het creatieve, adaptieve en innovatieve vermogen van en in bedrijven wordt voortdurend versterkt.
- Investerings van bedrijven zijn gericht op voortdurende vernieuwing van producten, productieprocessen en dienstverleningsconcepten, opdat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is.

De kracht van een regionale economie wordt in belangrijke mate bepaald door de in die regio aanwezige bedrijvigheid. Daarbij gaat het om het geheel van al die bedrijven en de samenstelling daarvan (de regionale productiestructuur). De samenstelling moet zodanig zijn dat deze economische groei kan genereren, maar ook conjuncturele schokken kan opvangen. Daarnaast moet er sprake zijn van voldoende dynamiek en vernieuwing (starters, bedrijven die zich nieuw in de regio vestigen). Ondernemingen moeten daarbij tevens investeren in nieuwe producten en diensten.

De voorraad economisch profiel vertoont een wisselend beeld. Het hoge bruto regionaal product in de provincie Utrecht leidt tot een optimale score. Het aandeel starters is prima op orde, tevens zien we een lichte verbetering ten opzichte van de vorige meting. De indicator high- en mediumtech werkgelegenheid laat een zorgelijk beeld zien (wel lichte verbetering). De indicator R&D intensiteit scoort beter vergeleken met de vorige meting en is nu acceptabel. De indicatoren creatieve industrie (acceptabel) en life science (zorgelijk) worden gemeten aan de hand van de werkgelegenheidscijfers in deze sectoren; deze indicatoren zijn beiden gestegen ten opzichte van de vorige meting. De indicatoren rendement landbouwbedrijven scoort zorgelijk, al is er wel een lichte verbetering waarneembaar ten opzichte van de vorige meting. Het aantal boeren dat meer doet dan wettelijk verplicht is acceptabel te noemen.

	2010	2008
Indicator	1	BBP PER HOOFD VAN DE BEVOLKING
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Goud	Goud

Omschrijving indicator

Het bruto binnenlands product (BBP) per hoofd van de bevolking in de provincie Utrecht gedeeld door het bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking van Nederland is hier de gemeten indicator.

Relatie eis

De ontwikkeling van het bruto binnenlands product is een indicator voor de economische groei van een regio en daarmee ook voor de concurrentiepositie van een regio. Om de regio's onderling te kunnen vergelijken en ook vergelijkingen in de tijd te kunnen maken wordt gebruik gemaakt van het BBP per capita.

Eenheid	Index	Index
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 80	< 80
Norm Oranje	80 - 90	80 - 90
Norm Groen	90 - 110	90 - 110
Norm Goud	> 110	> 110
Data bronnen	CBS, 2007	CBS, 2005
Waarde	116	119

Benchmark

CBS, 2007:

Groningen: 123, Utrecht: 116, Noord-Holland: 112, Zuid-Holland: 102, Noord-Brabant: 100, Zeeland: 91, Limburg: 89, Overijssel: 86, Gelderland: 85, Flevoland: 80, Friesland: 80, Drenthe: 77

Utrecht, 2005: 119

2010		2008
Indicator	2	AANDEEL STARTERS
Planet	Economisch profiel	
Eis	De economische structuur van Utrecht wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in Utrecht vestigende ondernemingen.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Aandeel startende bedrijven op het totaal aantal bedrijven.

Relatie eis

Nieuwe bedrijven hebben een positieve invloed op de werkgelegenheid. Ook hebben nieuwe startende bedrijven een positieve invloed op de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit. Dit zit hem niet zozeer in de eigen initiële arbeidsproductiviteit (deze is immers bij de start laag), maar vooral in hun positieve invloed op de structurele ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit. Dit komt enerzijds doordat bestaande bedrijven hun gedrag aanpassen en anderzijds doordat startende ondernemingen in de tijd een snelle groei van de arbeidsproductiviteit laten zien. Nieuwe startende ondernemingen hebben vaak prikkelende en vernieuwende inzichten en dwingen daarmee bestaande bedrijven scherp te blijven, zich aan te passen aan de zich wijzigende concurrentieverhoudingen op hun markten.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 4%	< 4%
Norm Oranje	≥ 4% en < 6%	≥ 4% en < 6%
Norm Groen	≥ 6% en < 10%	≥ 6% en < 10%
Norm Goud	≥ 10%	≥ 10%
Data bronnen	KvK, 2008	KvK, 2006
Waarde	8,38%	7,96%

Benchmark

Provincie Utrecht, Kamer van Koophandel regio Midden-Nederland:
2006: 7,96%

	2010	2008
Indicator	3	AANDEEL HIGH EN MEDIUM TECH WERKGELEGENHEID
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Oranje	Rood

Omschrijving indicator

Aandeel van high en medium tech werkgelegenheid in de industrie en kennisintensieve hightech diensten in de totale werkgelegenheid.

Relatie eis

In de internationale concurrentie tussen ondernemingen speelt de technologie- en kenniscomponent van de producten en diensten een zeer belangrijke rol. Voor deze indicator maken we gebruik van Eurostat gegevens met betrekking tot aandeel medium en hightech werkgelegenheid in de industrie en de kennisintensieve hightech diensten.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 2%	< 2%
Norm Oranje	2% - 4%	2% - 4%
Norm Groen	4% - 6%	4% - 6%
Norm Goud	> 6%	> 6%
Data bronnen	Eurostat, 2008	Eurostat, 2006
Waarde	2,21%	1,8%

Benchmark

Limburg 5.92%, Noord-Brabant 5.68%, Zeeland 5.33%, Drenthe 4.59%, Overijssel 4.22%, Friesland 3.21%, Flevoland 2.68%, Gelderland 2.64%, Zuid-Holland 2.62%, Groningen 2.30%, Utrecht 2.21%, Noord-Holland 1.75%

Provincie Utrecht:

2001: 2,15%

2002: 2,18%

2003: 2,59%

2004: 2,00%

2005: 1,92%

2006: 1,80%

2007: 1,82%

		2010	2008
Indicator	4	R&D INTENSITEIT	
Planet		Economisch profiel	
Eis		Investeringen van bedrijven zijn gericht op voortdurende vernieuwing van producten, productieprocessen en dienstverleningsconcepten, opdat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is.	
Kleurcode		Groen	Oranje

Omschrijving indicator

Omvang R&D-uitgaven uitgedrukt als percentage van het BBP.

Relatie eis

Investerings in R&D (Research en Development) zijn van groot belang voor de moderne, kennisintensieve economie. R&D draagt immers bij aan het niveau en de benutting van kennis, die op hun beurt weer cruciaal zijn voor het vermogen van bedrijven om producten en productiemethoden te innoveren. Technologische vooruitgang wordt bereikt door de ontwikkeling, verspreiding en toepassing van kennis en R&D kan dus worden gezien als een van de pijlers van de kennistransfer.

We kunnen bij kennis en innovatie een onderscheid maken tussen 'embodied' en 'disembodied knowledge'.

Bij 'disembodied knowledge' gaat het dus om kennis die organisaties bezitten, wat bij deze indicator aan de orde is.

De 'embodied knowledge' wordt ondervangen in de voorraad Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden met de indicator Capaciteit WO en HBO uitgedrukt op totale bevolking.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 1,0%	< 1,0%
Norm Oranje	≥ 1,0% en < 1,85%	≥ 1,0% en < 1,85%
Norm Groen	≥ 1,85% en < 2,7%	≥ 1,85% en < 2,7%
Norm Goud	> 2,7%	> 2,7%
Data bronnen	CBS, 2007	CBS, 2006
Waarde	1,92%	1,71%

Benchmark

Provincie Utrecht:

2001: 1,58%

2006: 1,71%

	2010	2008
Indicator	5	RENDEMENT LANDBOUWBEDRIJVEN
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Het gemiddelde aantal Nederlandse grootte-eenheden per landbouwbedrijf.

Relatie eis

De totale Nederlandse Grootte Eenheid (NGE) ten opzichte van het aantal bedrijven moet voldoende omvang hebben om weerstand te kunnen bieden aan de internationale concurrentie. Hierbij moet worden opgemerkt dat er tevens een autonome afname van het aantal landbouwbedrijven is en daarnaast een autonome stijging van het gemiddeld aantal NGE's door internationale concurrentiedynamiek. Desalniettemin kan deze indicator worden ingezet om de toestand in de agrarische sector te monitoren.

Eenheid	NGE	NGE
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 60	< 60
Norm Oranje	60 - 80	60 - 80
Norm Groen	80 - 100	80 - 100
Norm Goud	> 100	> 100
Data bronnen	CBS/LEI, 2009	CBS/LEI, 2005
Waarde	71,28	63,05

Benchmark

Zuid-Holland: 185,41, Flevoland: 142,55, Noord-Holland: 132,83, Limburg: 122,92, Noord-Brabant: 106,32, Friesland: 89,42, Groningen: 89,17, Drenthe: 88,19, Zeeland: 77,53, Utrecht: 71,28, Gelderland: 70,46, Overijssel: 68,45

Utrecht 2005: 63,05

	2010	2008
Indicator	6	BOEREN DIE MEER DOEN DAN WETTELIJK VERPLICHT
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Het aandeel boeren dat meer doet dan wettelijk verplicht.

Relatie eis

Deze indicator is opgebouwd uit:

- Boeren met bovenwettelijke milieumaatregelen (is ook indicator in de productbegroting. Voor 2009 was dit 35%. Dit is gebaseerd op de deelname aan projecten (AVP en Lami), investeringssubsidies van provincie en rijk.
- Boeren met verbredingsactiviteiten: 35% (inclusief natuur en landschapsbeheer).

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	10%	
Richting	+	
Norm Rood	< 10%	
Norm Oranje	10% - 30%	
Norm Groen	30% - 50%	
Norm Goud	> 50%	
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2009	
Waarde	35%	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	7	LIFE SCIENCE
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

Percentage werkgelegenheid life science t.o.v. de totale werkgelegenheid.

Relatie eis

De sector life science is een belangrijk onderdeel van de bedrijvigheid in de provincie Utrecht en daardoor van belang voor de mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid in de provincie Utrecht.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 4%	< 4%
Norm Oranje	4% - 6%	4% - 6%
Norm Groen	6% - 8%	6% - 8%
Norm Goud	> 8%	> 8%
Data bronnen	Provincie Utrecht, LISA, 2009	Provincie Utrecht, LISA, 2007
Waarde	5,68%	5,58%

Benchmark

Provincie Utrecht:

2000: 5,17%

2001: 5,25%

2002: 5,40%

2003: 5,60%

2004: 5,72%

2005: 5,77%

2006: 5,68%

2007: 5,58%

2008: 5,60%

	2010	2008
Indicator	8	CREATIEVE INDUSTRIE
Planet	Economisch profiel	
Eis	De Utrechtse economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.	
Kleurcode	Groen	Groen

Omschrijving indicator

Percentage werkgelegenheid creatieve industrie t.o.v. de totale werkgelegenheid.

Relatie eis

De creatieve industrie is voor de provincie Utrecht van groot belang. De provincie Utrecht zet sterk in op de dienst- en verzorgende sector in tegenstelling tot de stuwende bedrijvigheid. Een onderdeel waar Utrecht zich onder andere op focust is de gaming-industrie.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	10%	10%
Richting	+	+
Norm Rood	< 2%	< 2%
Norm Oranje	2% - 3%	2% - 3%
Norm Groen	3% - 4%	3% - 4%
Norm Goud	> 4%	> 4%
Data bronnen	Provincie Utrecht, LISA, 2009	Provincie Utrecht, LISA, 2007
Waarde	3,29%	3,1%

Benchmark

Provincie Utrecht:

2000: 2,72%
 2001: 2,83%
 2002: 2,84%
 2003: 2,87%
 2004: 2,99%
 2005: 3,04%
 2006: 3,08%
 2007: 3,10%
 2008: 3,13%

Profit

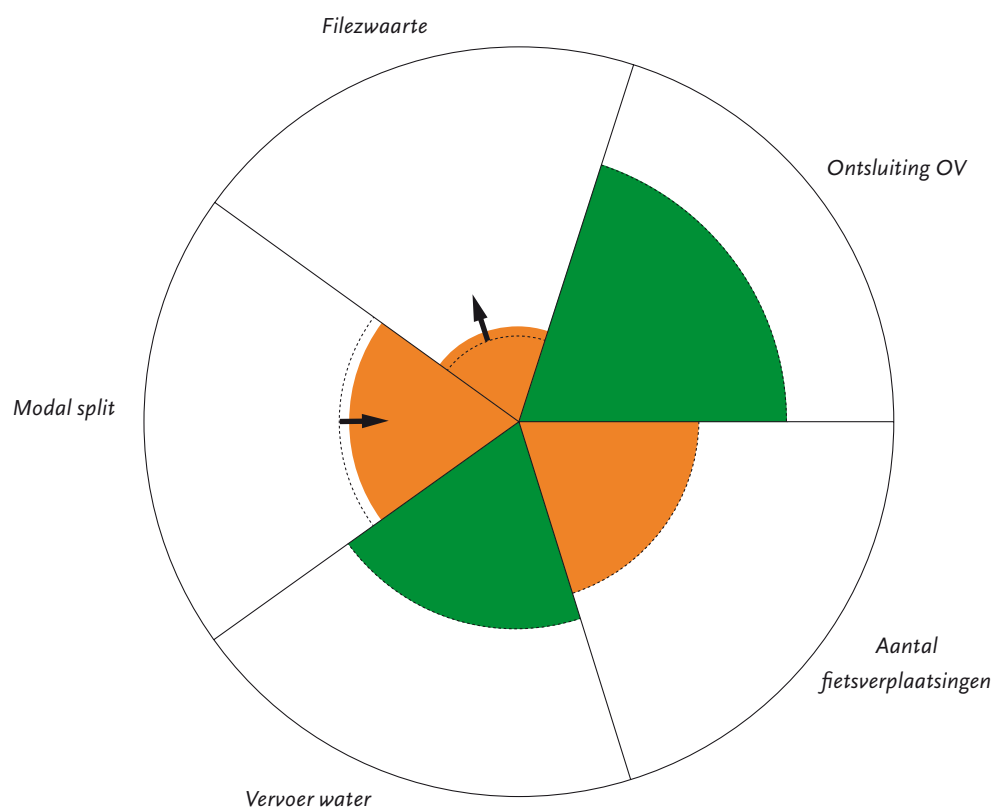
Voorraad Infrastructuur en bereikbaarheid

Eisen:

- Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Bij deze voorraad gaat het om zaken als de infrastructuur in al zijn verschijningsvormen (weg, spoor, water, lucht, buis, breedband). Dit komt ten uiting in de indicatoren die iets zeggen over het openbaar vervoer, het wegennet en de daarbij behorende files, de fietsverplaatsingen en het goederenvervoer over water.

In de voorraad infrastructuur/bereikbaarheid springt de matige score voor filezwaarte in het oog. Utrecht is de nationale draaischijf, er is sprake van een permanente mobiliteitsdruk op de aanwezige infrastructuur met als gevolg opstopping van de wegen. De provincie Utrecht wordt daarmee dus in feite opgezaagd met een bereikbaarheidsprobleem. Wel zien we dat deze indicator iets beter scoort ten opzichte van de vorige meting. Een van de middelen om deze situatie te doen veranderen is via het openbaar vervoer dat goed scoort. Veel mensen maken hier echter nog geen gebruik van, getuige de zorgelijke score bij modal split, deze score is zelfs nog iets slechter ten opzichte van de vorige meting. Het goederenvervoer over water scoort acceptabel. Het aantal fietsverplaatsingen vertoont een matig resultaat.

		2010	2008
Indicator	1	ONTSLUITING VAN DE REGIO OV	
Planet		Infrastructuur en bereikbaarheid	
Eis		Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.	
Kleurcode		Groen	

Omschrijving indicator

Het aandeel nieuwbouwwoningen nabij goed openbaar vervoer.

Relatie eis

Voor deze indicator wordt het aantal nieuwbouwwoningen gebruikt dat nabij goed openbaar vervoer ligt, dat wil zeggen trein, tram, bus en metrostations. We zien dat de provincie Utrecht gemiddeld hoger scoort dan de andere provincies in Nederland.

Eenheid	Percentage	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	20%	
Richting	+	
Norm Rood	< 30%	
Norm Oranje	30% - 40%	
Norm Groen	40% - 50%	
Norm Goud	> 50%	
Data bronnen	PBL, 2008	
Waarde	49%	

Benchmark

PBL, 2008:

Utrecht 49%, Flevoland 35%, Zuid-Holland 32%, Noord-Holland 31%, Overijssel 30%, Groningen 24%, Limburg 18%, Friesland 17%, Gelderland 17%, Noord-Brabant 17%, Drenthe 10%, Zeeland 8%

	2010	2008
Indicator	2	AANTAL FIETSVERRAATSINGEN
Planet	Infrastructuur en bereikbaarheid	
Eis	Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Aantal fietsers per jaar op reisafstanden tot 7,5 km.

Relatie eis

Het aantal fietsers zegt minder over het gebruik van de fiets op korte afstanden (tot 7,5 km). Het gebruik van de fiets leidt tot minder filezwaarte en tevens goed voor het milieu.

Eenheid	Aantal	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	20%	
Richting	+	
Norm Rood	< 32 miljoen	
Norm Oranje	32 miljoen - 48 miljoen	
Norm Groen	48 miljoen - 52,8 miljoen	
Norm Goud	> 52,8 miljoen	
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2009	
Waarde	46,9 miljoen	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	3	VERVOER WATER
Planet	Infrastructuur en bereikbaarheid	
Eis	Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Goederenvervoer over water in TEU.

Relatie eis

Voor water wordt momenteel gerekend met TEU (Twenty-foot Equivalent Unit). Dat zijn dus aantallen containers. De gewichten van gevulde containers variëren nogal dus een schatting in tonnen is moeilijk.

Eenheid	TEU	
(Des)aggregatie	Provincie	
Weging	20%	
Richting	+	
Norm Rood	< 450.000	
Norm Oranje	≥ 450.000 en < 475.000	
Norm Groen	≥ 475.000 en < 500.000	
Norm Goud	≥ 500.000	
Data bronnen	Rijkswaterstaat, Dienst Verkeer en Scheepvaart, 2005	
Waarde	480.000	

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	4	MODAL SPLIT
Planet	Infrastructuur en bereikbaarheid	
Eis	Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.	
Kleurcode	Oranje	Oranje

Omschrijving indicator

De modal split geeft de verhouding aan van de verschillende vormen van mobiliteit, of in dit concrete geval de verdeling van de verplaatsingen over de vervoerwijzen. De afstanden die personen afleggen per vervoermiddel zijn gegeven in kilometers. De afgelegde afstand per vervoerwijze wordt uitgedrukt in een percentage van het totaal, om de verdeling in het gebruik van de verschillende vervoerwijze zichtbaar te maken.

Relatie eis

De bereikbaarheid van een regio hangt onder andere af van de aanwezige infrastructuur. Voor een optimale bereikbaarheid is het noodzakelijk om in te springen op de wensen en de gewoonten van de reizigers. Met behulp van de modal split kan worden bekeken van welke vervoerswijzen men veel gebruik maakt. Naarmate de spreiding van de modal split groter is zal de mobiliteit naar verwachting toenemen, omdat de keuze aan vervoerswijzen groter is. De keuze voor een bepaald vervoermiddel hangt niet alleen van de afstand af. Vertrek- en aankomsttijden met openbaar vervoer, bereikbaarheid en reisduur spelen uiteraard ook een rol.

Eenheid	Percentage	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	+	+
Norm Rood	< 0,1	< 0,1
Norm Oranje	≥ 0,1 en < 0,2	≥ 0,1 en < 0,2
Norm Groen	≥ 0,2 en < 0,3	≥ 0,2 en < 0,3
Norm Goud	≥ 0,3	≥ 0,3
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2009	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2008
Waarde	0,18	0,19

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

	2010	2008
Indicator	5	FILEZWAARTE
Planet	Infrastructuur en bereikbaarheid	
Eis	Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.	
Kleurcode	Oranje	Rood

Omschrijving indicator

Aantal kilometers file maal de totale tijdsduur van files.

Relatie eis

Autobezit en het gebruik ervan zijn de laatste 20 jaar enorm gestegen en lijkt nog steeds verder toe te nemen. Het grote aantal auto's op de wegen leidt steeds meer tot dichtslibbing van het wegennet, met name in de centra en tijdens de spitsuren. Ondernemingen worden als gevolg hiervan moeilijker bereikbaar voor personeel, bezoekers en goederenvervoer. Aangezien een moderne economie niet zonder een goed functionerend verkeers- en vervoerssysteem kan, zal de economie nadeel ondervinden van het dichtslibben van het wegennet. De filezwaarte geeft een beeld van knelpunten in de bereikbaarheid.

Eenheid	Km/min	Km/min
(Des)aggregatie	Provincie	Provincie
Weging	20%	20%
Richting	-	-
Norm Rood	> 3.000	> 3.000
Norm Oranje	> 2.000 en ≤ 3.000	> 2.000 en ≤ 3.000
Norm Groen	> 1.000 en ≤ 2.000	> 1.000 en ≤ 2.000
Norm Goud	≤ 1.000	≤ 1.000
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2009	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2008
Waarde	2.974	3.600

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Profit

Overzicht

Economisch kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Arbeid	Werkgelegenheidsfunctie	+	Percentage	
	Benutting arbeidspotentieel	+	Percentage	
	Moeilijk vervulbare vacatures	-	Percentage	
	Ontgroening en vergrijzing	+	Score	
	Werkloosheid	-	Percentage	
	Arbeidsongeschiktheid	-	Percentage	
	Aandeel hoogopgeleiden	+	Percentage	
Investing en rendement	Investeringsniveau	+	Percentage	
	Bedrijven met voldoende rendement	+	Percentage	
	Vertrouwen economie	+	Percentage	
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	Leegstand kantoren	-	Percentage	
	Capaciteit WO en HBO	+	Percentage	
	Netto/brutoverhouding	+	Percentage	
	Voorraad bedrijventerreinen	+	Score	
Economisch profiel	Aandeel starters	+	Percentage	
	BRP per hoofd van de bevolking	+	Index	
	Creatieve industrie	+	Percentage	
	Life science	+	Percentage	
	Boeren die meer doen dan wettelijk verplicht	+	Percentage	
	Rendement landbouwbedrijven	+	NGE	
	R&D intensiteit	+	Percentage	
	High en medium tech werkgelegenheid	+	Percentage	
Infrastructuur en bereikbaarheid	Onsluiting OV	+	Percentage	
	Filezwaarte	-	Kmmin	
	Modal split	+	Percentage	
	Vervoer water	+	TEU	
	Aantal fietsverplaatsingen	+	Aantal in mln.	

	NORMERING					-1 METING		o METING	
	1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	0	90	100	110	200	10	117,1	10	121,2
	0	60	70	80	100	20	69,1	20	72,8
	0	10	20	30	100	10	29,9	10	41,67
	-10	-1	1	4	20	10	2	10	3,2
	0	1	5	9	20	10	4,3	10	4,4
	0	1	3	6	20	20	7,05	20	6,11
	0	30	35	40	100	20	40,49	20	42,1
	0	20	40	60	100	25	20,6	25	20,6
	0	15	30	45	100	50	19,8	50	19,8
	0	20	40	60	100	25	11,5	25	11,5
	0	7	9	15	100	16,667	8,7	16,667	11,2
	0	2	3	5	20	33,33	4,47	33,33	4,65
	0	65	75	85	100	33,33	73,8	33,33	74,1
	0	5	10	15	100	16,667	11,3	16,667	9,31
	0	4	6	10	100	20	7,96	20	8,38
	0	80	90	110	200	10	119	10	116
	0	2	3	4	100	10	3,1	10	3,29
	0	4	6	8	100	10	5,58	10	5,68
	0	10	30	50	100	10	35	10	35
	0	60	80	100	200	10	63,05	10	71,28
	0	1	1,85	2,7	100	20	1,71	20	1,92
	0	2	4	6	100	10	1,8	10	2,21
	0	30	40	50	100	20	49	20	49
	0	1000	2000	3000	10000	20	3600	20	2974
	0	0,1	0,2	0,3	1	20	0,19	20	0,18
	0	450000	475000	500000	1000000	20	480000	20	480000
	0	32	48	52,8	100	20	46,9	20	46,9

Staat van Utrecht

Conclusie

Inleiding

Alvorens de belangrijkste bevindingen nog eens kort op een rij te zetten een paar opmerkingen vooraf.

Duurzame ontwikkeling betekent in de ogen van Telos het zoeken naar balans tussen ecologische, sociale en economische ontwikkelingen. In het beoordelen van de mate waarin een regio voldoet aan een dergelijke eis staat voortdurend het lange termijn perspectief centraal. Het is van belang om ambities op lange termijn waar te maken, zonder daarbij het evenwicht tussen economie, sociaal-cultureel en ecologie uit het oog te verliezen.

Het overall beeld

In de Staat van Utrecht 2008 concludeerden we dat de provincie Utrecht er op een groot aantal terreinen goed voor staat en dat de ontwikkeling van de drie kapitalen redelijk in balans is. Daarbij werd wel opgemerkt dat de ontwikkeling van het ecologische en sociaal culturele kapitaal iets achterbleven bij die van het economisch kapitaal.

Anno 2010 kan vastgesteld worden dat de provincie Utrecht er nog steeds redelijk goed voorstaat, zeker in vergelijking met andere provincies in Nederland. Dat zien we vooral terug bij de ontwikkeling en stand van het sociaal-culturele en in iets mindere mate het economische kapitaal.

In totaal kunnen 9 gouden kaarten, 39 groene kaarten, 39 oranje kaarten en 20 rode kaarten geteld worden. Meer dan de helft van alle rode kaarten vinden we terug in het ecologisch kapitaal. Daarnaast zien we dat, ten opzichte van de vorige meting, er 37 indicatoren op vooruit zijn gegaan en 27 indicatoren er op achteruit zijn gegaan. Hierbij moet worden opgemerkt dat de nieuwe indicatoren niet altijd konden worden berekend voor de vorige meting en een vergelijking voor deze indicatoren derhalve niet mogelijk is.

Wanneer we de drie kapitalen wat nader bekijken ontstaat een gedifferentieerd beeld.

Het **sociaal-cultureel kapitaal** scoort zoals reeds eerder vermeld in zijn totaliteit naar behoren. We zien slechts vier rode kaarten, waarvan twee dezelfde als bij de vorige meting (vertrouwen politiek en overstromingsrisico's). De indicator deelname amateurkunst is tevens in het 'rode' gebied beland en hetzelfde geldt voor de indicator ernstige verkeersongevallen.

Op het terrein van sociale samenhang zien we nog steeds een overwegend positief beeld, wel zien we dat een aantal indicatoren minder goed scoren. Dat zou er op kunnen duiden dat de sociale samenhang onder druk komt te zijn. Waar het gaat om de voorraad participatie is het met name de vraag hoe de economische participatie zich zal ontwikkelen onder invloed van de economische crisis en wat hiervan de gevolgen zullen zijn op andere terreinen. Het aantal langdurig werklozen neemt in ieder geval toe.

De voorraad gezondheid laat alleen maar goede scores zien en zelfs één optimaal resultaat (aantal huisartsen). Verder laten de indicatoren historische kenmerkendheid en het opleidingsniveau van de bevolking nog altijd uitstekende resultaten zien. Dit zijn sterke punten van de provincie Utrecht. Tot slot mag voor het sociaal cultureel kapitaal niet onvermeld blijven dat het onveiligheidsgevoel in algemene zin sterk verbeterd is.

De uitkomsten voor het **economisch kapitaal** zijn in vergelijking met de vorige meting sterk beïnvloed door de huidige financieel economische crisis: een groot aantal indicatoren zijn conjunctuurgevoelig. Dit zien we onder andere terug in de voorraad investering en rendement waarvan de resultaten laten zien dat we in zwaar weer zijn beland. Het vertrouwen in de economie scoort een onacceptabel resultaat.

Daarnaast zien we bij de voorraad arbeid twee indicatoren die aandacht vragen: moeilijk vervulbare vacatures en arbeidsongeschiktheid. Deze laatste indicator scoort echter wel steeds beter en is inmiddels dicht bij de 'oranje'-grens. Verder zien we binnen de voorraad arbeid dat de werkloosheid oploopt. Wat betreft de voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden kan vastgesteld worden dat de leegstand van kantoren toeneemt en de voorraad bedrijventerrein af. Hoewel het beeld wat somberder kleurt als gevolg van de financieel economische crisis zijn er ook zeker positieve dingen te melden, met name op het gebied van kennis en innovatie. Zo zien we het aantal starters, de omvang van de creatieve industrie en de R&D-intensiteit allen goed scoren en ook toenemen ten opzichte van de vorige meting: kennis zit in de lift. De omvang van high- en medium tech werkgelegenheid scoort nog zorgelijk, maar gaat tevens vooruit. Gezien het belang van infrastructuur/bereikbaarheid voor het functioneren van de Utrechtse economie is besloten deze als aparte en nieuwe voorraad toe te voegen en niet langer onderdeel te laten zijn van de voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden. De fileproblematiek blijft, waar het gaat om de bereikbaarheid, onverminderd om aandacht vragen.

Ondanks de kredietcrisis zijn ook in het economisch kapitaal nog een aantal optimale scores te vermelden: het bruto regionaal product per hoofd van bevolking, de werkgelegenheidsfunctie en het aandeel hoogopgeleiden.

Het **ecologische kapitaal** kent, net als bij de vorige meting, de meeste rode kaarten. De meeste van deze rode kaarten zijn terug te vinden in de voorraad natuur en landschap. Vijf van de soortenrijkdom indicatoren vertonen een onacceptabel resultaat. Daarnaast zien we bij de voorraad bodem en grondwater een onacceptabel resultaat voor de vermeting van akkers en weilanden. Een nieuwe indicator in de Staat van Utrecht 2010 is bodemdaling: ook deze indicator scoort een rode kaart.

Tevens vinden we bij de voorraad energie en klimaat drie rode kaarten terug. Met de conferentie onder leiding van Jeremy Rifkin geeft de provincie een duidelijke impuls aan de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen op het thema energie/schone economie. Dit thema heeft dus volop aandacht in de provincie Utrecht, getuige ook de indicator energie-labels woningen. Bij de voorraad lucht zien we een onvoldoende resultaat voor de indicator knelpuntkilometers luchtkwaliteit. Daarnaast wordt er aandacht gevraagd voor het hergebruik van bedrijfsafval. We zien hier echter wel dat de provincie Utrecht bezig is met een forse inhaalslag, zodat deze indicator hopelijk snel in het 'oranje' terechtkomt. Bij de voorraad oppervlaktewater zien we dat de indicator ecologische toestand minder goed scoort dan bij de vorige meting, een rode kaart is het gevolg. Ook de indicator chemische toestand scoort minder ten opzichte van de vorige meting.

Bij het interpreteren van de resultaten moet bedacht worden dat wanneer op bepaalde terreinen het beeld dat resulteert niet rooskleurig is (rode kaart), deze het gevolg kunnen zijn van autonome ontwikkelingen die zich afspelen op heel andere schaalniveaus dan het provinciale niveau en die de provincie als het ware 'overkomen'. Denk bijvoorbeeld aan het wereldwijde klimaatprobleem of de invloed van de financieel-economische crisis. Daarmee samenhangend moet ook bedacht worden dat de beïnvloedingsmogelijkheden van de provinciale overheid om de gesignaleerde problemen op te lossen c.q. te beïnvloeden soms beperkt zijn. Waarmee overigens niet gezegd is dat de provincie dan maar niets moet doen.

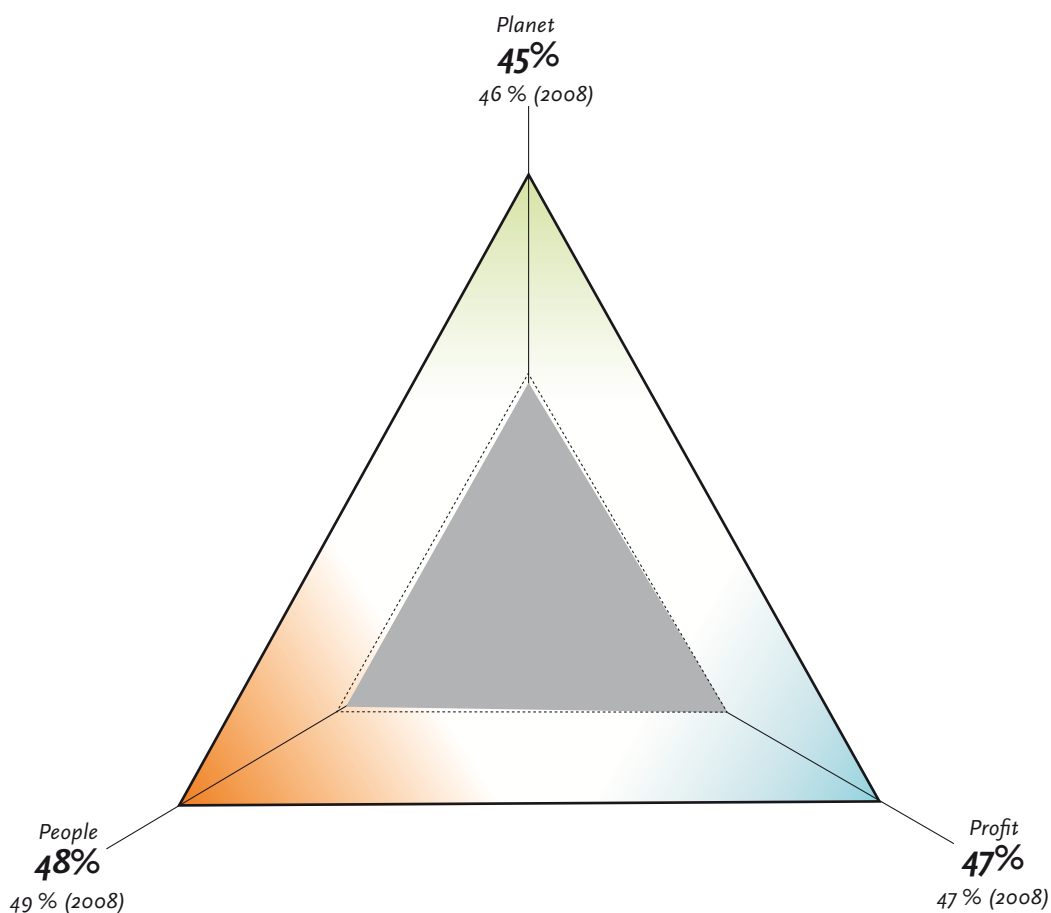
Een laatste opmerking betreft het feit dat het soms kritische beeld dat resulteert ook samenhangt met de ambities die de provincie Utrecht zichzelf stelt. Op een terrein zoals energie en klimaat stelt de provincie hoge eisen aan zichzelf. Wanneer die dan op dit moment nog niet gehaald worden is er nog geen man overboord, mits de richting waarin de ontwikkeling gaat in een overeenstemming is met de geformuleerde ambities.

Tot slot

De Staat van Utrecht geeft een beeld hoe de provincie Utrecht er als regio/ gebied voor staat. Het geeft een beeld van de sterke en zwakke kanten van de regio en van de richting van ontwikkelingen op een groot aantal terreinen. Aan de hand van de resultaten van de Staat van Utrecht kunnen de contouren van een maatschappelijke agenda gedefinieerd worden die richtinggevend kunnen zijn, niet alleen voor het handelen van de provinciale overheid, maar ook voor het handelen van haar maatschappelijke partners. Duurzame ontwikkeling, het inhoud geven aan het Utrecht van de toekomst zoals dat bijvoorbeeld gebeurt in het kader van Utrecht 2040, is immers niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid maar is een gezamenlijke zoektocht van (provinciale) overheid en haar partners.

Staat van Utrecht

Duurzaamheidsdriehoek

Colofon

Onderzoek:

John Dagevos en Ruben Smeets

Data verzameling:

Ruben Smeets

Redactie:

Hans Gommer

Ontwerp:

KWIK grafische vormgeving

Druk en drukwerkbegeleiding:

MMC Provincie Utrecht

Lijst van mensen die medewerking hebben verleend:

Jaap Buursma, Maarten Bergmeijer, Herbert Kuyvenhoven, Ellen van Stratum, Mieke Kruseman, Gineke van Bergen, Janco van Gelderen, Jos Geenen, Tjeerd Velders, Geert Janssen, Hans Rijnten, Menno Heil, Anne Dolmans-Camu, Geert Jan Nijsten, Arno Ruis, Esther van Rooijen, Monike van Duren.

Provincie Utrecht, oktober 2010

Postbus 80300

3508 TH Utrecht

T: 030 258 9111

www.provincie-utrecht.nl

Meer exemplaren zijn te bestellen via email: verkoop@provincie-utrecht.nl

© Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

MMC 12675
